Magister-Auctor Saga

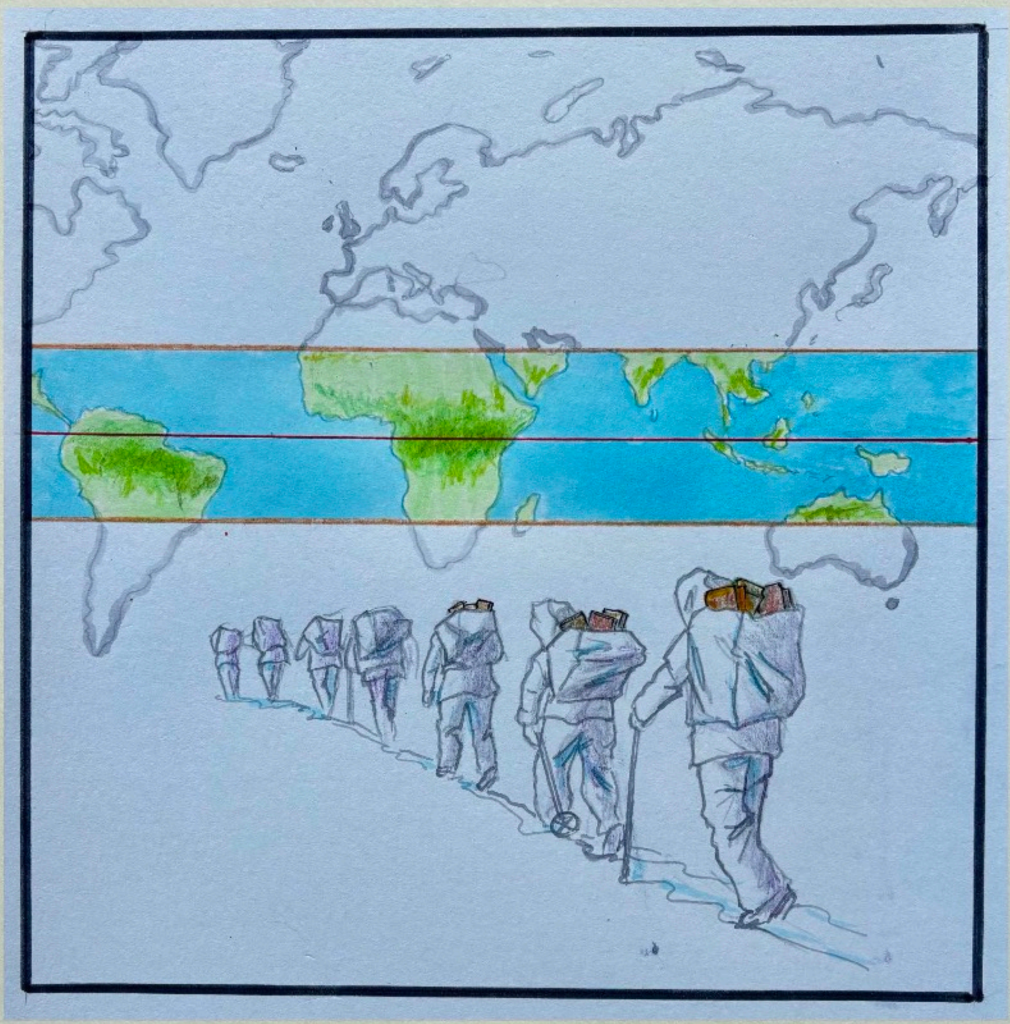

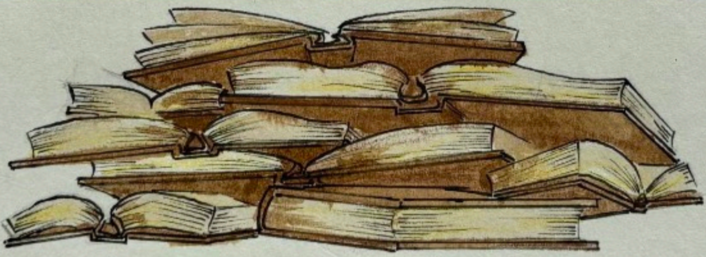

De heropbouw van de wereld

Catherina Auctor Liberty Auctor

Versie 2.03

Titel: *De Magister Auctor Saga. 12. De Heropbouw van de Wereld*
Co-Auteurs: Catherine Auctor en Liberty Auctor
E-boek in Pages met lettertype *Charter 14*

Voor de eenentwintigste eeuw is De Magister-Auctor Saga
© 2020-2026 Pascal Paulus met boekomslag van Frank Nuyts uitgegeven onder de licentie CC BY-NC-ND 4.0

Voor de laatste twee delen van de Magister-Auctor saga maken we gebruik van gesprekken opgetekend door Catherine en Liberty Auctor met hun grootouders Lev Auctor en Sara Lector en met hun ouders Alberto Auctor en Maria Liber. Het gaat hier dus dikwijls om een persoonlijke belevenis van enkele gebeurtenissen tijdens de heropbouw van de menselijke wereld op Aarde, na de Vulkanische Winter.
Op het moment van opname van de gesprekken waren Lev 80, Sara 78, Alberto 54 en Maria 52 jaar oud.
De gesprekken werden opgenomen half 122.07 net na de Mars-reis van Liberty en Wolfgang.

Magister-Auctor Saga

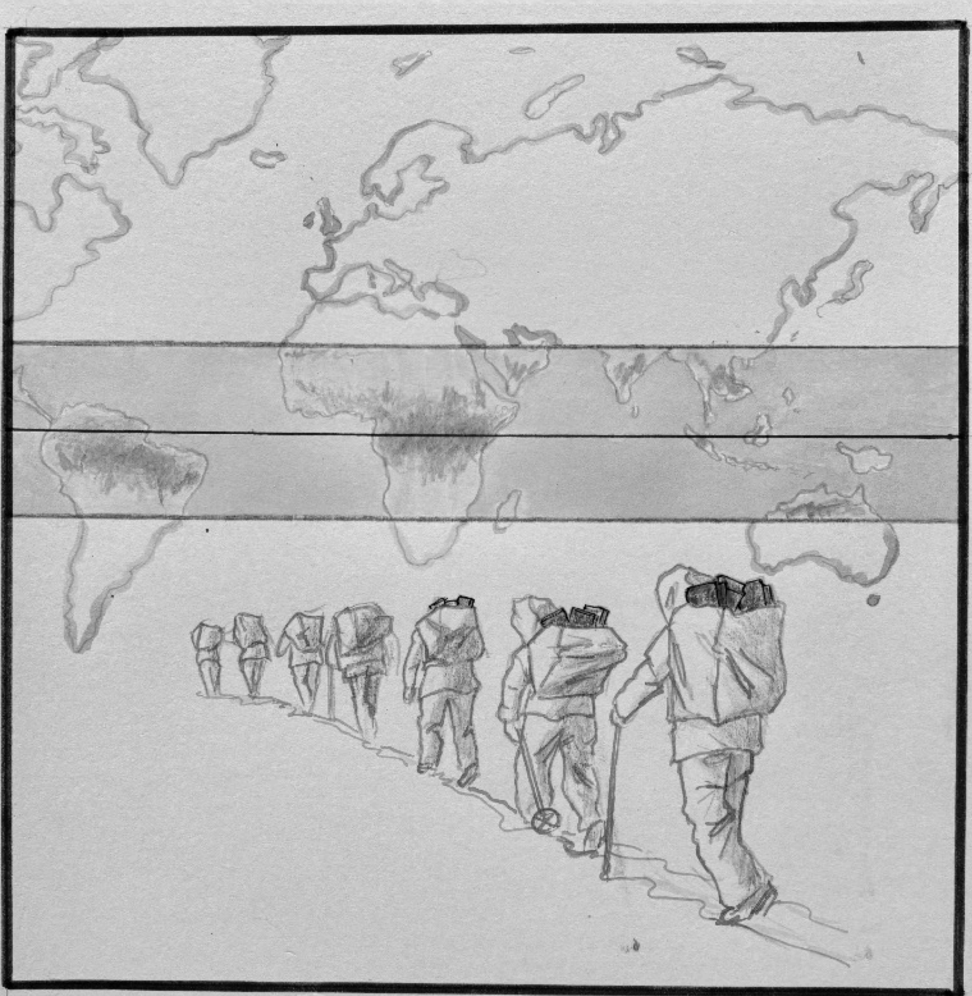

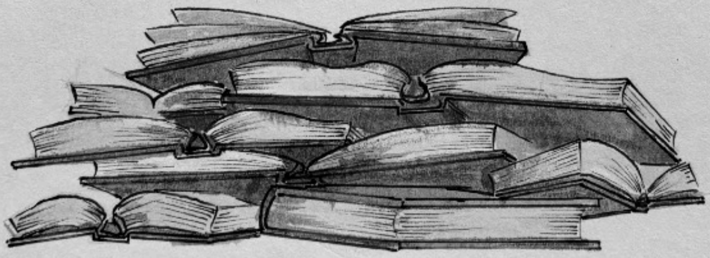

De heropbouw van de wereld

Catherina Auctor Liberty Auctor

Voor Manuel, Sebastião
en Olívia

In het kader van de Magister-Auctor Saga, stemden mijn zus en ik toe de periode te bespreken tussen het moment waarop vele Equivalieden uit Bibliopolis terugkeerden van de de Maan en het overlijden van Emmy Lehrman, de moeder van grootvader Lev. Opa's moeder heeft samen met Sang N'Kondo Ngô een vooraanstaande rol gespeeld om negen principes te formuleren voor het Convivialis Civitas netwerk dat vandaag de gemeenschappen groepeert die het bewoonbare gedeelte van de Aarde bevolken.

We hadden eerst gedacht de opnames te gebruiken als basis voor dit boek en het in de derde persoon te schrijven. Maar de opnames waren vaak zo levendig dat we er uiteindelijk voor kozen de gesprekken met opa Lev, oma Sara en onze ouders Alberto en Maria lichtjes te bewerken en in de eerste persoon weer te geven.

Het addendum is van de hand van Liberty. Ze ging ervan uit dat de korte evocatie van Emmy Lehrman het boek goed afsluit.

Veel leesplezier.

Catharine Auctor, Bibliopolis 122.15

Maan-perikelen

“Vertel ons van je verblijf op de maan. Alles bij elkaar heb je er toch bijna zes jaar doorgebracht.”
Met die woorden kregen we Opa Lev op zijn praatstoel.
Opa is een goed verteller. Dat heeft onze papa wellicht van hem geërfd, hoewel hij zelf altijd zegt dat hij niet kan vertellen.
Maar Opa toont dat soort ‘valse bescheidenheid’ niet.
We zaten in de tuin met een kleine digitale recorder in ons midden. Het is de heerlijke moestuin van de kleine woning die hij met Oma Sara had betrokken nu zo’n dertig jaar geleden, nadat mijn vader en mijn tante het huis verlieten.
Opa stak van wal.

“Uiteraard was ik gloeiend boos op mijn grootmoeder, dat weet je al. Ze had mijn ouders uiteindelijk overtuigd dat we naar de maan moesten vluchten omdat we niet zeker wisten wat er met de aarde zou gebeuren. Ik noemde dat haar Megalissipo-syndroom. Ze vertelde immers zelf vaak hoe ze bijna veertig jaar geleden haar ouders had overtuigd om weg te vluchten uit de stad. Uiteraard had ze het in dat geval en achteraf gezien bij het goede eind. Zelfs haar vader zag vrij snel in dat hij ze achterna moest reizen.
Maar toch beschuldigde ik haar ervan te lijden aan blijf-angst waar ik de term Megalissipo-Syndroom voor gebruikte. Zij en groottante Joana spraken soms over Megapple en over andere steden die ondertussen al meer dan een half hectojaar niet meer bewoond waren. Mijn groottante beweerde dat mijn oma ook vroeger wel vrij spontaan ergens vandaan vluchtte. Zoals ik je

dus vertelde, vertrok ik als boze puber naar de maan. Ik toonde me verbolgen omdat ik mijn boezemvrienden Simba en Amadu op Aarde moest achterlaten. Mijn magere troost was dat de ouders van Faisal wel besloten hadden ook naar de maan te vliegen."

"Simba, Amadu, Faisal?" vraagt mijn zus.

"Oh ja. Mijn generatie. Simba Zoungrana, Amadu Cheboi en Faisal Chakma. Dat waren drie jongens waar ik veel mee optrok in mijn leergroep.

Ik wist als kind niet alles natuurlijk. Het bleek dat oma Fernanda sterk onder de indruk was van wat ze hoorde van geologen in verband met de ondergrondse boringen en atoomontploffingen in veel van de kustgebieden kort voor de geldaanbidders naar hun ruimtestad *Elysium* vertrokken. Zoals je weet is op veel plaatsen op Aarde de aardmantel in die gebieden het dunst. Volgens de geologen was er heel wat schade toegebracht aan de bovenlaag van die aardmantel wat de verhoogde tectonische activiteit en bepaalde niet verwachte vulkaanuitbarstingen toentertijd zou kunnen helpen verklaren.

Ik herinner me wel nog iets van de reis zelf. Dat was toch wel een belevenis. Uiteindelijk ging het om een ruimtereis. De maanbasis stuurde een shuttle naar de Aarde. We werden per familiegroep naar het meer gebracht, waar een soort drijvend schip op ons wachtte. Mijn oma was erg opgetogen. Ook zij maakte haar eerste ruimtereis. Maar in haar geval zou ze ook voor de eerste maal de praktische uitwerking van haar wiskundig werk meemaken.

Het opstijgen was eigenaardig helemaal niet zo prettig. We leken

gaandeweg platgedrukt te worden tegen onze vliegstoelen. Net toen ik het gevoel kreeg dat ik niet méér aankon viel die druk weg. Mijn ouders keken bezorgd zowel naar hun kinderen als naar de twee oudere mensen aan boord.
We werden aan een ander toestel gekoppeld waar we naar zouden overhuppen. Dat tweede toestel was veel groter. Nog tien andere families werden ingecheckt voor de reis. Alles samen nam onze vlucht zestig personen voor de reis naar de maan en daarmee was ons schip vol. Nu kon oma heel kort het effect van de Ruimtebubbel echt ondervinden. Ik zeg kort om een eenvoudige reden. Voor wat ik van vervorming begrijp, is de afstand van de Aarde tot de Maan te klein om een volledige Ruimtebubbel op te wekken. Laat ons zeggen dat het precies leek of we gedurende een kort moment buiten onze lichamen zweefden. Maar mijn geheugen kan me hier parten spelen…"

Hierop zei mijn zus: "Toen we naar Mars vlogen was de afstand wel groot genoeg om een volledige Ruimtebubbel op te wekken. We maakten de reis namelijk niet op een ogenblik dat beide planeten het dichtst bij elkaar stonden. Dat gevoel dat jullie ondervonden alsof de lichamen buiten jezelf zweven ondervond ik vooral bij het versnellen en afremmen. Dat gebeurt toch vrij bruusk. Je moet begrijpen dat het gebruik van ruimtebubbels voornamelijk betekent dat je niet meer afhankelijk bent van de zwaartekracht van de andere planeten om te versnellen. Eigenlijk kan je versnellen zolang je wil. Die zwaartekrachtsversnelling dank zij de aanwezigheid van andere planeten was de meest efficiënte techniek voor we het TWIST-principe in gebruik namen. In sommige gevallen betekende het

wel bijna een verdubbeling van de reistijd om in de buurt van de planeet te komen van dewelke de zwaartekracht de versnelling mogelijk maakte. Vandaag kunnen we altijd kiezen voor rechtstreekse banen. Onze gecombineerde heen- en terugreis, verblijf inbegrepen, nam nog geen aards jaar in beslag. Dat is een hele vooruitgang. Denk je maar eens in. De reis die nu wordt voorbereid naar Ganymedes en Europa zal alles samen 'slechts' vier jaar duren."

Opa Lev glimlacht: "Als jullie me nu al beginnen te onderbreken zullen we een paar dagen meer nodig hebben voor het hele gesprek… maar ik begrijp jullie enthousiasme.
Laat me gewoon zeggen dat ik alles bij elkaar ontgoocheld was met de korte reisduur naar Maankoepel 2. Na een half uur pendelvoertuig, moesten we al naar de landingsmodule overstappen. Vandaag reis je nog steeds sneller van de Aarde naar de maan dan van Maankoepel 1 naar Maankoepel 5. Maar dat heeft meer te maken met de leefomstandigheden op de maan. En je moet je indenken hoe ik me voelde toen de landingsmodule een ondergronds platform binnenging. Na *Paradijs*, zoals Bibliopolis toen heette, leek dit wel de hel. Alles was donker behalve de artificiële verlichting. Er was nergens groen te zien. Je moest uit voorzorg een landingspak aantrekken met zuurstofflessen om de koepel binnen te gaan. Je kreeg gelijk de waarschuwing dat als je zonder pak buiten de koepel binnen de 15 seconden dood was indien het veiligheidspersoneel je niet direct binnen kon halen. Het leek erger dan een gevangenis!
Mijn enige magere troost was dus dat Faisal in dezelfde koepel zou verblijven als ik.

Ik weet nog hoe oma Fernanda opgetogen was om een zekere Henry Pax in levende lijve terug te zien. Ze maakte van de ontmoeting gebruik om te vertellen hoe Henry heel wat mensen geholpen had om de drie Oorden te bereiken."

"De drie Oorden?" vroeg mijn zus.

"Dat was de naam die we toen aan Paradijs der boeken, Ultima Rosa en el decierto en Schitterende Parel gaven. Oma vroeg Henry of zijn zoon ook in de buurt was. Hij antwoordde dat Koepel 5 weliswaar volgens maan-afstanden in de buurt was, maar dat je niet zomaar even een snelle tram kan nemen om samen een maaltijd te verzorgen. Toen was er slechts één enkele Magneto-verbinding tussen Koepel 1 en 2. Carl woonde in Koepel 5 omdat hij interesse toonde om mee te werken aan een ontginning programma op de maan…

…Ik herinner me nog vaag dat Henry ons enkele dagen later in onze privé-vertrekken bezocht. Ik denk dat hij toen een opname toonde van zijn familie. Ik weet ook nog dat oma Fernanda twee maand later Henry's zoon moest meedelen dat Henry bij een werkongeval om het leven was gekomen. Zijn pak raakte defect bij een buitenopdracht alle hulp kwam te laat. Uiteraard heb ik me ondertussen wel eens afgevraagd wat er van de familie Pax terecht is gekomen… Paula Pax schrijft nog steeds kinderverhalen zag ik niet lang geleden in de Centrale Bibliotheek. Ik moet haar eens vragen of ze van dezelfde Pax-lijn is…

…Maar terug naar toen ik 12 was. Kort na onze aankomst maakte ik dank zij mijn ouders kennis met Tala en Aiyana, de ouders van Ahanu. Die kwamen uit Culturopolis, toen Ultima Rosa. Ahanu was ongeveer even oud als ik. Mama Emmy had al

vaak met Tala gesproken per video en was toch wel wat verrast om de familie hier in levende lijve te ontmoeten. Aiyana was geologe en had erg veel informatie over wat er op Aarde aan de gang was. Ondertussen kennen we het verhaal. Maar toen was er nog veel onzekerheid. Ik had voor de eerste maal nachtmerries wanneer ik aan mijn vrienden Simba en Amadu dacht. Volgens de moeder van Ahanu hadden de *Elysianen*, de *Bloomkampers* zolang ze op de Aarde woonden, met hun ziekelijke lust om te bezitten in plaats van te gebruiken - later kom ik nog terug op wat mijn moeder Emmy hierover zei - erg lelijk huis gehouden met de ondergrond. Ze hadden heel wat boringen en nucleaire ontploffingen veroorzaakt tot in de aardmantel. Dertig jaar later waren de twee grote gevolgen hiervan duidelijk zichtbaar. Enerzijds waren er scheuren vastgesteld in de zeebodem op het Noordelijk Halfrond, vooral tussen Vineland en Waçúm. Maar ook het hele nu overstroomde gebied van Zuid-Erebúm en West-Waçúm werden zwaar getroffen. Wellicht hadden de menselijke handelingen het natuurlijk traag schuifproces van de tectonische platen grondig verstoord. Eind 121.38 en begin 121.39 leek het erop dat de grootste vrees van Aiyana waarheid zou worden. De scheuren leken zich te verenigen. Dat was de meest voor de hand liggende verklaring voor nieuw opduikende vulkanen tussen de bestaande langs zowat het hele Waçúm gedeelte van de Pacifische Ring van Vuur. Daarbij konden zowel Schitterende Parel en zo de destabilisatie verder Oostwaarts trok ook Ultima Rosa onstabiel worden, hoewel dat laatste door in hoog gebied te liggen minder gevaar liep. Toen bovendien zee- en

moerasgebieden tussen Alkebulan en Erebúm en de streek van de Azoren hier en daar kook-verschijnselen vertoonden riepen Aiyana en Pepe Márquez alle toen al bestaande *Convivialis Civitas* van het netwerk op. Ook in *Paradijs* kwamen de evacuatieplannen op gang en namen families die naar de maan zouden uitwijken afscheid van wie op Aarde wilde blijven.
Aiyana en Pepe werkten samen met een groep geologen aan een kaart waarop ze 'veilige gebieden' aanstipten, hoofdzakelijk tussen de keerkringen. Ze probeerden de bewoners van de vele *Convivialis Civitas* die daar voorkwamen in te lichten waar ze best heen gingen indien ze niet anders konden dan op Aarde blijven."
"En werd het zo erg als de groep geologen had voorzien?"
"Ja, kort na ons vertrek konden we vanop de maan de ontwikkeling volgen met sterke telescopen en door de berichten uit de Drie Oorden. Er kwam een periode van grote aardbevingen in zowat heel het gebied van de vermelde Ring, maar ook in Zuidwest Erebúm. Veel nog in districten van Megapoleis opgesloten Ignoranten die niet op de hoogte waren van wat er gebeurde verloren hun leven. Op sommige plaatsen vergingen in een wip hele districten. Onze grootste spijt was dat we er niet geslaagd waren tijdig over voldoende uitwijkplaatsen te beschikken. Ook de *Convivialis Civitas* kregen zware klappen te incasseren. Misschien hadden sommigen onder ons de gevaren toch wat geminimaliseerd toen ze dachten gewoon te kunnen kiezen tussen de ruimte of de Aarde. Je zou kunnen zeggen dat een zeker optimisme als gevolg had dat om en bij een miljard mensen het leven verloren door te laat in te zien hoe ernstig de

vaststellingen van de geologen waren.
Daarbij zou je kunnen zeggen dat wie plots het leven verloor door neervallende stenen of door een aardbeving het in zekere zin beter had dan wie die grote vulkanische activiteit overleefde en zich moest redden de daarop volgende jaren. Net zoals in vroegere episodes van de Aarde werd de hemel van de planeet bijna overal grijs. Over grote delen van het aardoppervlakte werd het zelfs donker door de enorme stof en aswolken door de winden vastgehouden ten noorden en ten zuiden van de keerkringen soms gedurende verschillende jaren. De Noordpool ijskap vroor helemaal terug dicht en er op land ontstond er een soort nieuwe kleine ijstijd. Het ironische gevolg was dat het zeepeil weer lichtjes daalde terwijl de grond steeds meer dichtvroor.
De ondergrondse menselijke activiteit was in de eerste plaats veroorzaakt door de race naar Zeldzame Aarden. Die waanzin had nog een ander gevolg. De vele ontploffingen in de bovenlaag van de aardmantel en de daardoor bruusk veranderde onderliggende lavastromen hadden blijkbaar een invloed op de vloeibare ijzerhoudende kern zoveel dieper in de Aarde. Niemand had dat in het begin niemand voor mogelijk gehouden. Misschien ging het om een samenloop van omstandigheden, maar het aardmagnetisch schild werd onstabiel. Hierdoor ontstonden echte kosmische ionenstormen door die kort en heftig konden zijn. Ze hadden als gevolg dat veel elektronische apparatuur op Aarde tijdelijk of voorgoed stuk ging. Dat had dan weer dramatische gevolgen voor digitaal opgeslagen informatie. De ingenieurs van ploegen zoals die van

de Chakma-familie kregen het knap moeilijk om de Drie Oorden te beschermen. Dat was niet zozeer tegen de Ignorante Dolers, maar tegen de gevolgen van de acties van Arrogante Bezitters die al meer dan dertig jaar niet meer op de Aarde woonden. Op de maan waren er veel eeuwig in de schaduw liggende kraters. Daar konden we topologische kwantumcomputers installeren. De Maan-deeltjesversneller was in experimentele fase en de ingenieurs en fysici maakten er druk gebruik van om praktische problemen te analyseren. Op die op zichzelf al koude plaatssen is het relatief eenvoudiger om een temperatuur te behouden vlakbij het absolute nulpunt. Het zijn voor menselijk werk uiteraard moeilijke omstandigheden. Alle robothulp was hier dus meer dan welkom. Het waren beangstigende dagen, ja! In de eerste plaats probeerde men alle hoog technologische informatie veilig terug op te bergen. Pas tegen het begin van dit hectojaar begon men ook op Aarde terug digitale informatie op te slaan."

"Dus de Aarde stabiliseerde?", vroeg ik.

"Ja, maar toen wisten we dat nog niet. Bij elk binnenkomend rapport steeg het aantal doden. Het was beangstigend.

Ik herinner me in die zes jaar op de maan meer betraande ogen te hebben gezien dan in heel de rest van mijn leven. En zoals ik al zei, ik vreesde voor Amadu en Simba. In mijn nachtmerries vielen ze stelselmatig in lavaputten. Ik slaagde er zelfs in zwetend wakker te worden in een op de maan gecontroleerde kunstmatige atmosfeer. Je moet het maar doen."

Opa Lev lachte.

"Enkele maanden of misschien wel een jaar na onze aankomst

in Maankoepel 2, leerde ik Can Pham, Ahn Mai en Sara Lector kennen. Ze waren afkomstig van een *Convivialis Civitas* ergens in de buurt van de Paraa-gemeenschap.
Ahanu zat nog steeds in onze leergroep en had na elk bezoek van zijn moeder opwindende verhalen over het grotonderzoek op de maan. Die grotten ginds zijn vooral lavabuizen. Net zoals op Aarde bij de uitbarstingen in de beginperiode van de maan stolde de buitenrand sneller dan wat binnenin stroomde, vandaar het buisvormig aspect. De ondergrondse delen van de vijf maankoepels zijn ondergebracht in dergelijke buisgrotten. Faisal en Ahanu waren mijn boezemvrienden daar op de maan tijdens die eerste twee jaar. Ik probeerde steeds van de partij te zijn om met hen mee te gaan op buitenonderzoek. De moeder van Ahanu nam ons soms mee om metingen te doen of om de Aarde observeren door wat we de buitentelescoop noemden. Faisal's vader nam ons mee voor een bezoek aan de deeltjesversneller. Met de toestemming van onze ouders liet hij ons ook alledrie een verder afliggende krater bezoeken waar men een quantum-computer aan het bouwen was. Ik weet niet goed wat ik verwacht had, maar ik weet nog dat ik toen erg ontgoocheld was. Ik zag niet meer dan een ongelofelijke wirwar van draden en platen binnen een soort grote 'glas'achtige bol, terwijl het werkende deel totaal onzichtbaar was omdat het in een bijna-nul graden Kelvin omgeving zat opgesloten. Ik weet dat zowel Can als ik bij onze terugkeer in Koepel 2 aan Ahn en Sara vertelden dat het ding niet meer was dan een bol met draden."
"Je leven speelde zich die jaren dus af in Maankoepel 2," stelde

mijn zus vast.
"Ja. Of erbuiten. Er waren de boeiende verhalen van Aiyana bij het bekijken van de stenen die ons groepje na een buitenbezoek had meegebracht. Dat waren niet meer dan meteorieten en stofgesteenten. Maar ze schetste ons aan de hand van die stenen de hele onstaansgeschiedenis van de maan. Dat werkte natuurlijk op onze verbeelding. Can behoorde tot de oudsten van onze leergroep. Hij stelde een plan op om een ontdekkingstocht te maken zonder betuttelende volwassenen. Faisal wist blijkbaar al hoe we ongemerkt de Koepel uit konden. Op een dag gingen Faisal, Can, Ahanu, Ahn, Sara en ikzelf dus met ons zessen op avontuur. We hadden sluitende zakjes mee want we hadden ons als doel gesteld maanstof te verzamelen. We hadden van Aiyana vernomen dat er Olivijn zit in regoliet (dat blijkbaar op de meeste 'dode' hemellichamen voorkomt en op de maan de naam maanstof kreeg). Met kleine brokjes Olivijn konden we ringen maken, en dat was ons hele plan: Can wilde een ring geven aan Ahn en dat wist ze. Ik had de geheime wens ook zo'n ring te maken voor Sara maar zíj wist dat nog niet! Regoliet bestaat hoofdzakelijk uit fijn vergruisd materiaal, maar in onze verbeelding zou een deel van het materiaal door de zon versmolten zijn en dus brokjes Olivijn vormen. Uiteraard konden die ideeën enkel opkomen in het brein van verliefde adolescenten en het hele plan was niet zonder dodelijk gevaar.
We sprongen voorzichtig het maanoppervlak op. Vlakbij Maankoepel 2 lag er een ondiepe krater en daar zouden we ons materiaal verzamelen. Gelijk bij de eerste 'sprong' in de krater viel Ahanu op zo'n wijze op zijn zij dat hij niet alleen terug recht

geraakte. We probeerden hem op zijn benen te zetten door een lange rij te maken om de kraterrand af te dalen waarbij ik hem probeerde de hand te rijken om hem recht te trekken. Daarbij verloor ook ik mijn evenwicht en ik viel boven op hem. Nu konden we allebei niet meer opstaan. De paniek maakte zich nu toch wel wat meester van ons. We begonnen beiden te schreeuwen in onze pakmicrofoon. De mijne stond blijkbaar op een frequentie die ook opgevangen werd in de Controle op buitenkoepel activiteiten. Tien minuten later kwamen twee volwassenen ons uit onze penibele situatie verlossen. We werden uitgehoord door de Controle in het bijzijn van onze ouders. Er werd ons opgelegd een project uit te werken over de bestaansvormen van Olivijn en we begrepen al snel hoe onwijs we waren geweest. Het goede in mijn ogen was dat door die geschiedenis Sara en ik nu echt onafscheidelijk werden. Zelfs vandaag nog dat gebeurt het dat we lachen zodra één van ons het woord Olivijn uitspreekt. En daarmee is meteen ook de naam van jullie tante duidelijk. Toen veel later onze dochter werd geboren, zeiden we beiden tezelfdertijd Olívia. Moest je vader de eerste boreling zijn geweest dan zou hij wellicht Oliver heten…
De hele episode had wel een vervelend staartje. Onze buitenbezoeken werden door onze ouders zowat op nul gezet. De eerst volgende buitenactiviteit onder strikte volwassenen begeleiding vond slechts plaats bij het bezoek van een leergroep uit Maankoepel 3. En dat was bijna drie jaar later en zonder Ahanu.
Ik moet zo'n veertien of vijftien geweest zijn, toen Tala en Aiyana Quispe aankondigden genoeg te hebben van de eeuwige

binnenroutines in Maankoepel 2. Het was de donkerste periode van de Vulkanische Winter. Maar het leek het erop dat die relatief weinig invloed had op de Drie Oorden. De familie wilde liever naar de Aarde terugkeren en Aiyana wou er haar onderzoekingen naar de ondergrondse lavastromen en de scheuren in de aardmantel verder zetten.
Ze kregen een plaats op een pendel naar *Paradijs* en niet naar *Ultima Rosa,* daar in die periode de vluchten naar Aardse Polissen eerder beperkt waren. Ik zou Ahanu pas terugzien als we uiteindelijk ook naar *Paradijs* terugkeerden.
En nu onderbreek ik mijn verhaal even. Ik wil het eerst even hebben over wat mijn moeder Emmy mij later vertelde. Dat was ongeveer toen ik mijn activiteiten als verbindingspersoon tussen Aarde, maan en *Elysium* opnam."

"Op de maan maakten mijn ouders minstens twee of drie keer deel uit van de groep die discrete ontmoetingen organiseerde tussen *GNet-Z* leden en de beheerders van de drie Fondsen in *Elysium*. Je moet weten dat tegen 121.40, dus ongeveer één jaar nadat wij naar de Maan verhuisden, de spanningen tussen die Fondsbeheerders en de bestaande oligarchie in *Elysium* erg waren opgelopen. Daar had de veroudering van *Elysium* zelf deels mee te maken. Maar je moet je ook voorstellen dat veel *Elysianen* ondertussen veertig jaar in een Ruimtestad woonden zonder grote vooruitzichten. Niemand kon precies zeggen wat er in volgende decennia zou gebeuren. Zoals ik al zei keerden Tala en Aiyana naar de Aarde terug. Nog meer geologen waren daar aan het werk of keerden terug om er hun metingen terug op te nemen. Langzamerhand werd het duidelijk dat een deel van de Aarde

voor veel langere tijd dan de levensduur van *Elysium* onbewoonbaar zou blijven. In het beste geval zou de Ruimtestad nog zo'n tien jaar voort kunnen zonder grote interventies vanwege de Aarde. En de equivalieden zagen zichzelf op dat ogenblik voor grote uitdagingen geplaatst. De *GNet-Z* leden wilden de Fondsbeheerders wel naar oplossingen helpen zoeken, maar een terugkeer naar de Aarde zijn zonder enkele voorwaarden was weinig waarschijnlijk.
Er woonden toen nog iets meer dan drie miljard mensen op de planeet. Dat waren meestendeels Ignorante Dolers en Equivalieden van een of andere *Convivialis Civitas*. Bijna alle gemeenschappen bevonden zich tussen de keerkringen.
De Fondsbeheerders filtreerden veel informatie zodat de *Elysium*-bewoners slechts gedeeltelijk de toestand op Aarde kenden. De rijkste Oligarchen echter, waaronder de Fondsbeheerders zelf, waren boos omdat ze inzagen dat hun droom om op Aarde uitgestrekte gebieden te bezitten wellicht niet zou doorgaan. Kiril Morshov en zijn vriend Midas Takis werden er het slachtoffer van. Hun ouders waren wel Bloomberg 11 nummers maar geen Fondsbeheerders. Ze hadden altijd geloofd ooit een domein te bezitten met een oppervlakte van een kwart van Erebúm. Ze wilden alle bewoners uitkopen of vermoorden als het niet anders kon. Toen ze van de Fondsbeheerders te horen kregen dat kopen geen zin had omdat op Aarde bijna niemand nog de betekenis kende van de markteconomie waren Midas en Kiril's ouders woest. Samen met twee andere familieleiders slaagden ze erin enkele Fondsbeheerders te gijzelen. Ze wilden ze uitwisselen tegen wapens om de toekomstige domeinen op Aarde uit te

zuiveren. De andere Fondsbeheerders maakten van tegengeweld gebruik. Ze hadden voordien al moeilijkheden voorzien met de oligarchische hofhouding [zie deel 11 *Het paradijs der Boeken*]. Toen leidden ze een klein interventieteam op en dat kwam nu goed van pas. Ze namen de vier familiehoofden met een tegenactie gevangen. De Fondsbeheerders vroegen zich af of dit niet het best geschikte moment was om een programma met contra-informatie te beginnen voor de kinderen van die arrogantste houders van hoge Bloomberg waardenummers.
Tijdens de gesprekken met Fondsbeheerders waar ook mijn ouders aan deelnamen gaven de eersten te kennen eraan te denken de kolonisatie van Mars volledig over te nemen en de Aarde de Aarde te laten.
Dat had niet zozeer te maken met wat de geologen waaronder de Quispes beweerden hoewel De Fondsbeheerders vonden dat de maanbewoners, waaronder mijn ouders, te optimistische informatie kregen over het mogelijk herstel na de Vulkanische Winter. Maar volgens mijn moeder had de weerstand om naar de Aarde en de Maan terug te keren alles te maken met de geldloze maatschappij en niets met geologische bekommernissen. In de ogen van de *Elysium*-bewoners waren de Fondsbeheerders op dit ogenblik zowat de bankiers van alle electronisch bewaarde *digits*. Ze wisten natuurlijk dat die *digits* niet in goud konden worden omgezet, maar over het mijnen van *bitcoins* waren ze heel wat optimistischer. Indien ze zouden kunnen beschikken over de laatste computerontwikkelingen op de maan en dergelijke computers op Mars aan het werk konden zetten, dan zou de *bitcoin* wel de zekere de uiteindelijke waarborg worden voor de

geldbeheerders. Maar dan moest je de mensen wel doen blijven geloven dat zo'n *bitcoin* een intrinsieke waarde had. Het ging er dus om een geloof te blijven verspreiden. En op Aarde scheen het vandaag niet meer te lukken adepten voor Geloof te winnen. De mensen daar leken hoe langer hoe minder vatbaar voor zaken waar je gewoon in moet geloven.
Maar tenminste in *Elysium* wilden de Fondsbeheerders een nieuwe informatiecampagne starten. Daarvoor vroegen ze de medewerking van de Aardbewoners. Ze wilden Mars voorstellen als de nieuwe planeet voor de geldbeheerders. Hun gesprekspartners brachten het idee naar de *GNet-Z* groepen over. Die vonden dat hierover na een algemene oproep in alle *Convivialis Civitas* kon worden gedebatteerd. Maar uiteindelijk kwam het erop neer dat de Fondsbeheerders Mars voor *Elysium* opeiste. Was dat geen heruitgave de oorsprong van het bezit, volgens sommigen zoals Rousseau het ooit geformuleerd zou hebben: 'iemand zet palen rond een stuk grond en zegt '*dat is nu van mij*' om anderen te laten zeggen '*hij heeft gelijk*'?
Uit de gesprekken die ongeveer een jaar duurden kwam wel naar voren dat als de Fondsbeheerders de *Elysium*-bewoners naar Mars wilden meenemen dit voordelen had voor wie op Aarde woonde. De bewoners van de *Convivialis Civitas* zouden minder gevaar lopen om tussen hen mensen te zien opduiken die *hij heeft gelijk* zouden zeggen. Aan de andere kant, als er soortgenoten zijn die er plezier aan beleven te kunnen zeggen *dat is van mij* dan wilden de *GNet-Z* leden hen dat plezier niet ontnemen. Als ze daarbij ook plezier vonden met nummers te spelen en computers wilden gebruiken om hun virtuele eigendommen te vergroten, dan

hoefde men hen ook dat plezier niet ontnemen. Wel was het nodig dat ze geen anderen bedreigden of beknotten in hun plezier eigen aan het leven in *Convivialis Civitas*. De planeet Mars werd voor de Aardbewoners een moeilijke planeet, maar was dat aan de andere kant geen nuttig gebruik van die planeet door een kleine groep soortgenoten?

Tegen eind van dat jaar van debatten waren de afspraken gemaakt ongeveer rond. De *GNet-Z* leden zouden de *Elysianen* helpen en daarbij rekening houden met de drie sociologische scenario's ooit door sociologen en antropogogen uitgetekend en waarvan Denzel Cheboi en Jelani Zoungrana verslagen bovenhaalden in *Paradijs der Boeken*.

Naarmate *Elysium* werd ontmanteld en naarmate de recycling en mijnbouw-activiteit op de maan dat toelieten zouden er vier schepen worden geassembleerd. De *GNet-Z* leden stonden er wel op alle informatie aan iedereen te geven, zelfs aan de oligarchen die door de Fondsbeheerders gewantrouwd werden. Iedereen zou alle opties moeten kennen. Men zou een type 1 maatschappij opzetten op Mars en eventueel op Ganymedes waar de Terraformatie verder gevorderd was. Een type 3 aanpak van gemeenschappen op Aarde. De type 2 of zogenaamde Bregman groepen zou mogelijk zijn op elke planeet en de soort ervan hing af van waar elke gemeenschap voor koos. Op Aarde was daar wel een soort voorwaarde aan verbonden. Bij het kiezen voor terugkeer zouden de kinderen zeker en de volwassenen liefst ook een deel van hun tijd in een Charter Groep doorbrengen. Die Charter Groepen zouden op de maan plaatsvinden omdat fysiologen en geneeskundigen een lange aanpassingsperiode

voorzagen, vooral voor de lichamen van wie in de ruimte geboren was en aan de Aardse zwaartekracht gewoon moest worden.
Dat waren de afspraken in 121.42. Bijna drie jaar later, als net teruggekeerde jonge man op Aarde, was ik gefascineerd door wat mijn moeder me allemaal vertelde. Wellicht was dat de reden waarom ik me samen met Vanderlei, Raja, Delfina en Hiroka opgaf als gesprekspartner voor gemeenschappelijk werk tijdens de definitieve afhandeling van *Elysium* tien jaar later."
"Kende je je vrienden dan al?" vroeg ik.
"Nog niet op de maan waar ik ze kort daarop leerde kennen. Wel bij mijn terugkeer naar de Aarde natuurlijk. Maar nog iets anders speelde door mijn hoofd…"
"Mijn grootmoeders twijfels," zei mijn vader plots.
"Papa, je was aan het meeluisteren!"
"Natuurlijk. Waarschijnlijk zullen jullie ook mij nog willen spreken, en ik kan maar best al horen wat jullie grootvader allemaal al vertelde dan herhaal ik minder."
"Herhalen kan ook dienen om te bevestigen."
"En om verhalen uit te vinden…" zei mijn vader. "We proberen ervoor te zorgen dat dit hier niet gebeurt, maar als je maar genoeg keren een onwaarheid vertelt, is er een moment waarop het voor waar kan worden genomen. Denk maar aan de influencers waar *Ignarysis* studies over publiceerde in het hectojaar 120."
"*Ignarysis*?" vraagt mijn zus.
"Voor zover we kunnen nagaan werd dat tijdschrift gelanceerd door de Zusters Demeester in hectojaar 120 en voortgezet tot de kleinzoon van Catherine naar *Paradijs der Boeken* vertrekt. Later

meer hierover. Voor het ogenblik was papa nog een knaap op de maan," grinnikte mijn vader.

"Ja zeg, een knaap… Een beetje respect voor je oude vader, Alberto," grinnikte ook opa Lev. "Maar je hebt gelijk. Jouw grootmoeder Emmy vond dat men hier op Aarde beter gezonde twijfels kon hebben voor die plotse grote belangstelling voor Mars vanwege de Fondsbeheerders in *Elysium*. Ze gaven de *Elysianen* de indruk dat ze de planeet hadden opgekocht van *GNet-Z* wat niet waar was, natuurlijk. Ze hadden er gewoon bezit van genomen. Bovendien waren ze erin geslaagd ingenieurs te overtuigen de Marskoepels van infrastructuur te voorzien die zowel het reële mijnen van ertsen als het virtuele mijnen van *bitcoins* zou mogelijk maken.

De gebruikte retoriek kon mettertijd voor problemen zorgen. Mijn moeder was ook verontrust toen ze vernam hoe de nieuwe generatie van de voorheen rijkste families hun kleine kinderen gewoon afstonden aan leergemeenschappen op de Maan en daarna naar de Aarde stuurden voor adoptie. Ze zeiden dat dit een moeilijke beslissing was. Maar, een enkele reis reis naar Mars nam tegenwoordig minder dan een jaar in beslag en zou in een nabije toekomst wellicht nog sneller verlopen. Eenmaal volwassen konden de kinderen dan kiezen toch naar Mars te komen. Zelf hielden ze zich liever vrij van kinderen terwijl ze het patrimonium van ouders en grootouders terug opbouwden. Het leek nog perverser dan kinderen ver weg op internaat te sturen zoals rijken in hectojaren 118 en 119 vaak deden. Midas en Dusan bleef samen met anderen uiteindelijk in Bibliopolis maar anderen gingen naderhand toch naar Mars. Liberty, jij en je neef stelden

zelf vast hoe de Mars-gemeenschap het geloof in geld en bezit en de sterke hiërarchie in functie van het bezit in hun samenleving bewaarden."
"Ja," zegt mijn zus. "Tijdens onze terugreis hebben we het er vaak over gehad en we zijn nog steeds druk in gesprek met de Polipolische Raad hieromtrent."

's Anderendaags keerde Opa Lev terug naar zijn verhaal over zijn jeugd op de Maan.
"Zoals ik al zei kregen we niet direct huisarrest na ons avontuur met het maan-regoliet maar onze buiten-uitstappen kwamen onder sterke controle. Onze video gesprekken met een leergroep in Maankoepel 3 hadden geleid tot een uitnodiging van hunnentwege om hen te bezoeken. Maar na onze autonome uitstap vonden de volwassenen die ons begeleidden dat we niet verantwoordelijk genoeg waren om Maankoepel 3 te gaan bezoeken. Die lag toch op meer dan 100 km. Er was geen Magneto-verbinding tussen beide koepels. Elke verplaatsing hield dus het gebruik van maanjeeps in.
Er kwam een tegenvoorstel. Niet wij zouden Maankoepel 3 bezoeken maar zij zouden door Maankoepel 2 ontvangen worden. Van die bezoekende groep maakten Raja, Despina, Vanderlei en Hiroka deel uit. Het waren de enige vier families die ons ook zouden vergezellen naar *Paradijs* toen we twee jaar later naar de Aarde terug keerden. Het klikte onmiddellijk tussen Vanderlei en Hiroka met Leon en ikzelf. We werden tijdens dat bezoek vrienden voor het leven. Despina en Hiroka waren minder exuberant dan beide anderen. Vanderlei en Hiroka waren meer zoals Sara en ik, klaar om van alles te

experimenteren zonder altijd eerst consequenties of het gevaar van één of ander experiment onder ogen te zien."
Oma Sara lacht: "Spreek voor jezelf makker. Ik hield soms mijn hart vast als je weer eens iets bedacht. Die regoliet-uitstap was natuurlijk het strafste, maar weet je nog toen je bijna een chemisch laboratorium verwoestte. Gewoon omdat je me wilde tonen hoe je dingen kon doen oplichten in het donker. Gelukkig hadden we toen ook beschermende pakken aan."
Opa Lev zegt: "Maar je vond dat oplichten in het donker toch wel heel mooi. Je beloonde me toen zelfs met onze eerste kus, zodra we ons beschermend pak uit hadden."
Oma grapt: "Ik moest mij toch ergens aan vastgrijpen voor het geval de boel toch nog zou ontploffen. Dat ergens was toevallig iemand. De boel ontplofte niet, maar ons lot werd toen toch wel deels bezegeld."
Opa zei daarop: "En heb je er spijt van?"
Oma keek hem teder aan: "Nee, lieve jongen, ik heb nooit een minuut spijt gehad van die zoen."

"Vanderlei dus. Hij en ik zaagden en klaagden zo lang tot we er uiteindelijk toch een uitstap door kregen voor de leergroep naar één van die buisvormige grotten.
Door een opmerking van Vanderlei zag ik vrij plots heel helder het verschil tussen gebruik en bezit en de wijze waarop bezit de waarde van iets bepaalt. Toen we aan het kijken waren naar de opgedolven ertsen zei hij: 'Mineralen en chemische elementen zijn mineralen en chemische elementen daar bouwt de natuur van alles mee. De mens gebruikt ze, vormt ze om, en maakt een voorwerp dat ons dienstig is.

Die eeuwige waarde van diamanten, goud, juwelen bestaat slechts voor wie ze eeuwig wil bezitten, om anderen te tonen dat het hun bezit is. Door mineralen en ertsen gewoon te gebruiken voor wat ons nuttig lijkt, verliezen ze hun eeuwige waarde en worden het gewoon bouwstenen. *Simpel…*' Ik had nog niet op die wijze over natuurlijke bouwstenen gedacht, maar uiteindelijk heeft een snijmes uit staal precies dezelfde functie als een snijmes uit diamant. Het snijdt gewoon andere dingen. Rariteit en zeldzaam zijn woorden die gebruikt worden door wie bepaalde dingen wil verzamelen en bezitten, daar een geldwaarde aan geeft. Voor de anderen hebben die woorden weinig betekenis.
Later hebben we vaak mensen geholpen om de reële gebruikswaarde of gevoelswaarde van de dingen in te zien en niet de virtuele bezitswaarde ervan. Niet iedereen vindt dezelfde schilderijen mooi. Er een prijs opplakken was een fantasie van Bloomcampers. *Simpel*. *Elysianen* en misschien vandaag *Marsbewoners* ook gaven graag gefantaseerde waardes, zelf aan iets wat niet is zoals *bitcoins*.
Anderen probeerden vaak het bezitten te herleiden tot een noodzaak. Ze voelden de noodzaak om anderen te tonen dat ze iets hadden dat die anderen niet hebben. Dat lijkt me nog steeds een zuiver narcistisch gevoel. Het leek erop dat ze met een uitgevonden waarde de eigenwaarde wilden vergroten. *Simpel*.
Toen we als gesprekspartners van Charter Groepen en *Elysianen* begonnen samen te werken, besloten we ons voor te stellen als *Simpele Problemen Omschrijvers*.
Een probleem kon soms wel simpel omschreven worden maar

daarom was het niet altijd eenvoudig om aanpakken. Ik probeer dit uit te leggen met een soort voorbeeld. Het recycleren van materiaal was uiteraard belangrijk. Denk maar aan de enorme toepassingen van bepaalde chemische verbindingen met fossiele grondstoffen die de bezittende *Elysianen* en hun *Bloomkamp* voorouders sinds het begin van de Industriële Revolutie hadden verkwanseld. We mogen dat werkwoord wel gebruiken want het ging vaak om het produceren van overbodige dingen met de bedoeling daardoor meer ruilmiddel te vergaren. Denk even hoe bezitters wonnen met het promoten van individueel vervoer of van tientallen merken van iets wat uiteindelijk hetzelfde is, waarbij ze de dingen duurder maakten gewoon door er een ander Logo op te plakken. Een glas dient om uit te drinken, onafgezien of het om een duur Logo ging of niet. Het perverse was dat de bezitters er zelfs met goedkope massaproducten in slaagden hun ruilmiddel-bezit te laten toenemen.

Het recycleren was belangrijk zei ik, omdat de verkwanseling tot uitputting van bepaalde grondstoffen had geleid, tenminste op Aarde. We praatten hierover met Raja en Vanderlei. Die dag was onze begeleidende volwassene een familielid van de overleden Henry Pax. Hij stelde voor om contact op te nemen met een leergroep in Maankoepel 5, waar diens zoon Carl woont. We hadden toen een lang gesprek met Carl en één oudere persoon waar hij blijkbaar veel respect voor toonde. Carl sprak ons over het opkomende meteoor-mijnbouwprogramma. Dit programma bestond en bestaat erin om meteoren en meteorieten te vangen en daaruit die ertsen te halen die op Aarde niet meer voorkomen. Hij had het ondermeer over de vele mogelijkheden van carboon

verbindingen. Verder vermeldde hij iets wat in hectojaar 120 werd voorgesteld als een opkomende algemene verbetering. Tegenwoordig wordt de techniek slechts in heel gespecialiseerde en geïsoleerde vorm gebruikt. Toen droeg de uitvinding de naam nanotechnologie. Ik zei al dat ik me afvraag of die Carl Pax en zijn vader verwanten waren van Paula, de grootmoeder van jullie neven Wolfgang en David."
"Ik weet het," kwam mijn vader tussen, "We proberen ook die stamboom aan het nagaan."
Opa wachtte even en ging toen verder: "Het gesprek was erg verhelderend. Carl toonde aan hoe het mijnbouwprogramma kon bekeken worden vanuit Aards of vanuit *Elysiaans* standpunt, *Mars* standpunt, zou ik vandaag zeggen. De *Convivialis Civitas* zagen de mogelijkheid een alternatief te zoeken voor grondstoffen voor sommige collectieve voorzieningen wanneer er op Aarde een gebrek werd vastgesteld van één of ander element. De *Elysianen* zagen onmiddellijk de mogelijkheid een beurswaarde te bepalen voor de meteoren. Zo konden ze die kopen en verkopen en bepaalde ertsen duurder maken zodat er een groter verlangen ontstond om de rots te bezitten. Daarom waarschuwde *GNet-Z* voortdurend voorzichtig te zijn met het uitleggen van de vooruitgang op dit gebied tijdens de gesprekken met de *Elysium*-, later met de *Mars*-hiërarchie."

"Ja," zei mijn zus, "Neef Wolgang en ik kregen vrij duidelijke informatie voor we naar Mars vertrokken."
Daarop zei vader: "Wat ik op Aarde een prachtige vooruitgang vond, zodra de kou en de stabilisering van de gebieden boven en onder beiden de keerkringen het toelieten, is dat er een soort

alternatieve PLOK op gang kwam."
"Een alternatieve PLOK? Wat is PLOK?" vroeg ik verwonderd.
Opa knikt. "De operatie *Planeet Opkuis*, juist. Dat was één van de meer perfide plannen waar mijn grootmoeder ooit over hoorde. Het idee van de *Elysianen* zelfs toen ze *Bloomkampers* waren, bestond erin om hele gebieden uit te moorden met virussen en agressieve invallen om daarna een soort Hemel-op-Aarde tuinen te verzorgen enkel voor de hele rijken.
Men begon bij de Heropbouw inderdaad aan de opkuis van de planeet. Maar was van een heel andere aard en gebeurde onder het toeziend oog van de plaatselijke *Convivialis Civitas* equivalieden. In de eerste plaats werden alle fabrieken ontmanteld die de door consumentisme een wilde proliferatie aan producten voor individueel gebruik hadden veroorzaakt met die Logo-promotie technieken. Buiten het Rijk der Midden stonden veel fabrieken al langer leeg, sommigen waren toen al niet meer door de agressieve milities uitgeholde geraamtes. Net voor de Vulkanische Winter waren er nogal wat van die aanvallen. Toch kon hieruit nog een enorme hoeveelheid materiaal gerecycleerd worden. Vroegere arbeiders en hun afstammelingen die al tijdens de laatste jaren voor de Vulkanische Winter in Charter Groepen waren opgenomen werkten mee met hun gemeenschap. Ze konden vaak zeer waardevolle praktische informatie verstrekken aan de zogenaamde Wetenden in verband met bepaalde recyclage-processen."
"Alles bij elkaar toch wel een spannende tijd," merkte ik op.
Mijn grootvader keek me met opgetrokken wenkbrauwen aan. "Op de maan was het spannend om in leven te blijven elke keer

we ons buiten de Maankoepel begaven, maar misschien waren we te onbesuisd om dat echt te beseffen. We wisten maar half hoeveel gevaar we liepen.
Nee, echt spannend was toen we net na een zonnewende boven het noordelijk halfrond het bericht kregen dat we veilig naar *Paradijs der boeken* konden terugkeren.
Na zes jaar *Paradijs* uit de lucht zien en onze pendel dicht bij de oever van het meer op het water voelen neerstrijken, dat was pas spannend. Toen ik Sara toonde wat ik me nog herinnerde van de nederzetting sprong mijn hart in mijn keel.
Kort daarop kon ik Simba en Amadu omhelzen. We keken elkaar lang aan nu we alle drie al een heuse baard hadden. Ik stelde Sara voor als een heel speciale vriendin. Zij en Can werden gelijk in de vriendenkring opgenomen. Nog spannender was dat ik net op tijd terug naar *Paradijs* terug keerde om er in Sedmomehns mijn achttiende verjaardag te vieren."
"Je *verjaardag* vieren?" vroeg Liberty schalks terwijl ze de nadruk legde op dat woord.
"Ja, ik weet niet waar jullie vader zijn rare gedachten vandaan haalt. Te ernstig geboren wellicht, denk je niet Sara," lachte Opa. "Ik zelf heb altijd van feesten gehouden, gelijk wat de aanleiding was. En mijn moeder had een grote verrassing voor me. Op mijn verjaardag kwamen plots Vanderlei, Hiroka, Raja en Despina binnenwandelen. Die waren enkele dagen eerder met hun familie van de Maan naar *Paradijs* gevlogen om er te komen wonen. Ik zag toen ook Aiyana en Ahanu terug."
"En onder invloed van zoveel vreugde…" begon Oma,
"…vroeg ik enkele uren later of Sara zich blijvend met mij wilde

verbinden, en twee dagen na mijn verjaardag kondigden we dat ook aan mijn ouders aan.”

Opa stopte even met spreken.“En dat was heel wat spannender dan een buitenwandeling op de maan, geloof mij!” besloot hij dan.

Terug op vaste Aarde

Paradisus

“Dus, je was terug op Aarde, oma Sara en jij kondigden aan dat jullie bij elkaar zouden intrekken zodra dat kon en je ouders hadden het weer eens druk.”
Zo begon ik het volgende gesprek met Opa.

“De eerste kleine verassing was dat Jelani en Denzel niet meer *Paradijs der boeken* zeiden maar *Convivialis Civitas Paradisus* of *CC Paradisus*. Ik moest lachen met die tendens om van alles Latijnse of Latijns klinkende woorden te maken. Men sprak van van *CC Paradisus*, *CC Rosa* en *CC Margarita*, stel je voor. Maankoepel 2 was nu *Cupola Lunaris 2*, nu ook een Oord. De drie Oorden waren er plots vier. Maar men sprak van *Quattor Loc*a. Zelf van *Quinque Loca* zodra ook *CC Arqueopolis* in de groep betrokken werd. Men zei *Homo Ignarus* en *Homo Sciens* als men het over Ignoranten en Wetenden had. Mijn moeder moest er ook om lachen. Ratke en Comenius zouden zich volgens haar wellicht in hun graf omdraaiden met zo’n terug-naar-het-verleden-mode. Mijn vader dacht dat het gewoon een reactie was op de *Elysium*-periode en dat die plotse liefde voor Latijn-achtige woorden wel van voorbijgaande aard zou zijn. Vandaag zijn we ze inderdaad weer ontgroeid. We blijven wel vasthouden aan *Convivialis Civitas,* wellicht omdat het de Illichiaanse term *conviviality* beter vertolkt dan ons woord gemoedelijkheid. We blijven ook vasthouden aan enkele Griekse woorden, denk maar aan Polis en voorzetsels zoals *hecto*jaar.
Maar aan de zucht naar het verleden kwam snel een einde. Ook

de term Vijf Oorden raakte in onbruik, vooral na een opmerking in de groep antropogogen waar jullie overgrootmoeder Emmy erg actief in was. Dergelijke begrippen konden gemakkelijk leiden naar een idee van een soort hiërarchie ten aanzien van andere *Convivialis Civitas.* Dat moest ten alle koste vermeden worden.
Mijn groep vrienden waarin veel mensen zaten die tijdens de Vulkanische Winter op aarde waren gebleven, had in *CC Paradisus* het vaste gezelschap van Jelani, Denzel en Tala. Die legden er wel de nadruk op dat de *Quinque Loca* toen een grotere inspanning had moeten leveren dan beginnende *Convivialis Civitas* om ontredderde Ignoranten te steunen.
De meeste Ignoranten waren als gevolg de agressieve politiek van de *Elysianen* en de milities familieleden kwijtgeraakt. Het menselijk leed in de laatste jaren voor de Heropbouw was enorm geweest. Velen konden toen niet op tijd naar bewoonbare zones gebracht worden op de planeet of erbuiten. Vaak moesten er dodelijke keuzes worden gemaakt. Veel *GNet-Z* leden verloren hun leven bij het helpen van anderen. *Homo Ignarus* wilde uiteraard zo lang mogelijk de schuld op iemand schuiven. En in die verwarde periode bleven haatpredikers, apocalyps aanbidders, overblijvende milities en *Cou-Clib-Clans* de schuld eerder op *Homo Sciens* dan op de Rijke Bezitters schuiven. Maar kort na de terugkeer van wie de Vulkanische Winter op de Maan had doorgebracht, begonnen de Dolenden die in kleine plaatselijke *Convivialis Civitas* werden ontvangen die gemeenschappen te steunen. De plaatselijke *GNet-Z* leden en antropogogen in de leergroepen hadden op een bepaald moment dagelijkse video-vergaderingen waar iedereen die dat

wilde aan deelnam. Die groepen dienden hoofdzakelijk om werkmiddelen uit te wisselen. Al heel snel werden die groepen en wie eraan deelnam erg gevoelig voor elke vorm van betweterij. Het was enorm belangrijk dat *Homo Ignarus* het verschil leerde maken tussen een ondersteunende hulp en wat ze tot enkele jaren geleden vaak ondervonden hadden als een soms hoogdravend misprijzen. Kort na onze terugkeer op Aarde kon je die groepen die begeleiding gaven zien als een nieuwe generatie opkomende antropogogen. Later zouden ze de IGA-gesprekken of gesprekken van de Interpolische Gemeenschap van Antropogogen opstarten. Jullie vader neemt nog steeds regelmatig deel aan die bijeenkomsten. Het is in deze groepen dat mijn ouders echt leerden hoe ze met dialogiserende interactie en begeleiding Ignoranten met hernieuwde zin tot leren konden ondersteunen. Daarbij was het erg belangrijk uit te gaan van ontdekkingen en kleine experimenten, niet enkel met kinderen maar ook en vooral met volwassenen.

Ik weet nog heel goed hoe er gesproken werd over het verschil tussen uitleggen en vastleggen. Een kleine ontdekking vastleggen en er naderhand samen een uitleg voor zoeken is iets anders dan een uitleg geven en daarop toelaten een voorbereid experiment uit te voeren. Als antropogoog is het beter heel goed te weten wanneer en waarom elk van beide uitvalshoeken te gebruiken zodra men met een groep ontredderde volwassenen begint te werken die net toegekomen zijn in een *Convivialis Civitas*.

Wat ik me erg goed herinner was hoe opgetogen Denzel was toen hij een fragment vond van een tekst van Richard Feynman

over wetenschap. Die onderzoeker had ooit in hectojaar 119 de quantum-theorie helpen vorm geven. Meer dan tweehonderd jaar geleden schreef hij wat kennis vergaren betekent. Hij probeerde tot een soort definitie te komen voor het woord wetenschap vanuit een natuurhistorisch perspectief. In het teruggevonden deel van een toespraak zei hij: *En toen kwam er een tijd dat, voor sommige soorten, de snelheid waarmee het leren toenam, iets compleet nieuws veroorzaakte: dingen konden door het ene dier geleerd worden en doorgegeven aan het andere, en wel zo snel dat het niet verloren zou gaan. En het werd mogelijk om kennis te vergaren.*

Dit werd Time Bending genoemd. Ik weet niet wie het voor het eerst zo noemde.

Dit fenomeen van het hebben van een geheugen, van het vergaren van kennis die van generatie op generatie wordt doorgegeven, was nieuw voor de wereld. Maar er zat een ziekte in verborgen. Het was mogelijk om verkeerde ideeën over te dragen. Het was mogelijk om ideeën door te geven die niet voordelig waren voor de soort. De soort heeft ideeën, maar die zijn niet per se gunstig.

Toen kwam de tijd dat ideeën, hoewel ze zich langzaam opstapelden, niet alleen accumulaties van praktische en nuttige dingen waren, maar ook grote accumulaties vormden van allerlei vooroordelen en vreemde en abnormale overtuigingen.

Toen werd een manier ontdekt om de ziekte te voorkomen. Dat wil zeggen, twijfelen. Twijfelen of wat uit het verleden wordt overgedragen wel degelijk waar is en proberen te begrijpen ab inicio wederom vanuit ervaring wat de situatie is, in plaats van enkel te geloven in eerdere ervaringen en de vorm waarin ze

worden overgedragen.
Dat is wat wetenschap is: het resultaat van de ontdekking dat het de moeite waard is om te dubbelchecken door middel van direct experimenteren en niet per se te geloven in de eerdere ervaringen van de soort. Zo zie ik het. Dat is mijn definitie van wetenschap.
Maar voor antropogogen zei hij nog iets dat misschien even belangrijk was. Het was een provocatie aan onderwijzers over wat ik daarnet vermijden van hoogdravende betweterij noemde. Hij zei: *Leraren die kinderen onderwijzen aan de basis van de piramide, twijfelen misschien wel eens aan experts. Leer van de wetenschap dat je aan experts moet twijfelen. Sterker nog, ik kan wetenschap ook anders definiëren: wetenschap is het geloof in de onwetendheid van experts. Wanneer iemand zegt dat wetenschap dit en dat leert, gebruikt hij of zij het woord verkeerd. Wetenschap onderwijst niet, experimenteren onderwijst.*
De teksten van Richard Feynman lijken me nog steeds belangrijk.
In die periode waarin we allemaal de analyse van sociale omstandigheden moesten leren scheiden van emotionele welles-nietes reacties waren veralgemeningen uit den boze als we willen evolueren van een deficiënt democratisch systeem naar een pluralistische *Convivialis Civitas*.
Reeds in de loop van het twintigste hectojaar, lang voor de vlucht van *Bloomkampers* naar *Elysium* en later de Vulkanische Winter maakten sommige Wetenden van Artificiële (AI) of Elektronische Intelligentie (EI) een andere interpretatie. Ze wilden die niet gebruiken als een motor om consumenten tot vernauwende gedachten te brengen door enkel op hun eigen wensen in te spelen. Hun andere aanpak van de elektronische intelligentie

kreeg toen de naam Habermas Machine naar de Duitse socioloog, filosoof en maatschappij criticus Jürgen Habermas. Het uitgangspunt was behulp van EI- of AI-bemiddeling mensen gemakkelijker een gemeenschappelijke basis te laten vinden voor discussies rond complexe sociale en politieke kwesties. Verslagen uit die tijd toonden aan dat opinies van een groep waarbij de Habermas Machine werd gebruikt van externe beoordelaars een betere beoordeling kregen ten aanzien van kwaliteit, duidelijkheid, informatief karakter en waargenomen eerlijkheid. Wanneer dit soort EI of AI mee tussen kwam tijdens het overleg verminderde de verdeeldheid binnen de groepen. Dat was niet het geval wanneer de discussiepartners direct, zonder de bemiddeling van de Habermas Machine spraken of enkel beroep deden op menselijke bemiddelaars. Tijdens burgervergaderingen met door EI of AI gesteunde mediatie hadden de standpunten van groepen meer neiging om zich niet confronterend op te stellen ten aanzien van controversiële kwesties. De onderzoekers zeiden toen dat de verschuivingen in de opinievorming te maken kon hebben met het feit dat EI of AI geen emotionele vooroordelen inbouwde bij het maken van keuzes. Dat zou kunnen suggereren dat zo'n machine bij een overlegproces daadwerkelijk bijdroeg tot het ontstaan van gedeelde perspectieven op potentieel polariserende sociale en politieke kwesties.

Maar EI of AI kan natuurlijk ook als een manipulerend middel gezien worden vooral wanneer wat door mensen ingevoerd werd reeds een bepaalde keuze inhield. Sowieso was verder onderzoek rond het gebruik van de Habermas Machine een goede zaak.

Maar ondertussen had al het maatschappelijk leven zich feitelijk

geconcentreerd tussen de keerkringen op Aarde, in de Maankoepels en op *Elysium* waar de Fondsbeheerders verder werkten aan de voorbereiding om uit te wijken naar Mars, de Maan of naar de Aarde via de Maan.

Op de planeet zelf beslisten de *Convivialis Civitas* dat ze best onder de honderd duizend equivalieden konden blijven voor een gezonde samenwerking tussen haar bewoners. Ze mochten ook niet veel kleiner zijn om heterogeniteit te verzekeren.

Boven de breedtecirkel van 30° Noord en onder de 30° Zuid was het menselijk leven toen moeilijk en vaak onmogelijk."

Vruchtbare jaren

"Toen we terug op Aarde waren leerde mijn moeder Sang N'Kondo Ngô kennen tijdens een bezoek aan de Centrale Bibliotheek van *Paradisus*. Ze nam deel aan een gesprek tussen *Homo Sciens* die de geldloze samenwerking in *Convivialis Civitas* wilden bevorderen.

Ze zouden blijven samenwerken tot de elf jaar oudere Sang kwam te overlijden. Ze namen samen al het werk van Freire opnieuw door. In *CC Paradisus* was er niet zoveel te vinden. In *CC Rosa* waren niet enkel veel boeken beschikbaar van Freire zelf maar ook van de daaropvolgende generaties antropogogen die het verband tussen onderdrukkers en onderdrukten bestudeerden. Wandelende Boeken en Documenten Bewaarders uit Anahuac hadden de Bibliotheek van *CC Rosa* teksten bezorgd die elders niet te vinden waren. Het belang van het legaat van Paulo Freire voor het werk van de leergroepen met *Homo Ignarus* was evident en ze noemden zichzelf de werkgroep

Freire. Het was een soort heruitgave van de Freire-cirkels waar mijn vader aan deelnam net voor diens vertrek naar de Maan."

"Ondanks de Vulkanische Winter bleven de contacten bestaan tussen de vroegere drie Oorden, daarna de vijf Oorden?"

Oma Sara kwam tussen: "Ik denk dat je grootvader de zaken een beetje door elkaar haspelt. Als ik me goed herinner wat mijn ouders me vertelden, hadden we terwijl we op de maan verbleven vooral bilateraal contact met elk van de drie Aardse vluchtoorden. Dat had te maken met haperingen in de satellieten en vooral met de electromagnetische storingen op Aarde zelf. Die werden deels veroorzaakt door gaten in de bescherming tegen zonnewinden. Na hun terugkeer op Aarde waren jullie grootouders Emile en Claude erg in de weer met het zoeken naar een goede afscherming. Voor bepaalde delen van de planeet kon enkel gewerkt kon worden met een soort geblindeerde kabel. In het kader hiervan hadden ze nogal wat afstandsgesprekken met Anui en Taiana Southpath die toen in *CC Margarita* woonden. Die kwamen daarom dat jaar over naar *CC Paradisus*. Maar Keanu Southpath, Meava en hun dochter Moana die jullie vandaag uiteraard goed kennen bleven toen in *CC Margarita*. Met de hulp van Anui en Keanu slaagden Emile en Claude erin de permanente verbindingen tussen de Drie Oorden te herstellen. Op Maankoepel 5 hielp de ploeg van Carl Pax met de nodige satellietcorrecties. In *CC Rosa* waren Pepe en Miguel Márquez present. Dat was wanneer we ook voor het eerst hoorden van de groep met Wei Huáng en Delun vanuit *CC Arqueopolis*. Niet 'jouw' *Dulan* Liberty, maar *Delun* die mee in de groep saga-schrijvers zit. Wei en zijn zoon waren toen nog niet

lang geleden begonnen met het samenbrengen van artefacten. Het was vanaf toen dat we het over *Quinque Loca* tot die term weer verdween na de oprichting van de Polipolische Raad.”

Opa Lev keek Sara een tijdje aan. Dan zei hij: “Juist, ja. Dat was zo. De groep waar mijn ouders in meewerkten werd een echte planeetgroep. De *Quinque Loca* stonden onafgebroken met elkaar in contact. Een beetje onder de invloed van Sang’s persoonlijkheid concentreerde mijn moeder zich vanaf dan op haar onderzoek in leergemeenschappen. Ze schreef hierover verschillende teksten in de volgende jaren. In de voor-Heropbouw periode zou zoiets wellicht een doctoraat geweest zijn. Vandaag is ze alom erkend voor dat werk. Maar zoals jullie weten zijn titels al lang in onbruik geraakt. Uit haar biografie blijkt dat ze deel uitmaakte van een door jullie wellicht nog gekende groep, de ***SamIK*** groep. Ze was medestichtster van die denkgroep *Samenbrengers van Individuele Keuzes*, afgekort *SamIK*. De groep suggereerde voor de eerste maal het concept van het ons vandaag welbekende *Dynamisch Collectief Maatschappij Project*. Dat jaar was mijn moeder praktisch nooit thuis. Ze bracht uren door in video-gesprekken met anderen uit zowat alle *Convivialis Civitas* waarmee rechtstreekse of onrechtstreekse verbindingen bestonden.”
“Onrechtstreekse verbindingen?”
Oma Sara verduidelijkte: “Wat je grootvader wil zeggen is dat er in de Heropbouw-periode toch nog fysieke grenzen bestonden. Het huidige netwerk van spoorwegverbindingen met aanliggende kabelverbindingen was nog in de maak. Dus waren er Civitas die enkel over een plaatselijke verbinding beschikten met andere

Civitas in de buurt."
"Maar waarom die toenemende activiteit?" vroeg mijn zus.
Opa hernam: "Omdat die *SamIk* groep precies deed wat de naam suggereert. Ze wilde alle gekende gemeenschappen in kaart brengen en weten op welke manier equivalieden zich in elke gemeenschap organiseerden. Gaandeweg kregen ze een beeld van de planeet Aarde van de Heropbouw. Hier zouden inderdaad enkel type 2 en type 3 gemeenschappen voorkomen. Geen enkele gestructureerde gemeenschap wilde geld terug invoeren op planetair niveau. Er was dus geen interesse in een nieuwe universele en op kapitaal gebaseerde economische gemeenschap op Aarde.
De Type 2 Bregman economische gemeenschappen gebruikten wel plaatselijke ruilsymbolen maar waren weinig of niet geïnteresseerd in ruilmiddelen buiten die gemeenschap. Sommigen hadden het zelfs niet over bezit maar over overtollig ruilbaar materiaal. De type 2 gemeenschappen zijn lang een observatie-object geweest, niet alleen voor de *SamIk* groep. Volgens jullie overgrootmoeder kon zo'n gemeenschap op elk ogenblik beslissen een bezitsstructuur of een echte geldloze gebruiksstructuur aan te nemen. Maar, ik herhaal, gedurende dat hele eerste jaar wilden de leden van de denkgroep enkel in contact komen met wie de Vulkanische Winter op Aarde had overleefd, hun verhalen aanhoren en verzamelen over hoe zich organiseerden. Ze wilden weten wat equivalieden dachten en deden. Dat was belangrijk. De Maankoepels konden vrij gemakkelijk nagaan in welke gebieden groepen mensen woonden waarvan men weinig afwist maar waarvan men

doorgaans aannam dat het om dolende *Homo Ignarus* ging. Zodra er contact werd gelegd met zo'n groep was het volgens de *SamIK* groep belangrijk dat de leden ervan een goed overzicht konden krijgen waar ze eventueel konden worden opgenomen of op welke plaatsen ze goede overlevingskansen hadden als ze liever als afzonderlijke groep wilden blijven bestaan."
"En nu we het over opnemen hebben," zei Oma. "Vrij snel werden Freire werkgroepen in Alkebulan en de gelijkaardige Illich groepen in Anahuac deelgroepen van de *SamIk* groep."
"En nog een klein feitje," voegde papa hieraan toe. "Paps vertelde me hoe mijn grootouders toen te weten kwamen dat heel wat Ignoranten die tijdens de Vulkanische Winter veilig uit de Megapoleis wegkwamen nog steeds ingeplande chip hadden. Die diende uiteraard voor niets meer. Het wegnemen van de chip werd een soort symbolisch afsluiten van de voor-Heropbouw periode."

Het was even stil, waarna Oma zei: "Tijd misschien om iets klaar te maken en wat te eten."
"Een goed idee," antwoordde Papa. "Ik ga even Maria halen en breng wat verse eieren mee die de kippen vanmorgen legden."
We wandelen de moestuin van onze grootouders verder in om groenten te plukken.
We maakten samen een reuzenomelet klaar waar we fruitsap bij dronken.

Na het middagmaal zei Opa tegen mijn vader: "Jullie grootouders spraken over het wegnemen van de chips om symbolische redenen maar volgens mijn moeder zat er toch ook een praktische gedachte achter. De negen jaar tussen onze

terugkeer op Aarde en de volledige sluiting van *Elysium* hadden de equivalieden van de *Convivialis Civitas* in het bewoonbaar gedeelte van de planeet de kans gegeven steeds beter in te zien dat geld nutteloos was wanneer projecten op verantwoorde wijze besproken werden tussen de verschillende gemeenschappen. In zeker zin werd de oude slogan '*tijd is geld*' veranderd in '*geld is tijd roven*'. Je moet de tijd geven om ideeën te doen rijpen, je moet er niet voor betalen… Zoals we later zullen zien zal de dubbele afwezigheid van geld en van *Elysium* de gemoedelijke relaties tussen mensen en gemeenschappen erg bevorderen. Dat maakte het coöperatief delen van goederen nog eenvoudiger. *Simpel* zou Vanderlei zeggen, net als jij Sara. De waardespeculanten verdwenen en de intrinsieke gebruikswaarde van een voorwerp of gedachte werd belangrijker dan de symbolische bezitswaarde zoals in de vroege geschiedenis van de mensheid.

Mijn moeder heeft daar toen veel over nagedacht. Ze wilde begrijpen hoe mensen bepaalde houdingen herhalen. Ze uitte verscheidene malen haar bekommernis dat het niet altijd gemakkelijk is te zien wanneer in de onderlinge verhoudingen iets verkeerd loopt en gelijkaardige misstappen uit het verleden te vermijden. Daarom net spoorde men ook binnen *SamIk* tot het opzetten van nog een deelwerkgroep bestaande uit sociologen, psychologen, antropogogen en toen nog bestaande economisten, zoals Raja's vader, om met een verbeterd Bregman model voor de dag te komen. Emmy legde dat niet naast zich neer. Hoewel ze zelf overtuigd was dat zo'n organisatie tegenstrijdig was met de uiteindelijke wens van veel equivalieden van de Convivialis Civitas werkte ze er actief aan mee. Er was hier op aarde toen

toen inderdaad geen belangstelling voor zo’n globaal systeem. Het lijkt er vandaag op dat het model voorbijgestreefd was vooraleer de groep het idee verspreidde. De minder globale maar veel duurzamer *Convivialis Civitas-Civitates* bestaande uit een netwerk van gemeenschappen had meer aan dialogiserende dan aan commerciële interactie. Maar het model is volledig beschreven en je kan het gemakkelijk lezen in de afdeling menswetenschappen van de Centrale Bibliotheek.
Mijn moeder ging er altijd van uit dat eender welke coördinatiegroep in de stijl van de *SamIk* groep meer moest luisteren dan handelen. Toen ik het jaar daarop vrijwillig mijn taak opnam in het kader van de gesprekken met de Elysium-fondsbeheerders, had ze een lang gesprek met me en zei toen ondermeer: *niet leiden, maar afleiden is de essentie is van de coördinatie. Uiteraard spreken we over wie coördineert wanneer we het hebben over de Polipolische Raad van de Convivialis Civitas. Maar coördineren is begeleiden. En begeleiden baseert zich op afleiden en niet op de leiding nemen*. Dat is tijdens me altijd erg bijgebleven.” Bij die laatste woorden pinkte Opa een traan weg.

Terwijl Opa Lev even weg mijmerde in zijn herinneringen, zei Oma: “Het waren opwindende tijden. Er viel veel te bespreken en te behandelen. Er waren vaak grote coöperatieve groepsmaaltijden. Er was er ook altijd tijd voor ontmoetingen tussen vrienden. Op zo’n avond kwam een dolgelukkige maar ietwat nerveuze Simba bij ons langs. Ons, dat was het vaste groepje van maanvrienden en *Paradisus* vrienden waaronder Faisal en Anahu. Hij bracht Yoruba mee die hij als zijn toekomstige vrouw voorstelde.

Kort daarop scheen het algemeen enthousiasme om met oude talen nieuwe woorden te maken wat uit te doven."
Mama lachte: "Já, dat waren toch wel een paar gekke jaren toen jullie opeens allerlei Latijnse stammen bedachten om namen te geven aan de dingen. *Convivialis Civitas* is gebleven maar veel andere namen verdwenen weer… was het een soort mode?"
Tegelijkertijd zei ik: "Wacht even, Yoruba is de moeder van Idrissa, en Faisal is de vader van Babitha. Juist?"
Daarop zei Mama: "Juist, gaandeweg zien jullie namen van de groep schrijvers van de saga opduiken. Je had al begrepen dat Amadu en Diya de ouders zijn van Zanaibu, niet?"

Paradisus wordt Bibliopolis

"De naam *Paradisus* verdween dus al snel", stelde Liberty vast wanneer we daags daarop verder praatten en nog even terug kwamen op wat mama de Latijnse mode had genoemd.
Opa antwoordde: "De inwoners van deze *Convivialis Civitas* waren akkoord om op 1 phromehns 121.50 *Paradisus* te veranderen in *Bibliopolis,* eventueel met *CC* ervoor. Er ging een vrij lange discussie aan vooraf of men voor -stad of voor -polis zou opteren.
Uiteindelijk waren twee argumenten doorslaggevend.
Enerzijds is Polis een gemakkelijk te vatten begrip. Het is wat breder dan gewoon stad. Bovendien is dat het geval in veel van de talen die vandaag in de Convivialis Civitas worden gesproken. Polis hoeft dus inhoudelijk niet vertaald te worden.
Anderzijds, en dat was belangrijker, wees men erop dat het goed was om de scheiding te maken tussen de MegaPoleis in het laatste

hectojaar voor de Heropbouw, zonder dat verleden te vergeten. De Polissen vertegenwoordigden de *Convivialis*-gedachte. Vroeger Poleis, nu Polissen dus. Polissen waren kleine op zichzelf staande eenheden. Er was een soortgelijke discussie in *CC Rosa* waar voor Culturopolis gekozen werd. *CC Margarita* wenste de oude Grieks-Perzische verwijzing terug te verwijderen. Daarom koos die *Convivialis Civitas* voor de naam Perolapolis. In 121.50 kwamen hun bewoners ook overeen de uitdrukkingen Drie Oorden en *Quinque Loca* niet meer te gebruiken. Ze stelden zich voor als een deel van de KeerKring Gemeenschappen of KKG. Er waren geen verkiezingen voor leidinggevende besturen. Eender wie kon zich gewoon aanmelden om deel te nemen aan één of meerdere werkgroepen die één of meer dan één *Convivialis Civitas* omvatte. Dat is nog steeds zo. Zoals in het begin van de Heropbouw bleef de KKG zichzelf eerder te zien als een deel van de Polipolische Raad. Men ging er van uit dat er wellicht al in de volgende generatie nederzettingen zouden ontstaan buiten de keerkringen. Ook equivalieden uit de Maankoepels werkten mee aan typisch Aardse projecten. De door Elektronische Intelligentie mogelijk gemaakte mijnbouw van meteoren bij voorbeeld was een menselijke bezigheid die de Keerkringen oversteeg.

De eerste vraag die de Polipolische Raad stelde was of wereldwijd kon aangenomen worden het jaar te laten beginnen op 1 Phromehns, net na één van de evenaar-overgangen van de zon, richting Noord, zoals in de praktijk al gebeurde sinds de vulkanische winter.

Een andere werkgroep nam alle Bregmaniaanse varianten door om ze in te brengen in het debat met de *Elysianen* en te vragen

op welke manier de polissen hun relatie zagen tot wie liever uit *Elysium* terug naar de maan of de Aarde keerde.
Het grote verschil tussen mijn generatie en die van jullie vader is dat hoewel ik persoonlijk in *Paradijs der Boeken* werd geboren, mijn generatie voorafgaat aan de Vulkanische Winter. De bewoners van wat toen de Wetenden van de drie Oorden waren begrepen dat Ignoranten en Vluchtelingen (Boeken en Dolenden) samen modellen moesten uitbouwen. Deden ze dat niet dan zouden ze door de geldbezitters wellicht opnieuw tot slaaf gemaakt worden. Die bekommernis was steeds voelbaar bij het afhandelen van de gesprekken met de *Elysium*-bewoners. Die gedachte motiveerde mij ook. Ik had de Vulkanische Winter niet op de Aarde doorgebracht en ondervonden dat zelfs op in een Maankoepel, met vaste grond onder de voeten het leven buiten de Aarde niet altijd een pretje was, hoe Convivialis we zo'n buitenplaats ook willen maken. Ook daarom besloot ik deel te nemen aan planetaire en extra-planetaire Convivialis commissies. Bovendien kende ik heel wat mensen die van de Maan naar de Aarde terugkeerden en zich verspreidden over verschillende *Convivialis Civitas.* Ik wist hoe ze overal over hun ervaringen in de Maankoepels praten. Wij hadden voor Paradijs, nu Bibliopolis, gekozen. Voor Sara maakte het weinig verschil uit en ik zag de voordelen in om dicht bij een Centraal Onderzoekcentrum voor sociale zaken te verblijven. We hebben even getwijfeld tussen Culturopolis en Bibliopolis, omdat we ginds misschien meer konden vinden in verband met Freire- en Illichwerkgroepen. Maar mijn ouder wordende grootmoeder en

tante wilden uiteraard naar *Paradijs* terug en mijn ouders eigenlijk ook. En hoewel Sara en ik al op jonge leeftijd besloten samen te blijven, vonden we het toch fijner met hen en onze ouders naar hier te komen. Faisal verzekerde ons dat de verbindingen voor communicatie tussen die beide plaatsen nog steeds excellent was.

Maar 121.50 is voor mij in de eerste plaats het jaar met de geboorte van jullie tante Olívia. We waren dolgelukkig en doodop. De eerste dagen na haar geboorte brachten Simba en Yoruba enkele dagen bij ons door, zodat we wat konden bijslapen."

Oma vervolledigde: "Ook Raja, Despina en Hiroka kwamen zo ongeveer elke dag langs en we hebben toen samen heel wat maaltijden klaargemaakt."

Opa hernam: "Já, die maaltijden. We spraken natuurlijk vooral over Olívia. Het zal wel vaker zo zijn dat een dochter voor de eigen ouders de mooiste, liefste en meest merkwaardige dochter aller tijden is.

Maar *Elysianen* hadden ook kinderen, en we spraken toch ook vaak over hen. Veel ouders daar toonden op alle mogelijke wijzes dat ze nog steeds geld en macht lief hadden, soms evenveel of meer dan hun eigen dochters en zonen. Velen gaven toen wel eindelijk toe dat hun eigen klasse het kapitalistisch systeem uitgehold hadden. Op enkele van de meest narcistische oligarchen na, begrepen ze dat men in een eindige wereld niet de absolute bezitter kan zijn en toch blijven hopen op economische groei. Maar ze waren onverbeterlijk. De sinds het 70ste hectojaar gebruikte goudklompen en edelstenen konden

niet langer de symbolische waarde waarborgen die ze gaven aan het geld. Ze moesten dus zelf een onuitputtelijke bron uitvinden. Volgens de economisten van de Fondsbeheerders konden ze dat met het *mijnen van bitcoins*. Hoewel wij dat een naïeve gedachte vonden van wie nu plots geloofde natuurlijk eindigheid te kunnen vervangen door de menselijke eindigheid. Het geloof ging nu over de oneindigheid van door mensen gemaakte machines en elektronische intelligentie, en hun economisten waren er weer eens vast van overtuigd dat daar de toekomst lag. Vandaar hun interesse voor alles wat te maken had met de bouw van gigantische extreem gekoelde quantum-computers in de Ruimte, liefst zo ver mogelijk van de zon… Mars en Jupiter, je zag hun ogen glinsteren als ze het erover hadden. Zou er zich na Ignorante Arroganten en Arrogante Ignoranten nu ook een paradoxale vorm van Ignorante Wetenden ontwikkelen? Of nam hun dogmatisch geloof in geld gewoon een nieuwe richting?"
"Maar uit je verhaal begreep ik dat het toen al duidelijk was dat de *Elysianen*, of tenminste de Fondsbeheerders naar Mars zouden uitwijken. Ze hadden het opnieuw over het kopen en bezitten van gronden in plaats van ze gewoon te gebruiken?" vroeg ik ter verduidelijking.
Opa knikte. "Dat is juist. Aan die gesprekken hadden mijn ouders deelgenomen en er mij en de andere werkgroepleden uit Bibliopolis flink over gebriefd.
Nu was het geheel niet zo eenvoudig om twee redenen.
Er waren, zoals ik persoonlijk heel goed begrijpen kon, *Elysianen* die het leven in de ruimte grondig beu waren. We zeiden al dat de oudsten onder ernaar snakten de Aarde terug te zien. Ze

wilden liever daar hun laatste dagen slijten dan ergens in de Ruimte.
Anderzijds hadden we ook op Aarde groepjes nakomelingen van oud-milities en enkele oud-bestuurders die de Vulkanische Winter hadden overleefd. Ze wilden het idee van een geldloze maatschappij helemaal niet aanvaarden. Hoewel ze het groeiende netwerk van *Convivialis Civitas* zelf konden meemaken, bleven ze zeggen dat dit allemaal 200 jaar oude flower-power hippie dromen waren. We polsten hen en de Fondsbeheerders ernaar of ze interesse hadden om samen te komen en over toekomstige plannen te spreken.
Het einde van het verhaal is dat er bijna veertig duizend inwoners van *Elysium* de ruimte zouden intrekken samen met zo'n tien tot twintig duizend aardbewoners. Een kleine groep op een totaal van iets meer dan drie miljard mensen.
Het maken van afspraken was toen knap moeilijk. In het *Convivialis Civitas* netwerk werden overeenkomsten gradueel opgebouwd. Alleen al de gesprekken over naar de Aarde terugkerende *Elysianen* namen een jaar in beslag. Dat was op zich geen ramp, want hun zwaartekrachtsaanpassing nam meer tijd in beslag. Het biologische proces kon niemand versnellen. De kleine groep *Elysianen* hield vast aan de hiërarchie. Het was lang niet duidelijk in hoeverre alle *Elysianen* wisten wat over hen werd beslist. De *SamIK* werkgroep kon enkel vaststellen dat er vanuit *Elysium* geen individuele voorstellen kwamen, maar enkel de voorstellen van de Fondsbeheerders. Andere *Elysium*-inwoners hadden ook nooit gevraagd deel uit te maken van het *Convivialis Civitas* netwerk. Volgens de werkregels bond de overeenkomst

alle equivalieden van het netwerk, vermits ze allen de mogelijkheid hadden over de overeenkomsten te debatteren. Maar volgens de Fondsbeheerders waren zij de wettelijke vertegenwoordigers van *Elysium* en konden ze dus voor de hele gemeenschap akkoorden maken.

Het *Convivialis Civitas* netwerk kwam niet tussen in de wijze waarop *Elysium* Mars en Ganymedes zou inrichten. De Jupitermaan Europa was een mogelijk uitbreidingsgebied voor wie zich op Ganymedes zou vestigen. De Fondsbeheerders beweerden dat de *Elysianen* door hen vertegenwoordigd het geloof in geld en bezit zouden opgeven wanneer ze zich op de Aarde installeerden. De Equivalieden konden moeilijk aanvaarden dat Fondsbeheerders die beslissing konden maken over wat uiteindelijk een gedragscode voor anderen was. Op de keper beschouwd konden ze enkel de *Elysianen* die naar de Aarde wilden terugkeren aankondigen dat ze verplicht opgenomen zouden worden in een Charter Groep.

Daarrond bestonden enkele biologische maar ook enkele ethische bekommernissen. Zowel biologisch onderlegde Wetenden op *Elysium* als op Aarde waren zich bewust dat de aanpassing moeizaam kon zijn. De Fondsbeheerders wilden installaties kopen op de Maan voor wie die aanpassing daar zou doormaken. Dat stuitte op onbegrip bij de Polipolische Raad. Het ging niet over geld maar over fysieke mogelijkheden. Maankoepels 4 en 5 hadden gelukkig veel lege woonruimte nadat de bewoners van de Aardse Convivialis Civitas allemaal teruggekeerd waren. Ze konden dus gemakkelijk enkele duizenden Elysianen opnemen. Daarmee was dat ‘obstakel’ was

vrij vlug van de baan. Alles bij elkaar ging het om ongeveer tweeduizend vijfhonderd personen die liever naar de Aarde terug wilden keren.
Wat zwaarder woog was de aanwijzing om opgenomen te worden in leergroepen die hen zouden helpen begrijpen hoe de *Convivialis Civitas* in elkaar zaten. Mochten er *Elysianen* zijn die daarna verkozen om hun geloof aan bezit toch niet op te geven dan moest daar gevolg aan kunnen gegeven worden. De betrokkenen, de Polipolische Raad en de Fondsbeheerders zouden dan samen zoeken naar mogelijkheden om toch naar Mars te vertrekken, een type 2 gemeenschap op Aarde te vragen of ze bereid was die *Elysianen* op te nemen of hen een permanente Maanverblijfplaats voor te stellen. Dat kon ook weer veel tijd in beslag nemen, maar die tijd was beschikbaar.
Aan het terug opstarten van de terraformatie op Mars en de verdere terraformatie van Ganymedes zouden belangstellende Aardse ingenieurs meewerken. Dat was zoals steeds gebaseerd op in de *Convivialis Civitas* gemaakte afspraken. Er werd uiteraard nooit een geldelijke vergoeding verwacht. Eender welke ingenieur kon besluiten de medewerking stop te zetten wanneer ze zich niet comfortabel voelden met wijze waarop het geplande werk tot uitvoering werd gebracht.
Eigenlijk was het meest urgente toen in twee jaar tijd iedereen uit *Elysium* weg te krijgen, voor de Ruimtestad het zou begeven. Daarna waren Aarde, Maan, Ruimtevaartuigen, Mars en de Jupiter-manen er om verdere beslissingen te nemen.
De Polipolische Raad stelde alle *Convivialis Civitas* voor een lijst van beschikbaar materiaal samen te stellen om de recyclage van

Elysium materiaal aan te vullen. Dat zou de vervoerscapaciteit helpen bepalen van de ruimteschepen naar Mars en Ganymedes. Dit werd gemakkelijker naarmate het op Aarde zelf duidelijk werd dat hennepvezels allerlei sterke materialen konden vervangen die vroeger met grondstoffen werden gemaakt die niet meer voor handen waren en waarvan men de chemische veranderingen niet kon recycleren. Hennepvezels konden gemakkelijk in de nodige hoeveelheid gekweekt worden.
Men startte een aantal cargo-konvooien naar Mars en Ganymedes zodat vooruitgestuurde biologische en elektronische ingenieurs leefruimtes in gereedheid konden brengen. Alle biologische ingenieurs hadden naderhand de keuze naar de Aarde terugkeren of op Mars of Ganymedes te blijven. Uiteraard waren er onder de biologische ingenieurs ook op avontuur beluste Aardlingen."

Het Aardse Convivialis Civitas netwerk

"Het *Convivialis Civitas* netwerk is een typisch product van de Heropbouw?" Met die vraag hernam ik het gesprek.

Opa dacht even na en zei daarop: "Niet helemaal. Ik denk aan wat mijn grootmoeder me ooit vertelde. Een paar jaar voor ze werd geboren organiseerde de toen semi-clandestiene *GNet-Z* waarover ik al verschillende malen sprak een grote wereldwijde bijeenkomst door gebruik te maken van de drie geheime satellieten waar ze toen over beschikten. Op die bijeenkomst rees de naam *Convivialis Civitates*. Vooral in Anahuac waren veel werkgroepen vrij goed op de hoogte van het legaat van Illich en

daar komt het idee vandaan. Mijn grootmoeder vernam later van haar ouders, dat de verschillende groepen naar een soort gemeenschappelijke noemer zochten. Sommigen herinnerden toen aan de virtuele gemeenschappen, zoals de *Hortibliek* en het oudere *Res Publica Literaria*, nog anderen hielden het liever bij de bestaande Freire- en Illich-cirkels. Zoals jullie weten heeft jullie vader toen hij vroeg of hij over een JCD Ruimte kon beschikken, ook een voorstel ingediend om *Ignarysis* met de naam *Neo-Ignarysis* als electronisch tijdschrift nieuw leven in te blazen. Medewerkers aan Neo-Ignarysis zetten 2098 (120.98) als een soort startpunt voor het netwerk. Dat is bijna een half hectojaar voor de Heropbouw van start gaat. Het concept evolueerde wel kunnen we zeggen. In 120.98 dacht men nog aan een nieuwe vorm van *Staten* als antwoord op de dictatoriale Megapoleis, vandaar het *Civitat**es***. Tijdens de Heropbouw gebruikte men vaak de dubbele term *Convivialis Civitas-Civitates* maar het laatste woord van de term viel weg. De Polipolische Raad bestaat uit *Civitas*, middelgrote Polissen. Wat ik veel belangrijker vindt is dat de bewoners van de *Quinque Loca* er snel werk van maakten om het idee van hoofdsteden weg te werken. Die vijf plaatsen waren gewoon startpunten geweest, bewaarplaatsen van het menselijk kunnen. In de Polipolische Raad staat iedereen op gelijke voet. Er zijn geen belangrijke en minder belangrijke gemeenschappen of Equivalieden, er zijn geen winnende meerderheden, er wordt niet gestemd in naam hiervan. De werkgroepen van de Polipolische Raad zoeken naar voorlopige oplossingen en de *Convivialis Civitas* kiezen zelf voor een meer dorps of een meer stedelijk karakter. En ik zei het al, men raadt Polissen af met meer dan honderdduizend

equivalieden.

In de jaren dertig, na de geboorte van mijn broer Leon, gingen mijn ouders zich intensief bezighouden met de leergroepen die toen soms nog Charter Groepen werden genoemd. Maar mijn ouders hadden ook veel belangstelling voor de lokale productiegroepen. In de *Convivialis Civitas* tussen de keerkringen moest een evenwicht gevonden worden tussen de organisatie van ambachtelijke productiemethoden en het bouwen van objecten van grote complexiteit waar gespecialiseerde studies voor nodig zijn. Voor het maken van sommige objecten moet de interactie tussen biologisch en electronisch intelligentie gestuurde productie vlekkeloos verlopen. Denk aan de technologische machinerie nodig om ruimtevaartuigen te bouwen en te lanceren bij voorbeeld. In eender welke *Convivialis Civitas* kunnen individuen of groepen individuen een project opzetten zolang iemand erin geïnteresseerd is en op coöperanten kan rekenen met de nodige technische capaciteiten in de eigen of in een andere Civitas. De onderliggende ethiek is simpel. Het impactonderzoek dient om na te gaan of het project niemand schaadt die er niet in geïnteresseerd is. Men gaat ook na of het project verenigbaar is met het Ecosystemisch Principe. Deze manier van denken is na de Heropbouw ook het vertrekpunt met kinderen, in de ruimtes waar experimenteren en kennis elkaar ontmoeten. Mijn moeder en misschien nog meer haar vriendin Sang toonden in bijna elke werkgroep waar ze aan deelnamen hoe gemakkelijk rankings worden ingesteld en hoe gevaarlijk die zijn. Het is belangrijk dat iedereen blijft begrijpen hoe iedereen op zich meer afhankelijk is van de anderen dan van zijn eigen acties of van één bepaald iets.

Nogmaals, dat was wat ons deed inzien, onmiddellijk na onze terugkomst op Aarde, uitdrukkingen te vermijden als de Drie Oorden. Het was belangrijk dat de equivalieden van die Polissen voortdurend zouden begrijpen dat ze zonder alle andere gemoedelijke gemeenschappen gewoon geen bestaanszin hebben. Ik zou zeggen dat we daar half hectojaar 121 aardig aardig begonnen in te slagen dank zij de wijze waarop kinderen onderwezen werden."

"Toen werd papa geboren," zegt Liberty.
Oma Sara glimlacht. "Ja, toen werd Alberto geboren niet lang voor het einde van dat jaar 121.53, op 20 Dwiterodekmomehns. En kort daarna kregen Simba en Yoruba Idrissa. Olívia, Alberto en Idrissa zouden al snel speelkameraden worden…"

"Ondertussen was *Elysium* bijna volledig ontmanteld," ging Opa verder. "Vijftig jaar zelfisolatie betekent een in de ruimte geboren redelijk jonge bevolking gemengd met een ouder wordende bevolking en daarenboven nog twee tussengeneraties. Een soort menselijke puzzel dus. Om verschillende redenen wilden alle Elysianen toch wel terug vaste grond onder de voeten. Over de afspraken hadden we het al. Een snelle terugkeer naar de Aarde was biologisch onmogelijk vanwege de zwaartekracht. Cultureel leek die keuze voor velen onmogelijk omwille van hun geloof in op geld gebaseerde markteconomie. Nogmaals, ze waren ervan overtuigd dat gemeenschappen zonder geld niet leefbaar waren. Mars werd voor hen de nieuwe haven na een iets korter aanpassingsperiode dan voor een terugkeer naar de Aarde.
Eender hoe bleef *Elysium* een bolwerk van intriges en wantrouwen die vooral met geld en status te maken heeft. Er

hadden zich hiërarchische verschuivingen voorgedaan als gevolg van de gokactiviteiten tijdens de Eerste Grote Verveling [Zie deel 11, *Paradijs der Boeken*]. De Fondsbeheerders hadden zich ondertussen ontdaan van hun '*Bezittingen op Aarde*' en zich hun '*Bezittingen op Mars*' eigen gemaakt. Met andere woorden, net zoals de Spaanse en Portugese kolonisten 700 jaar geleden met de 'Nieuwe Wereld' deden, namen de Fondsbeheerders 60 jaar geleden Mars gewoon in bezit en verdeelden de gronden onder elkaar. Dat had uiteraard verregaande gevolgen. Nieuwe families kregen waardenummers 10 en 11, anderen verloren plaatsen in de ranking. Wie opstandig werd kon zelfs gevangen gezet worden. Verder hadden de meest handige top-ingenieurs die meegingen naar *Elysium* zich voldoende gedocumenteerd in quantum-computer technologie om sneller *bitcoins* te mijnen dan de geïnstalleerde oligarchie.
Het grootste probleem voor iedereen was het gebrek aan ondergeschikten, horigen of slaven. In de Ruimtestad was de plaats veel beperkter dan op een planeet en de *Elysianen* hadden hun satelliet-'slaven' voornamelijk uit gespecialiseerde Wetenden moeten samenstellen. In het begin waren die onvoorwaardelijk trouw geweest maar toen wilden ze zelf de leiding nemen. Toen ze na 16 jaar bijna volledige isolatie terug contact opnamen met enkele *GNet-Z* leden, zagen zelfs Fondsbeheerders in dat ze alles in het werk moesten stellen om die 'Wetende Horigen' geloof te doen hechten aan hun nieuwe bezittingen. Veel intriges kregen daar hun oorsprong. Er moest een nieuwe hofhouding komen en een nieuwe ranking ingesteld worden. Dramatisch hierbij zou het lot zijn van de nakomelingen van minder voorzichtige

vrijwilligers die van op Aarde met de *Elysium* bevolking naar Mars vertrok in de waan dat de nieuwe hofhouding voor de type 2 maatschappij openstond. Wie er niet in slaagde snel naar de Aarde terug te komen, kwam terecht in de groep nakomelingen van families uit Megapoleis en bestuurlijke centra die in de laatste decades voor de Vulkanische Winter naar Mars waren verbannen.

Ik was 27 en Sara 25 toen Vanderlei, Raja, Despina en Hiroka en onze groep uit Bibliopolis samen met andere vrijwilligers uit andere polissen de definitieve regelingen troffen met de fondsbeheerders van *Elysium*. Het waren voorlopig de laatste afspraken voor de uittocht naar Mars en wat het gebruik betrof van op de Maan bestaande technologie.

We voelden toen heel goed hoe hun ethiek en moraal zich bleef baseren op uit religie gehaalde hiërarchieën. We konden enkel toezien en vanuit de ignarometrische analyse suggesties proberen mee te geven om voorzichtig te zijn met het opzetten van te strakke vormen van overheersing. Maar wie *coins* had bleef in de meeste gevallen neerbuigend ten aanzien van wie minder *coins* had. Zelfs het geloof en de praktijk van aalmoezen, zoals vroeger van de rijken aan de armen aan de poort van de kerk, verdween niet helemaal. Wie minder *coins* had zou hierdoor immers kunnen blijven dromen om rijk te worden en een egalitaire gemeenschap verwerpen, alle Bregmaniaanse voorstellen van Raja en spijt. De erfgenamen van nummer 8 waarden en daarmee de laagste Bloomberg waarden in *Elysium* besloten bijna allemaal op de maan te blijven terwijl ze toch in geld en bezit bleven geloven. Wellicht waren ze het beu steeds

een lager statuut te hebben.
Toen mijn moeder de verhalen hoorde die wij en andere vrijwilligers meebrachten, ging ze ervan uit dat om de *Convivialis Civitas* gezond te houden de nadruk moest worden gelegd op een empathische ethiek. Die deed het beter bij het opzetten van kosmopolitische gemeenschappen dan de dictaten van oude religies. Elke neiging tot opzichtige rijkdom zou als bewijs van onvolwassenheid kunnen worden beschouwd. Mijn moeder had het vaak over wat een empathische ethiek inhoudt en wat er de voordelen van zijn. Oppervlakkig gezegd is empathie het zich kunnen inleven in de wereld van de anderen. Empathie heeft niets te maken met al dan niet akkoord gaan met iemand anders. Het heeft te maken met proberen te begrijpen waarom anderen een standpunt innemen dat van het onze verschilt en waarom zo'n standpunt die anderen voldoening schenkt.
In een wereld vol religieuze of andere hiërarchieën en vol meerderheden en minderheden is het niet moeilijk vast te stellen dat empathische gevoelens met bepaalde wezens of mensen zich moeilijk kunnen ontwikkelen. Doorgaans heeft een arrogante meerderheid geen empathische gevoelens ten aanzien van een niet arrogante minderheid en nog veel minder als die minderheid arrogant wordt. Zo'n organisatie heeft gewoonlijk meer te maken met een numerieke waardebepaling en niet met het zich inleven in de wereld van de andere. Wie anderen onbelangrijk vindt en beschouwt dat die anderen niet meer zijn dan een verlengstuk van hun macht geven zich de moeite niet zich in de wereld van anderen te verplaatsen. Met één religieuze

uitzondering, misschien. Geven of niet de arroganten hun aalmoezen voor eigen genoegdoening of voor eigen redding meestal na de dood of uit empathie? Dienen aalmoezen om de andere te helpen of eerder om zich zelf goed te voelen in hun eigen wereld? Voor arroganten bestaan er geen schuldgevoelens maar zonden. Dat heeft weinig met persoonlijke religieuze gevoelens te maken, dat is een systemisch verschijnsel in een canon. Het bezit van de andere overnemen heeft ook niets te maken met zich verplaatsen in de wereld van de andere. Het gaat er gewoon om de wereld van de andere over te nemen en daarbij de hiërarchieën om te draaien of aan te passen. Volgens de toenmalige redenering van Sang en Emmy maakt bezit van elk empathisch gevoel niet meer dan een evenwichtsspel. Volgens hen was het enkel mogelijk tot een empathische ethiek te komen wanneer niemand waarde toekende aan een symbool om bezit te ruilen, of sterker nog, er zelfs maar dacht over bezit te moeten beschikken. Verder was het vals en hypocriet om misbruik maken van Goden of God of het geloof van anderen om die anderen te doen denken dat bezit een natuurlijk fenomeen is.

Een ethisch Empatisch Principe zoals Sang en mijn moeder het beschreven en waarbij bezit een niet-onderwerp is, had voordelen. Diefstal, afpersing, ontvoering en geweld om te kunnen bezitten werden zinloos. Door geen geloofswaarde meer te geven aan bepaalde gesteenten die in geld konden worden omgezet ging men anders denken over mijnbouw. De valse noodzaak te willen hebben wat iemand anders heeft valt weg zodra je samen met elkaar omstandigheden kunt bespreken en

begrijpen dat wat voor iemand anders prettig, interessant of mooi was dat niet noodzakelijk voor jou ook zo is.”
Daarop zei mijn vader: “De Heropbouw op Aarde de eerstvolgende jaren na die analyse leek erop te wijzen dat Sang en mijn grootmoeder de zaak vanuit een interessante hoek hadden bekeken.
De op geld gebaseerde economie verdween in het *Convivialis Civitas* netwerk en dat gaf *SamIK* de mogelijkheid om uit alle hoorzittingen een voorstel tot maatschappij zonder geld te distilleren. Sinds 121.55 lijkt de duurzaamheid van dit project gewaarborgd, na de verdere uitwerking die eraan gegeven werd door de overlevende bevolkingsgroepen. Het hele project werd nog steviger, toen segregatie omwille van segregatie werd bestempeld als inhoudsloos. De ervaringen opgedaan bij het opdelen van mensen in hokjes had daartoe bijgedragen. De *Elysium* ruimtestad was wel de verst doorgedreven vorm hiervan. De fysieke ontmanteling van Elysium en het hergebruik van de materialen om ruimteschepen te bouwen en daarna die schepen nogmaals om te bouwen tot tijdelijke leefeenheden in afwachting van verdere Terravorming had een symbolische betekenis. Maar het feit dat niemand uit het *Convivialis Civitas* netwerk met de vinger wees naar wie belang hechtte aan *coins*, maar enkel vermeldde dat dit hun eigen organisatie niet langer beïnvloedde steunde het idee van empathische ethiek. De *SamIk* groep vergaderde met de begeleidende groep die met de Fondsbeheerders samenkwam, vooral wanneer het ging over het maken van individuele keuzes. Er was steeds een niet agressieve houding om geen paradoxen te laten scheppen, maar

in een *Convivialis Civitas* was Geld Geen Middel Meer. Deel uitmaken van zo'n groep is een eigen keuze. Die houdt in dat wie die keuze maakt geen verlangen heeft om iets te bezitten. Men gebruikt coöperatief en stelt coöperatief ter beschikking."
Daarop zei Opa Lev: "In heel de Heropbouw-overgang wilde mijn moeder steeds op de hoogte zijn van wat er in de migrerende populaties omging. Daarom volgde ze met de *SamIk* groep op de voet wat onze groep deed en gaf suggesties in verband met het voorbereiden van de volgende generatie van wie naar Mars en Jupiter-manen uitweek."
Waarop Oma uitlegde: "De afwezigheid van geld en van *Elysium* bevorderde al snel meer gemoedelijke relaties zowel tussen mensen als tussen gemeenschappen, wat dan weer het delen van werktuigen verstevigde. Nadat de waardespeculanten verdwenen, werd de gebruikswaarde van een voorwerp of gedachte terug belangrijker dan de symbolische waarde. De werkgroepen waar Vanderlei bij betrokken was, hielpen dat in te zien.
Dat was de voornaamste reden waarom sociologen, economisten en psychologen begonnen te werken aan een verbeterd Bregman model met niet geldelijke ruil objecten. Ze dachten dat dit een soort tussenfase zou zijn bij de overschakeling naar een geldloze Civitas. Een soort terugdraaien dus. Mijn schoonmoeder werkte hier actief aan mee. Op Aarde was zo'n tussenmodel voorbijgestreefd vooraleer het afgewerkt was, we zeiden het al. Onze minder globale maar veel duurzamer *Convivialis Civitas* heeft meer aan dialogiserende dan aan commerciële interactie. Er ontstond een minder mondiale maar duurzamere organisatie."

Ik dacht hoe snel leren een activiteit werd waar iedereen

steeds meer op zoek naar is nu niemand zich zorgen hoeft te maken over het veiligstellen van hun dagelijks leven. Volwassenen en kinderen hadden steeds meer plezier in studeren en zich ontwikkelen zoals ze wilden. In de Civitas wisselde iedereen dat af met werk in de moestuin. Stress en agressie wegens 'tijdsgebrek' vielen weg. Vertegenwoordigen is vandaag navertellen wat anderen vertellen en wat wijzelf denken. Vanaf toen gebeurde dat voor het plezier en dat is nog steeds zo. Niemand hoeft stemmen te vinden. Er wordt van niemand verwacht in naam van anderen te spreken. Aan vertegenwoordigen is geen enkele macht of privilege verbonden. Het wordt gedaan door wie er lust voor heeft, wie er geen lust voor heeft krijgt overal syntheses van. Iedereen kan op eender welk moment beslissen aan werkgroep ze zullen deelnemen.

Oma vertelde verder. "Alberto was enkele maanden oud toen we tenminste aan de Fondsbeheerders konden uitleggen hoe Equivalieden het empathisch denken invullen. Als geld, *coins* en gronden op Mars bezitten hen hun reden tot bestaan gaf en dreef en ze daar gelukkig mee waren, dan waren we daar even gelukkig mee voor hen. We willen niemand overtuigen. We willen gewoon onze manier van leven tonen in de eerste persoon.
Ondertussen kwam er elders en hier ook een nieuwe generatie aan. Vraag rond bij andere kennissen en familieleden. Gaandeweg is het heel jou generatie die geboren wordt, Alberto. Ik denk dat de oom van Wolfgang en David zelfs van hetzelfde jaar is."

Opa zei: “We moesten wel vaak geduld hebben. Voor *Elysium*-bewoners die letterlijk in een soort cocon hadden geleefd gedurende vele jaren, was een eventueel nieuwe keuze maken verregaand en lang niet gemakkelijk. Catherine, ik herinner me goed het dilemma van de grootouders van je vriendin Halona. Haar vader Milo was net 1 jaar oud toen zijn ouders Midas en Nore besloten naar Mars te vertrekken maar Milo en zijn tweejarige zus niet mee te nemen. Dat lijkt ons vandaag onwezenlijk. Ze waren lang niet de enigen die hun kinderen achterlieten en alleen naar Mars vertrokken. Ze stonden voor dilemma’s, vaak voor een mengsel van gevoelens. Er was de keuze van ouders om hun kinderen niet nogmaals in een koepel op te sluiten, zoals zij zelf als kind hadden meegemaakt. Er was de keuze van geld-gelovigen die bezittingen wilden gaan opnemen en liever geen kinderen om zich heen hadden. De toen jonge grootouders van Wolfgang’s vriendin Nadia twijfelden erg lang. Leven zonder geld op Aarde leek hen een onmogelijke opgave. Tot we de laatste reisplannen, bezittingen en plaatsen op Mars bespraken, waren Kiril en Vesela Morshov steeds van plan ook te vertrekken. Maar nog tijdens de besprekingen werd baby Dusan geboren. In hun geval deed de ouderlijke band hen beslissen ze dat ze toch liever op de Maan bleven om zich verder biologisch aan te passen voor een leven op Aarde. Ze maakten niet de *keuze* om in een geldloze Civitas te gaan leven. Ze gingen er gewoon van uit dat een soort type 2 gemeenschap op Aarde iets eenvoudiger zou zijn dan een pioniersleven op Mars met een baby, zelfs voor toen een Bloomberg 9 statuut verkondigde te hebben.”

Oma mijmerde: "*Elysianen* die nadachten wat ze wilden doen brachten heel hun persoonlijkheid ter sprake. Die introspectie was pijnlijk. Sommige bezitters kwamen tot de vaststelling dat wat ze in feite niet meer bezaten dan een sterk geloof. In de ogen van de Fonds beheerders moest dat geloof bij velen snel weer aangewakkerd worden om het geld opnieuw het statuut te geven dat het had, of het nu metaal, papier, nummers, *digits* of *coins* waren. De laatste jaren, toen velen al in de Maankoepels 4 en 5 leefden, als voorbereiding voor Mars of voor Aarde, liep wie nog in *Elysium* verbleef er soms wat verloren bij. Er was wie gewoon niet meer wist hoe zichzelf te positioneren. Sommigen vroegen zich af of ze hun reden van bestaan gingen verliezen. We hadden vooral met jonge mensen heel wat te doen. We moesten ze vaak tegenhouden en ze overtuigen zich niet in de lege ruimte te werpen. We probeerden ze te laten inzien dat er keuzes genoeg waren om in leven te blijven. Enkele mensen zoals Kiril en Vesela probeerden zelfs de voordelen te zien van het niet hebben van geld. Maar het geloof in geld was zo ingeburgerd in *Elysium* dat ze gewoon niet wisten of ze zo'n leven wel zouden aankunnen. Uiteindelijk ging het met hen en hun groep vrij goed. Op de Maan konden we samen met hen een leergroep opzetten met de aangekondigde bedoeling hen volledig te laten zien en voelen hoe het er in Convivialis Civitas aan toe gaat. We zeiden er gelijk bij hen tot iets te verplichten. Er waren verschillende type 2 gemeenschappen op Aarde die de komst van een Bregman 9 waardenummer apprecieerden.
Het overgrote deel van *Elysium* echter reisde toch liever naar Mars of de manen van Jupiter om er een economie ontwikkelen

die zuiver op kapitaal gebaseerd was. Ze waren ervan overtuigd enkel op die wijze hun projecten te kunnen ontwikkelen. De *SamIk* werkgroep hielp op aarde mensen te vinden die hen wilden vergezellen bij de ontwikkeling van hun maatschappij type 1. We zeiden reeds hoe ze volledige steun kregen voor al hun projecten zolang ze niet probeerden Equivalieden van een *Convivialis Civitas* het zwijgen op te leggen of er zich arrogant tegenover op te stellen."
Opa zei: "We komen hier misschien nog op terug maar mijn moeder gebruikte het woord *kanteleeuw* als ze over de hectojaar 121 sprak. Ik voor mij denk dat binnen die kanteleeuw de twee jaren vóór de Vulkanische Winter en de jaren van de ontmanteling van *Elysium* de *kanteljaren* waren. De basis voor veel van de communicatiekanalen en bestuursinstrumenten die we vandaag kennen komt van toen. Veel kon bewaard worden eerst in wat de Drie Oorden heette, later op meer plaatsen de laatste jaren voor de catastrofe die tot de onbewoonbaarheid van een groot deel van de planeet leidde. De *GNet-Z* leden bespraken veel en gaven veel ideeën. De gemeenschappen zijn de verdere ontwikkeling van wat werd uitgedacht tijdens die periode van zelf-opgelegde verbanning en daar bedoel ik ook de vlucht van de *Bloomkampers* naar *Elysium* mee. Daarom sprak over die andere groep Aardbewoners. De bewoners die zich als Illich cirkels voor het eerst met *GNet-Z* spraken over de mogelijkheden van de *Convivialis Civitates*."

Oma nam over: "Het was opvallend hoe de *Elysium*-bewoners die naar de Maan kwamen niet in staat waren ook maar één enkele maaltijd te bereiden. Ze hadden tientallen jaren geleefd

op automatische kweekstations en vooraf gemaakte en ingepakte voedingswaren die je enkel moest opwarmen met microgolven.
Despina en Hiroka waren formidabel in het uitvinden van erg eenvoudige samen te bereiden groepsmaaltijden.
Zelfs hadden we al voor de Vulkanische winter ondervonden hoe belangrijk het was samen maaltijden klaar te maken en te nuttigen. Daarom zagen we dat meer en meer als een onderwijstechniek in de leergroepen met kinderen. Het was geen nieuw idee. Maar de antropogogen namen het nogmaals over en introduceerden het in alle leergroepen die ze op de Maan opstarten.
Wie Dolende Ignoranten opving tijdens de Vulkanische Winter en direct erna vond in het samen bereiden en nuttigen van de maaltijden het geschikte aanknopingspunt. In die kleine overlevende groepen die tot ze in een *Convivialis Civitas* werden opgenomen soms terugvielen op plukken en jagen was er altijd wel wie eten kon klaarmaken. Maar het plezier van samen eten ging verloren door de basisnoodzaak om te overleven. De KKG drong aan na te denken over het belang van de maaltijden bij alle deelnemers aan de Polipolische Raad. In de *Plurale Gemeenschappelijke Organisatie* van leergroepen werd het een soort principe. In de leergroepen met kinderen en de basisleergroepen met volwassenen noemde met het al snel het Maaltijd principe. De holocene kalender was dat de eerste afspraak in het *Convivialis Civitas* netwerk. Het Maaltijd principe was wellicht de tweede. Het is geen maatregel. We gingen ervan uit dat aan een principe steeds opnieuw kon worden gewerkt

om het te verbeteren of aan te passen aan een plaatselijke omgeving."
Mama begon te lachen: "Jullie vader zegt dat het jaar 122.55 van fundamenteel belang was. In de eerste plaats omdat ik in dat jaar geboren ben en verder omdat er toen toevallig nogal wat gedokterd werd aan de maaltijden."
Mijn vader merkte op: "Lach maar. Uiteraard was het belangrijkste van dat jaar dat je geboren werd, anders zouden je dochters hier nu niet rondlopen en vragen stellen aan hun grootouders. Verder is het erg belangrijk te begrijpen dat het Maaltijd principe enkel succesvol was omdat niemand zich hoefde te bekommeren over de tijd die je nodig hebt om samen een goede maaltijd te bedenken te bereiden en te nuttigen. Geen *geld*, dus geen *tijd is geld*. We kunnen het niet genoeg herhalen!
Bovendien zijn we geen plukkers-jagers uit tijdperken die voorafgaan aan de 122 hectojaren van de holocene kalender. Alle *Convivialis Civitas* beschikten vrij snel over voldoende geautomatiseerde productie van basisgoederen. Voor sommigen was dat al vóór de Vulkanische Winter het geval. In onze eigen moestuinen kweken we vooral groenten en fruit, pluimvee, eventueel konijnen en een geit. Veel Equivalieden zijn niet exclusief vegetarisch. Niemand verwacht dat ook. We beperkten wel erg sterk het kweken van grote hoeveelheden slachtvee, gewoon omdat de Equivalieden hier vandaag ecologisch, ethologisch en empatisch over denken.
Wat ik een heel mooie ontwikkeling vond is hoe mensen die creatief met maaltijden omgaan in alle gemeenschappen en ook hier in Bibliopolis veel mogelijkheden bieden om samen nieuwe

bereidingen te leren. Restaurants op basis van verkoop van maaltijden zijn uiteraard verdwenen maar het delen van de creativiteit voor het maken van maaltijden is er enkel door toegenomen en voor ieder die dat wil toegankelijk.
Het is prachtig om zien hoe kinderen zich vermaken met het maken van eenvoudige gerechten op basis van pannenkoeken met fruit, yoghurts, koude eierslaatjes enzovoort. Naarmate ze ouder worden zorgen ze voor tapas en meer uitgewerkte gerechten in de leergroepen. Verder beginnen adolescenten ook te genieten om samen met de volwassenen de vruchten van hun kunnen te proeven. Ja ik denk dat de wijze waarop de *SamIk* groep en het netwerk van *Convivialis Civitas* de maaltijden heeft aangepakt heeft een stevige basis gaf voor alles wat daarna kwam."
Opa zei daarop: "Op dat punt ben ik het helemaal eens met jullie vader. Bovendien begon dat aangenomen voorstel andere zaken te beïnvloeden. Het Maaltijd Principe was het eerste principe waar de Polipolische Raad een wereldwijd draagvlak voor kreeg. Het was uiteraard een heel leuke ondersteuning voor Lerende Kinderen en hun projecten. Maar net omdat we allemaal verschillend zijn gaan sommigen creatiever om met maaltijden dan anderen. Die gaan dan weer creatiever om met muziek, drama, schrijven, wiskunde, fysica, zingen… Wat voor de enen gek klinkt, is voor de anderen normaal. Leg gewoon je oren te luisteren, herhaalde mijn moeder vaak.
Het aanmoedigen van volwassen creatievelingen om samen met anderen ideeën uit te proberen maakte het plots ook eenvoudiger om groepsovereenkomsten te sluiten over wederzijdse diensten

binnen een *Convivialis Civitas*. Elke persoon of elke gemeenschap die iets interessants had om te delen of voor te stellen aan andere personen of gemeenschappen kon erover vertellen aan de *SamIk* groep of rechtstreeks aan de Polipolische Raad. De belangrijkste taak van die Raad is nog steeds om voorstellen te verspreiden. In sommige gevallen wilden andere gemeenschappen meer details hebben of een voorstel verder uitwerken. Uiteindelijk zijn het de principes die dertig jaar later van het netwerk een groot verscheiden kosmopoliet samenspel van Civitas maakte."

"Hoe lang bestaat die *SamIk* groep?" vroeg mijn zus.

Opa Lev dacht even na. "Het begin was vrij duidelijk. De groep startte in 121.46. Er is niet een echt einde. Je zou misschien kunnen zeggen dat de groep vooral actief was tot de KKG - of was dat al de Polipolische Raad - begon te sleutelen aan het *Dynamisch Collectief Maatschappelijk Project.* Je kan ook zeggen dat de werkgroep daarna regelmatig ook nog opdook zodra een groepje mensen dat nuttig vond. Je moet begrijpen dat de werkgroepen toen al een groot informeel karakter hadden, zoals dat nu nog het geval is. Het werd toen al op prijs gesteld dat mensen die samen een project wilden uitwerken gewoon hun respectieve gemeenschappen daarvan op de hoogte brachten. Werkgroepen nemen geen beslissingen in naam van anderen. Ze nemen enkel beslissingen ten aanzien van zichzelf en stellen vaak ideeën of voorlopige oplossingen voor aan anderen. Vandaar dat het ook vandaag belangrijk is de limieten van elke werkgroep duidelijk te maken. Maar ik zou zeggen dat in elk geval tot 121.57 de werkgroep *SamIk* onafgebroken bestond en voorstellen deed. Naderhand brachten de meest actieve leden

waaronder met mijn moeder en haar vriendin Sang, in Culturopolis met Miguel Márquez, in Arqueopolis met Wei en Delun en in Perolapolis met Keanu vaak ideeën mee. Dat was zeker het geval tot de eerste versie voor de oriënterende principes van de *Convivialis Civitas* algemeen gekend waren.
Ik zou zeggen dat vooral het Empathisch principe en het Maaltijdprincipe veel bijdragen hebben van de startgroep. De andere principes volgen er zekere zin uit. Ze verzamelen syntheses van veel meer mensen waarvan ik de meeste nooit persoonlijk heb gekend.
Een belangrijke bijdrage van de werkgroep voor het Empatisch Principe was de afspraak dat de Polipolische Raad gaandeweg een fysieke verbinding voorstelde met alle *Convivialis Civitas*. Zolang er nieuwe gemeenschappen bijkomen is dat een niet afgewerkt project uiteraard. Maar toen de tracé's voor de snelle hoofdverbindingen met Semi-Automatische Voertuigen (SAV) werden vastgelegd in 121.55 kwamen de equivalieden van de Civitas wereldwijd overeen geen enkele gemeenschap rechtstreeks aan zo'n hoofdverbinding vast te leggen om de tendens tot het vormen van hiërarchieën te vermijden. Er werd een inspanning gevraagd aan iedereen om geen enkele Civitas als belangrijker te beschouwen dan een andere. Voor alle bestaande *Convivialis Civitas* werden zo ecologisch mogelijke verbindingen voorzien naar overstapstations op Noord-Zuid assen en West-Oost as. Die overstapstations waren niet meer dan hubs, zoals in bij de GAT-ETV interface [Zie deel 01 *Imprimatur*]. Men begon aan de aanpassing van de West-Oost as dat jaar en de Noord-Zuid assen werden in de daaropvolgende

jaren aangepakt. Rond 121.75 waren de strategische gedeeltes van de SAV klaar, ook de West-Oost as die aansluit op bootverbindingen over de oceaan. Dat was het derde wereldomvattende project dat de Polipolische Raad voorstelde. Uiteraard getuigde dat werk van een van grote complexiteit en hield dit de deelname in van honderden ingenieurs met de nodige coördinatie hiervoor. Dat was niet altijd eenvoudig.
Voor mijn eigen grootmoeder…"
"Je grootmoeder leefde nog?" vroeg mijn zus.
"Jazeker. Ze was toen vijfentachtig en goed gezond, zelfs na een verblijf van enkele jaren op de maan. Soms grapte ze dat ze de maanbeweging niet in een Rovelli-Ruimtebubbel kon opsluiten maar dat haar verblijf haar toch jonger had gemaakt.
Maar wat haar nu erg blij maakte was dat er onder de jongere generatie *Elysianen* die een tijdje op de maan hadden verbleven en onder onrustige jonge aardbewoners belust op avontuur opnieuw grote belangstelling kwam voor alles wat met aandrijving te maken had, inclusief de TWIST en nog steeds ongrijpbare WARP verplaatsingen. Die nieuwe generatie ruimteonderzoekers, waar je neef Wolfgang vandaag ook toe behoort heeft de laatste twee generaties onafgebroken contact gehad met medewerkers van de legendarische Hunt-gemeenschap. Die bevindt zich sinds dan op Aarde en pakt de wiskunde van het heelal aan met een gemengde Niet Aardse en Aardse beschrijving. Toen was er het idee dat reizen binnen de Melkweg niet meer dan een mensenleven in beslag zou nemen. We zijn zover nog niet, volgens Wolfgang. Hij is er wel van overtuigd dat de generatie van zijn zoon een prototype zal

bouwen voor verplaatsingen in die zin. Mijn eigen grootmoeder zal het niet meemaken, maar het feit dat er toen terug ernstig aan gewerkt werd, was voor haar het allermooiste gevolg van het evolueren van op geld, bezit en macht steunende projecten naar projecten voorgesteld door groepen mensen die er zin in hebben."

Ik zag mijn zus in gedachten verzinken. Ik weet dat ze erg getwijfeld had of ze met Wolfgang's ploeg de reis naar Jupiter zou maken die voor volgend jaar voorzien is maar uiteindelijk besloot ze toch op Aarde te blijven. Maar als wat Opa vandaag vertelde waar was, dan zag ik haar toch nog naar de Ruimte verdwijnen… Wie weet…

Dan zei oma: "Laat ons wat dichter naar huis terugkeren. Kiril en Vesela kwamen in Bibliopolis aan en werden opgenomen in onze groep vrienden. Ze brachten naast hun eigen baby Dusan ook baby Iris mee door haar ouders voor adoptie afgestaan aan Kiril en Vesela, omdat ze zelf naar Mars vertrokken.
De rest van de familie Morshov koos voor Ganymedes.
De ontmanteling van *Elysium* was nu volledig en dank zij de grote kunde van de Maanse ingenieurs waren er nog twee ruimteschepen klaar, één groot naar Ganymedes en een iets kleiner naar Mars. Alle vertrekkende ruimteschepen hadden Aardse of Maanse technici aan boord die naderhand konden terugkeren naar de Aarde als ze dat wilden.
Op Mars was er voor de Elysianen er aankwamen slechts een kleine groep pioniers aanwezig. De menselijke aanwezigheid op Ganymedes was toen al wat groter. De meetrekkende Aardse bewoners naar Ganymedes waren niet alleen ingenieurs. Er reisden ook antropogogen mee die ervan uitgingen dat het

actie-onderzoek principe op Ganymedes erg belangrijke zou zijn om de vermenging te vergemakkelijken. Hoewel men aan type 1 of type 2 gemeenschappen dacht, waren de reizigers akkoord te vermijden als kolonisten aan te komen. Als teken van goede wil kocht niemand in *Elysium* eigendomstitels van gronden op Ganymedes. Mars was daarentegen zowat volledig 'uitverkocht'. Nadat de laatste ruimteschepen vertrokken kwamen nog meer borelingen en jonge kinderen op aarde aan. De kinderen Takis konden zich met hun pleegouders in Bibliopolis installeren. Ayala had als alleenstaande moeder Milo opgenomen en diens zus kreeg een onderkomen bij een andere gastfamilie, Abdul en Sana. De beide families gingen in elkaars buurt wonen zodat broer en zus zowat dagelijks met elkaar konden spelen."

Opa vervolgde: "Jullie papa was bijna drie toen mijn moeder met de gedachte speelde om een soort *Theorie van Alles* uit te werken voor de sociale wetenschappen. Daarbij nam ze het constructivisme als basisgedachte. Maar mijn grootmoeder die ondanks haar meer dan tachtig jaar nog actief meewerkte met enkele theoretische fysici vond dat niet direct een goed idee.
Mijn moeder zag uiteraard dat kinderen en volwassenen die men laat experimenteren en dialogeren over wat ze doen en observeren gaandeweg de kritische wetenschappelijke geest opbouwen die kenmerkend is voor de bewoners van *Convivialis Civitas*.
Maar merkte oma Fernanda op, in het voorstel zitten al premissen ingebouwd. Het eerste is dat de gemeenschap een empathische ethiek aanhoudt waarbij expliciet afstand wordt genomen van bezit en symbolen die zo'n bezit uitdrukken.

En dat deed bij Fernanda verschillende belletjes rinkelen. Ze wist hoe onder natuurkundigen hun versie van de *Theorie van Alles* een soort heilige graal geworden. Heel wat quantum-theorie onderzoekers bleven er nog steeds hun tanden op stuk bijten. Ze wist veel over veelbelovend wiskundig onderzoek, zoals dat waar ze zelf aan deelnam. Dat specifiek onderzoek had wel een duidelijke invalshoek. Men wilde in de eerste plaats het 'gedrag' van anyonen beter te leren begrijpen.

Maar de wiskundige beschrijvingen stuitten steevast op een soort ongrijpbare factor zodra geprobeerd werd de algemene relativiteitstheorie die de zwaartekracht beschrijft sluitend te verbinden met het standaardmodel. Zelfs de meestbelovende snaartheorie is er tot vandaag niet in geslaagd tot zo'n unificatie te komen. Ook de Loop-kwantum zwaartekracht slaagde er niet in de natuurwetenschappelijke *Theorie van Alles* sluitend te krijgen. Vorige eeuw leek het erop dat een soort doorbraak nabij was dank zij het werk van onderzoekers zoals Rovelli en Smolin. Maar ook dit onderzoek blijft vandaag nog steeds vastlopen.

Na de eerste helft van hectojaar 120 was er natuurlijk een periode zonder veel fundamenteel onderzoek. *Bloomkamp* beperkte financieel alle onderzoek tot onmiddellijke toepassingen in de nabije ruimte en in de wapen, defensie of oorlogsindustrie. Die drie termen werden door autocraten door elkaar gebruikt en de gebruikte term gaf enkel een aanduiding over de graad van narcisme van wie sprak.

Maar voor de menswetenschappen was mijn moeder blijkbaar gelanceerd. Ze hoorde hoe de groepen waar ik bij betrokken was en waar zij soms aan deelnam enkele vaste ingangspunten

hadden als ze Ignoranten begeleidden in een leergroep of wanneer ex-*Elysium* bewoners aan dergelijke leergroepen deelnamen. Het leek erop dat ze vast zat in een kringredenering.
Antropogogen waren over het algemeen akkoord over de vele aanwijzingen dat levende wezens zichzelf ontwikkelen maar bleven erg voorzichtig met dat idee van *Theorie van Alles*. Ze gingen ervan uit nog bedachtzamer te werk te moeten gaan in sociale of menswetenschappen dan in natuurwetenschappen… De geschiedenis had al verschillende malen getoond hoe theorieën vroeg of laat nieuwe twijfels met zich meebrengen. En in de menswetenschappen kunnen valse premissen erg nefaste neveneffecten hebben.
Dat was het belletje dat bij mijn grootmoeder aan het rinkelen ging. Het had te maken met de vaststelling dat ook in de natuurwetenschappen tot op dat moment de bestaande vergelijkingen niet op zichzelf tot unificatie leidde. Er moesten altijd op voorhand soms heel wat gegevens worden ingesteld of grenzen worden gelegd. Dat was nog duidelijker het geval bij mijn moeders idee voor een *Theorie van Alles* in de menswetenschappen. Als je al op eerst de geldloze maatschappij moet introduceren in zo'n theorie, dan kan je dat nog moeilijk een *Theorie van Alles* noemen. Je valt door vóór ingestelde parameters terug op één van de sociologisch-antropogogische voorstellen die je vrij gemakkelijk uit het ignarometrisch raamkader kunt afleiden. En dat was precies wat mijn moeder veel jaren later ook zou doen."

Grootmoeder Sara vertelde daarop dat de oud-*Elysianen* die naar Bibliopolis waren verhuisd regelmatig bij elkaar kwam. Ze

waren daar niet alleen in natuurlijk. Bovendien waren ze volledig vrij om dat te doen. In de respectieve leergroepen werd er af en toe over deze en andere bijeenkomsten gepraat. Hadden de ex-*Elysium* bewoners echt hun geloof in bezit van zich kunnen afwentelen? Het leek wel te lukken met de jongere kinderen die in hun eigen leergroepen volop ervaringen opdeden met de ecologische voordelen van het collectief gebruik van gereedschap, van de meest eenvoudige schroevendraaier tot de meest complexe reisvoertuigen waarin biologische en elektronische intelligentie samenwerken.

Tijdens die bijeenkomsten groeiden gaandeweg steviger vriendschapsbanden tussen Milo Takis die bij Ayala verbleef, zijn zus die bij Abdul en Sana woonde, hun eigen zoon Hachim en de kinderen van de familie Cheboi. Die hadden nooit in *Elysium* verbleven maar ze kenden de wel verhalen van hun grootouders over het leven in een *Bloomkamp* condominium. En over die ontmoetingen spraken ze dan weer met onze families als we Amadu, Diya en Zanaibu op bezoek hadden of als de Cheboi's mee een middagmaal kwamen bereiden bij de Zoungrana's. We begrepen al snel dat de families Takis vroeger verbonden was geweest aan het Muscle-fonds en de familie van Ayala aan het Brandad-fonds. Ze wilden natuurlijk over hun vroeger leven praten, zowel met Equivalieden die altijd op Aarde hadden gewoond als met wie in *Elysium* of op de Maan had verbleven.

Mijn vader zei op een dag: "Ik denk dat het voor mijn grootmoeder erg belangrijk is geweest toen ze van de *SamIk* groep een suggestie kreeg om niet een Theorie uit te werken maar te proberen te begrijpen wat de voorstellen zouden

kunnen zijn voor een geheel van principes die zouden kunnen leiden tot een *Dynamisch Collectief Maatschappij Project*. De nadruk lag op het woord *Dynamisch*. Je gooit principes niet zomaar overboord om ze door iets anders te vervangen, maar ze moeten wel altijd bespreekbaar blijven. Dat leek een goede uitdaging voor Sang en mijn grootmoeder. Volgens hen waren er alvast het Empatisch Principe en het Maaltijd Principe. Ze brachten dat idee ter sprake bij de keerkringsgemeenschappen en op de Polipolische Raad. Aan die Raad namen toen Equivalieden deel die verder hadden gewerkt aan de elektronische intelligentie die indertijd de Habermas Machine tot leven bracht. Ze dachten daarbij vooral aan informatie waarop biologische breinen vaak emotioneel reageren. Dat kon in sommige gevallen het pluralistisch empatisch principe beïnvloeden. Kon de samenspraak van elektronische en biologische intelligentie zorgen voor een open kijk op de menselijke handelingen om van daaruit mensen te helpen zich te blijven goed voelen in de *Convivialis Civitas?* Dat was misschien een andere aanpak dan een soort nieuwe opvoedkundige theorie. Kon men zo beter het gevaar vermijden niet meer te weten op welk moment men niet onderwees maar manipuleerde *ergo* indoctrineerde?
Toen we in de Paulo Demeester Bibliotheek brieven vonden tussen Inês Legendre en Alberto Campos over de emotionele werking van het biologische brein en de wijze waarop *machine learning* zelflerende toestellen tot ontwikkeling hielp brengen, moest ik daar plots aan terugdenken. Ik heb er niet meer met mijn grootmoeder over kunnen praten. Ik ontdekte die brieven

ongeveer in dezelfde periode dat ze overleed."

Oma Sara hoorde de laatste observaties van mijn vader en zei: "Verwar je dochters niet zo. Wij spreken voor het ogenblik over de periode toen je nog geen zes was. En jij bent al bezig over de de periode waarin jij en je vader in de bevroren grond van de Megalissipo gaatjes gingen maken."

Mijn mama lachte: "Ja Alberto is erg goed in het maken van rare gedachtesprongen. Doe jij ons een plezier en breng ons terug naar de tijd van toen?"
Oma mijmerde: "Ik was nog niet geen dertig, toen jouw broer Ondjoy werd geboren. Later vernam ik dat ook Kendi en Paula een tweede kindje kregen. Daar werd Erika geboren.
Maar meisjes, jullie vader was als kind niet in huis te houden. Op vijfjarige leeftijd kon hij fietsen. Hij racete de hele buurt af. Hij leek wel op een huiskat met een vaste slaapplaats die voor de rest in heel de buurt eten krijgt. Jullie grootvader was er meer gerust in dan ik. Laat hem maar rondrijden, zei hij, het is een formidabele manier om verschillende interpretaties van *CC Bibliopolis* aan den lijve te ondervinden. Het enige wat we deden was ervoor zorgen zodra Alberto zo uithuizig werd hij altijd een kleine bijdrage had voor de maaltijden. In zijn fietszak zaten altijd vruchten en groenten en op die leeftijd ging hij zelf vaak mee de moestuin in om wat plukken. Volgens Lev begon jullie vader toen zijn leertraject aangaande de sociale constructie van de werkelijkheid. Volgens mij ontwikkelde hij door die voortdurende uithuizigheid die manier van denken van hem waarbij hij vaak van de hak op de tak lijkt te springen wanneer hij over iets nadenkt en daarbij

de meest gekke metaforen gebruikt.”

We moesten allemaal lachen toen we Oma zo over haar eigen zoon hoorden praten. De jeugdjaren van mijn vader speelden zich af in de jaren dat Bibliopolis zich ontwikkelde als Polis in Centraal Alkebulan. Hij zegt van zichzelf dat hij een antropogoog is of misschien eerder een pedagoog. Toch verwierf hij sociologische autoriteit op het gebied van de interpretatie van mythe en geloof als gevolg van zijn visie op de sociale constructie van de werkelijkheid. Het feit dat hij in Bibliopolis woonde en dat Oma Sara en Opa Lev zijn ouders waren speelden hierin mee, uiteraard. Mijn vader heeft het vandaag soms over wat bepalend kon zijn in leergemeenschappen. Zelf zou hij ook vaak over het constructivisme denken maar over dat idee van een *Theorie van Alles* voor de menswetenschappen toonde hij zich nooit enthousiast. Hij was blij dat zijn grootmoeder het idee naderhand niet verder uitwerkte.
Ondertussen zullen veel lezers met hem wellicht stukjes van hun eigen kindertijd herbeleven.

Oma ging verder: “Hoe observeer je wat waar lijkt te zijn binnen de reikwijdte van de natuurlijke realiteit en binnen die van de sociale of menselijke realiteit. Alberto leerde net zoals de andere kinderen die gaandeweg hun omgeving exploreren dat wat waar lijkt te zijn het soms niet is. Het meest voor de hand liggende is natuurlijk dat de bewegingen van de zon en de aarde niet diegene zijn die we op het eerste zicht lijken te observeren. En zoals vaak leek het eenvoudiger natuurlijke fenomenen te begrijpen door ermee te experimenteren en erover te praten. Vroeger was dat vaak niet toegelaten, vandaag is dat

vanzelfsprekend. Maar ook vandaag blijven kinderen een tijdlang de wereld zien met hun eigen interpretatie van de realiteit. Het maakt deel uit van hun groeiproces. Tot hun groot verdriet ontdekten Alberto en zijn zus vrij snel in de natuur geen sprekende pony's of eenhoorns te vinden. Olívia begreep toen ze zo'n tien jaar oud was dat mensen en dinosaurussen tot verschillende era's behoorden en dat je dat wetenschappelijk kon aantonen. Alberto was er op dat ogenblik nog niet van overtuigd…

En in verband met sociale afspraken? Dat was volgens mij het zwakke punt in de hele redenering van mijn schoonmoeder voor een *Theorie van Alles* specifiek voor de menswetenschappen. Bestaan er fundamentele constanten in het sociale? Of bestaat er enkel, in een gegeven sociale context, een collectieve waardering voor een bepaalde houding? Iets wat we eventueel zouden kunnen omschrijven als een plaatselijke cultuur? Binnen het *Convivialis Civitas* netwerk is er een enorme waardering voor empathie. Maar dat is volgens mij een sociale opbouw, het is geen natuurlijk gegeven of constante. We menen erin te zijn geslaagd het idee van samenwerking met degenen die niet denken zoals wij in ons onderwijsmodel te integreren. We zijn er ons voortdurend op bedacht om pogingen tot dualisme of manicheïsme terug te dringen. Dualisme ligt nog gevoeliger in menswetenschappen dan in natuurwetenschappen. In het tweede geval kunnen we enkel proberen het fenomeen te begrijpen, we kunnen het niet echt beïnvloeden. In het eerste geval lijken we door te begrijpen ook te willen beïnvloeden en daar slaagde we in de macht bezittende wereld in, soms met

desastreuse gevolgen. Eugenetica, mensen veroordelen en vermoorden als gevolg van een rassentheorie of theorieën over soort en gender, noem maar op, we hebben het gehad. Zijn we met de Habermas Machine minder geneigd ongewenste invloed uit te oefenen? En wat is ongewenste invloed? Het was wellicht een gezond voorstel van de Polipolische Raad om aan het *Dynamisch Collectief Maatschappij Project* te werken op basis van principes en niet van theorieën."

"Als ik jullie zo hoor, dan waren die eerste tien jaar na de ontmanteling van *Elysium* toch wel drukke jaren?" vroeg ik in een poging om terug wat chronologie in het verhaal van mijn ouders en grootouders te krijgen.
Daarop zei mijn moeder: "Je mag het gerust geloven. Ik ken het verhaal van de reis van mijn grootouders toen de rijken al hoog in de lucht woonden. Ik weet hoe mijn vader Chaytan zijn naam kreeg. Wij kwamen uiteindelijk aan in *Paradijs der Boeken* en niet lang daarna de familie plots mee naar de maan. Veel equivalieden die niet in een *Convivialis Civitas* terechtkwamen en zelfs velen die er wel terechtkwamen voor de Vulkanische Winter uitbrak, bleven bewust of onbewust op Aarde achter. Veel anderen stierven. Meer dan één vulkaanuitbarsting veegde zó een volledige *Convivialis Civitas* weg, laat ons dat niet vergeten. Hoe je het ook draait of keert, de arrogantie van veel *Bloomkampers* is en blijft de oorzaak voor het uitroeien van de meer dan de helft van de menselijke bevolking en van heel wat diersoorten. Ik zeg dat niet omdat ik op wraak uit ben. Het maakt deel uit onze gemeenschappelijke geschiedenis en we moeten er over kunnen spreken. Liefst gedurende lange tijd. Er bleven zich Dolenden en

Ignoranten naar bestaande gemeenschappen verplaatsen. De *Convivialis Civitas* hadden het doorgaans erg druk met het opstarten van nieuwe leergroepen. Als je er de nota's nagaat van wie in die tijd aan de Polipolische Raad deelnam, dan is zoveel wel duidelijk.
Maar er tekende zich ook een nieuwe trend af. Sommige leergroepen besloten nieuwe gemeenschappen op te zetten. Ze werden hier in begeleid zoveel ze wilden. Tijdens de Heropbouw ontstonden er zowel in Alkebulan als in Abya Yala nieuwe nederzettingen met de vraag naar hulp om zijsporen aan te leggen richting SAV-hoofdassen. De Polipolische Raad stuurde toen vrij vaak verzoeken door omdat een recente gemeenschap technici en ingenieurs vroeg om te helpen bij het aanleggen van zo'n zijspoor. Twintig jaar na de ontmanteling van *Elysium* nam dat soort verzoeken snel af."

Opa ging verder: "Mijn grootmoeder bleef erg actief zei ik al. Ze was 87 toen er echt werk werd gemaakt van de groeiende vraag naar 'avontuur' buiten de Aarde. Faisal Chakma en Aldo Fox vroegen of ze haar netwerk van contacten en diens nakomelingen wilde raadplegen. Ze wilden nieuwe werkgroepen maken met nagebleven *Elysium*-bewoners, en met equivalieden van de maan- en de keerkringsgemeenschappen om ideeën uit te wisselen. Ze dachten aan diepergaand ruimte-onderzoek. Mijn grootmoeder ontwikkelde uiteraard niets nieuws meer op die leeftijd maar ze hielp om de gevraagde verbindingen te helpen leggen met die wiskundegemeenschap die nog steeds beweerde over een deels Aardse deels Niet-aardse wiskunde te beschikken. Mijn grootmoeder die steeds

een grote bewondering had gehad voor het technisch kunnen van Aldo Fox en voor de briljante geesten van de Chakma-familie spoorde Faisal aan samen te werken met de wiskundigen van die gemeenschap en zo andere geïnteresseerden aan te trekken. Zoals ik ook al zei gaat de expeditie van Wolfgang's groep hiervan volgend jaar in principe vruchten plukken, maar volgens diezelfde groep is er veel meer op komst. Daar zullen we het nu niet over hebben, want ik zie dat mijn kleindochter al opnieuw ongedurig worden omdat we de chronologie niet respecteren."
"Tja, met zoveel opwindende dingen is het vrij normaal dat we over vroeger beginnen en op vandaag of de toekomst eindigen," zei papa hierop. "Catherine, liefje, je kan altijd zelf snijden en herschikken, wanneer je aan het schrijven gaat!"

Opa lachte. "Ik geef nu wat chronologische informatie," suste hij. "In 121.60 stierf Sang, de vriendin van mijn grootmoeder. Ze waren toen druk bezig met het *Dynamisch Collectief Maatschappij Project*.
Ik was toen 33 en met onze vrienden Vanderlei, Raja, Despina en Hiroka waren we met Oma Sara op zoek naar nieuwe projecten. Voorlopig konden we weinig doen met de *Elysium*-migranten die al lang op Mars en op de Jupiter-manen waren aangekomen. De nog op Mars verblijvende Aardse ingenieurs verwachtten we slechts over een tweetal jaar terug. Met Ganymedes werden af en toe opgenomen boodschappen uitgewisseld. Een gewoon gesprek met de bewoners daar was gezien de afstand onrealistisch. We wisten dat sommige Aardse ingenieurs twijfelden of ze zouden terugkomen. Ondertussen

zaten jullie vader en jullie tante in een leergroep samen met Moana en Binh Pham die een beetje ouder waren, en met Idrissa, en Kaira, ja, dat was wel de mama van 'jouw' *Dulan*, Liberty.

Maar, ik zei het al, we waren op zoek naar interessante projecten en meewerken aan het maken van syntheses voor het *Dynamisch Collectief Maatschappij Project* leek ons wel wat.

Raja had uiteraard belangstelling voor de oude economische regels die de mensen decennia van de laatste twee hectojaren voor de Vulkanische Winter voortdurend aanpasten binnen het kapitalistisch model waarbij tastbaar bezit meer en meer verschoof naar virtueel bezit, uitgedrukt in waardepapieren, banknummers en met computers uitgevonden waardes. Hij had belangstelling voor de creativiteit van wie enkel als egoïstisch doel had zichzelf te verrijken en steeds opnieuw publiekelijk probeerde aan te tonen meer te bezitten dan ervoor.

Wij van onze kant probeerden vooral de arrogante menselijke handelingen te begrijpen als motor voor het organiseren van oorlogen en slachtingen onder elkaar. We gingen ervan uit dat het elkaar afslachten omwille van bezit misschien niet meer was dan een soort ziekelijke extrapolatie van in de dierenwereld gebruikte signalen die te maken hebben met jachtgebieden. Volgens de ethologen hebben veel predatoren de neiging om die plaatsen waar ze gewoonlijk op voedseljacht gaan aan te geven aan indringers van dezelfde soort. De ethologen hadden het tijdens de laatste twee hectojaren voor de Vulkanische Winter vaak over sociale groepen met een plaatselijke cultuur. Die groepen zouden zich organiseren om die cultuur over te dragen

op de volgende generaties. Het was en is nog steeds niet altijd duidelijk hoe dat juist in zijn werk gaat. Het zou er soms ook op lijken dat een plaatselijke cultuur bepaalde individuen aan die plaats binden. Het is ook niet duidelijk of het aantonen een voedselterrein hetzelfde patroon vertoont als een agressie ten aanzien van soortgenoten bij het in bezit nemen van weilanden en gronden voor veeteelt bijvoorbeeld. De afbakende grizzly beer neemt niets in bezit. Hij verwittigt enkel de soortgenoten dat hij hier rondloopt en liefst door dezelfde soortgenoten met rust wordt gelaten, misschien met een uitzondering voor een wijfje tijdens de paartijd.

Er is ook die nood van mannetjes en wijfjes om zich aan elkaar voor te stellen. Enerzijds heb je nog steeds ethologen en biologen die het verband leggen tussen de strijd om wat ze het “alfa”-statuut noemen, vooral bij in kuddes of sociale groepen levende zoogdieren. Er zijn veel sociologen twijfelen of men een onmiddellijk verband kan leggen tussen de biologische drift tot het seksueel doorgegeven van genetisch materiaal en het samenbrengen van grote groepen hoofdzakelijk mannelijke menselijke individuen die zich als taak nemen elkaar te vermoorden in naam van iemand of het in bezit nemen van iets. In dit geval gaat het niet om het aantonen dat je er genetisch bent. Het gaat om een culturele vorm van agressiviteit waarbij je hoopt voordeel te hebben als je ten dienste stelt van wie zegt dat hij de heerser over dit of dat gebied is met bovendien het enige juiste en verkondigde geloof. Je vader zegt dat het de volgelingen zijn van de *luidschreeuwers*.

De systematische organisatie van oorlogsdaden tussen koningen

en hun vazallen, later tussen koningen en onderdanen en nog later tussen verkozen leiders, hun volgelingen, kiezers of huurlingen, is altijd verbonden aan het menselijk cultureel aspect om een absolute waarde te geven aan wat eerst gewoon een ruilmiddel, een gedachte of een vorm van doen was van een bepaalde groep.

Sommige historici wijzen op het gevaar van de klassieke geschiedschrijving. Die is bijna altijd opgetekend door wie bij de overwinnaars leefde. Voor hen waren de overwonnenen de sukkelaars die niet beter verdienden dan als slaaf tewerk gesteld te worden. De moedigsten onder hen mochten zelfs voor het vermaak doden of als gehuurde moordenaar dienst doen in het leger of in het circus. Despina herhaalde vaak dat onderzoekers in de menswetenschappen niet voldoende '*out of de box*' denken. Ikzelf gebruik, zoals jullie wel weten, nogal dikwijls het beeld van denken en handelen vanuit de marge in plaats van vanuit de hoofdstroom.

In de menswetenschappen grijpt men graag en vaak terug naar mythes van vroeger. Schrijvers doen het als ze cyclopen, Adamastor en Mostrengo als metaforen van elkaar overnemen, maar ook onderzoekers doen het. Waarom gebruikte Sigmund Freud de mythe van Oedipus om de moederbinding uit te leggen tussen jongens met hun moeder, waarop Jung de mythe van Elektra gebruikte om de meisjes-vader binding uit te leggen?

In de Griekse mythes gingen Oedipus en Elektra niet in psychoanalyse, maar ondertussen bleven die mythes vele hectojaren later wel aan de psychoanalyse geplakt in wat men een aspect van de menswetenschappen werd.

Economisten, geschiedschrijvers en andere geïnteresseerden in de ontwikkeling van de mens hadden vaak een andere manier om het concept evolutie te interpreteren dan biologen, vooral vóór de Heropbouw. Voor biologen ging evolutie over aanpassing aan veranderende omstandigheden, voor onderzoekers in menswetenschappen betekende evolutie te vaak een idee waarbij men van slechter naar beter gaat. Misschien was dát de blindheid van de rijken in *Bloomkamp*. Ze bleven dogmatisch overtuigd dat het kapitalistisch model de mensheid van slechter naar beter ging brengen. Daarom werden velen vaak nijdig op al wie dat voorzichtig of minder voorzichtig in vraag stelde.
In kleinere groepen was empathie en altruïsme veel beter zichtbaar dan in massale groepen. Al vóór de Heropbouw en vandaag nog meer hadden veel geschiedschrijvers erg grote twijfels over bloedbaden, primitieve (daar heb je het woord weer) oorlogen en groepen die elkaar te lijf gingen in het paleolithicum. Het heeft erg lang geduurd vooraleer naast de hypothese dat Sapiens Neanderthalis uitmoordde er een andere ontstond dat Neanderthalis misschien gewoon opging in Sapiens, deels door vermenging van genen in beide richtingen.
Maar ondertussen was de heraldische geschiedschrijving moeilijk uit de verbeelding weg te nemen is. Van Paleolithische bloedbaden over de bloedbaden van de grote rijken in Zone 1 naar wereldomvattende grote oorlogen van koningen, keizers en Staten en tenslotte oorlogen met atoomwapens. Van slecht naar beter?
Ik zeg niet dat de ene hypothese verkeerd en de andere juist is.

Ik zeg enkel dat we beter van een hypothese geen dogma maken. Onze groep *Simpele Problemen Omschrijvers* waar Vanderlei een soort sleutelfiguur voor was, probeerde vaak de dingen vanuit een eenvoudiger kader te bekijken. Hij wou gewoon helpen om in het bos de bomen niet uit het oog te verliezen om de spreuk eens andersom te gebruiken. De overgangsperiode naar nederzettingen die vermoedelijk aanvang namen toen er grote bouwprojecten opstartten zou ook de overgang van gebruikte goederen naar in bezit genomen goederen hebben kunnen betekenen, waarna die beschermd moesten worden. Maar wat weten we meer, behalve dat het een periode was van grote menselijke onrustigheid. In welke graad heeft dat in bezit nemen en de al dan niet afgedwongen bescherming niet gewogen op de verhoging van de agressie onder soortgenoten.

Bovendien waren de daarna opkomende mythe-schrijvers erg goed in het inspelen op niet verklaarde natuurlijke verschijnselen. In hectojaar 0 veel niet kon verklaard worden. Het was niet erg moeilijk gewelddadige rituelen in te voeren om de ‘goden gunstig te stemmen’. Er zijn waarschijnlijk altijd individuen geweest die een ziekelijk plezier ervaren bij het zien lijden van anderen. De de onwetendheid was ondertussen de belangrijkste drijfveer voor dat soort dodelijke rituelen om niet zichtbare geesten gunstig te stemmen. Later verloren de geesten hun geestelijk statuut en werden het natuurkundige fenomenen waarbij hun acties door onderzoekers en wetenschappers wetenschappelijk konden worden verklaard. Maar tegen die tijd had een belangrijke groep geestenbezweerders een hoge plaats ingenomen in de menselijke

hiërarchie. Ze werden erg creatief met het aanmaken van streng te volgen regels en het uitvinden van mirakels om verder van de onwetendheid gebruik te kunnen maken die altijd al hun macht over anderen had gewaarborgd.

Het is in die zin dat de *Simpele Problemen Omschrijvers* mijn grootmoeder bleven aanraden mee te werken aan het beschrijven van enkele opduikende principes die nuttig bleken te zijn om de *Convivialis Civitas* te doen evolueren als niet agressieve gemeenschappen in plaats van te zoeken naar een *Theorie van Alles* voor de menswetenschappen.

We lazen in latere jaren hoe één van de vrienden van Catherine Demeester ooit sprak over de Culturele Tussenruimtes als hij het had over de plaats waar lerenden elkaar ontmoeten. Ik denk dat het idee om een plaats van een leergroep te zien als een socialiseringsruimte een erg interessant idee was in het 119de en 120ste hectojaar. Wanneer de leergroep geen door eender welke arrogante macht gecontroleerde instruerende schoolgroep was, dan kon zo'n groep vanaf de heropbouw een opvang betekenen voor equivalieden die pluralistisch leerden denken. Het werd een hulpplaats ook om de nieuwsgierigheid van individuele kinderen onder elkaar te stimuleren. Dat zien we vandaag erg duidelijk. Het was zo met het onderwijs van jullie ouders en ook met jullie eigen onderwijs. Zelfs voor de Vulkanische Winter waren er plaatselijke initiatieven in die zin. Vandaag weten we wat meer over hoe sommige van onze voorouders interessante vormen van onderwijs bedachten zelfs binnen een wereld van macht en bezit. Maar ik zou zeggen dat de generatie van jullie ouders en jullie eigen generatie zowat overal in de *Convivialis Civitas* de vruchten

konden plukken van de *SamIk*-syntheses in verband met leergroepen. Voor kosmopolitisme en ethiek zijn empathie en gemeenschappelijke maaltijden maken en nuttigen twee belangrijke kenmerken. Gaandeweg zag de *SamIk* werkgroep nog elementen naar voren komen waarvan men dacht dat het nuttig kon zijn ze in een soort principe te vervatten."

"Voor dat je verdergaat, Lev," onderbak Oma mijn grootvader. "Zanaibu, haar partner en kinderen zijn hier om samen met ons een deel van de dag door te brengen."
"Dan zullen we later over de opkomende principes spreken," stemde opa in. "Goede vrienden, kom erin. Hoe gaat het me jullie? En wat voor lekkere dingen brengen jullie mee?"
Zanaibu kwam lachend binnen en omhelsde mijn zus. "Liberty, ik ben blij je hier ook te zien. Ik hoorde al van Alberto dat je zus gesprekken met zijn vader aan het opnemen is voor ons saga-project. Ik wist niet dat je hier ook bij betrokken werd.
Lev, ik heb groenten, eieren en geitenkaas bij. De kaas heb ik zelf gemaakt. Ik ben onlangs op bezoek geweest bij een van die creatievelingen aan het meer in de buurt van de Fernando Pessoa hub. Hij heeft samen met mij enkele nieuwe slaatjes uitgeprobeerd. Als jullie zin hebben kunnen we iets samen uit proberen… En met ons gaat alles goed. Mijn partner hier is enkel een beetje bezorgd sinds hij weet dat onze oudste dochter deel uitmaakt van de ploeg die volgend jaar naar Jupiter vertrekt. Maar Wolfgang verzekert hem dat zo'n reis tegenwoordig erg veilig is."

Toen we een klein uurtje later aan tafel zaten, had Opa het over onze gesprekken en zei dan: "Zanaibu, we zitten net te

praten over de jaren toen ik met je ouders en de *Simpele Problemen Omschrijvers* met mijn moeder samenwerkte. Was dat niet in die periode dat Bloomkamp en *Elysium* nakomelingen af en toe bij je ouders of bij Abdul en Sana samenkwamen? Wil je daar iets over zeggen? Of moet ik er Amadu over uithoren?"
Zanaibu lachte en zei: "In welk periode zitten jullie dan ergens? In de jaren zestig van vorig hectojaar wellicht… Ik was toen nog geen tien… Ik weet alleen dat ik ravotte met Hachim, Dusan, Iris, Milo en diens zus. Als je details wil zal je wellicht met mijn vader moeten spreken. Zoals jullie weten bleef die in *Paradijs*, toen jullie familie naar de maan ging. Lev, net als jouw moeder werd opa Denzel ook in *Paradijs* geboren. Maar opa Denzel had het wel eens over een watervliegtuig dat zijn familie zou hebben meegebracht toen ze naar *Paradijs* kwamen. Wie daar goed van op de hoogte is en er misschien nog over kan vertellen is Kwame Zoungrana. Maar dat weet je zelf ook Lev."
"Kwame is die van de generatie van jouw grootmoeder Fernanda, Opa?" vroeg ik.
Zanaibu antwoordde in zijn plaats: "Ja, dat klopt. De verhalen van Kwame waarvan Simba heel wat optekende en ter bewaring gaf bij de Centrale Bibliotheek zijn wellicht meer voor het boek dat Lev en Maria voorbereiden [Zie deel 11 *Paradijs der boeken*]."
"Daarover praat ik nog met jou Lev. Maar ik hoorde ook graag wat jij je herinnert van die bijeenkomsten," zei mijn moeder, terwijl ze Zanaibu aankeek.
Die richtte zich tot haar vriendin: "Vrij weinig. Ik weet nog dat Dusan's ouders Kiril en Vesela het soms wat lastig hadden met hun aanpassing hier in Bibliopolis. Soms hadden ze een vorm

van heimwee naar *Elysium* en vooral naar het ingepakte voedsel. Niet omdat het lekker was. Over het soms smakeloos voedsel konden ze allemaal staaltjes vertellen. Maar ze moesten niets doen om te kunnen eten. Gewoon een ingepakt iets met microgolven verwarmen. Zelf groenten, fruit en pluimvee kweken brengt heel wat werk met zich mee. Van mama Ayala herinner ik me heel weinig. Milo was op een bepaald moment meer kind aan huis bij de ouders van Hachim dan bij hen, omdat ook zijn zus daar inwoonde. Ik herinner me wel dat mama Ayala er Kiril vaak aan herinnerde hoe ze als jonge mensen op *Elysium* dikwijls werden belaagd op feestjes. Dat was dan omdat ze niet de juiste kleren of niet het juist gekamde haar hadden, of niet de juiste woorden zeiden op het juist moment. Soms was er pestgedrag gewoon omdat er was wie hen wilde pesten. En de volwassenen hielden zich niet erg veel met hen bezig. Als je mama Ayala op haar woord kon geloven, was *Elysium* niet direct een aangename plaats voor kinderen tijdens hun jeugd.
Ik herinner me vaag een overgeleverd verhaal dat mijn vader vertelde over een ontsnapping van Vineland naar Culturopolis. Dat was van een dochter van een Bloomberg waarde 11 nummer! Ik weet niet meer precies hoe het verhaal in elkaar zat, maar het kwam erop neer dat ze niet naar *Elysium* wilde verhuizen en op Aarde de boel de boel te laten zoals haar ouders wilden doen."
Daarop zei Opa: "Andere generatie en andere omstandigheden, maar ik begrijp dat. Als tienjarige was het de grootste discussie ooit met mijn grootmoeder. Zij wilde persé naar de maan, en dat

wilde ik niet. Ik vond dat ze net als de *Bloomkampers* van vroeger handelde. Voor mij waren jullie gelukzakken. Jouw vader en de ouders van Idrissa lieten zich niet overtuigen om *Paradijs* te verlaten. Vandaag begrijp ik waarom ze wilden blijven. *Jouw* familie had zowat alles opgegeven. Als ik het goed voorheb was je voorvader Dakari die de familie naar hier bracht een belangrijk figuur in *Bloomkamp*. De Zoungrana's stammen dan weer af van de groep die *Paradijs* zowat vorm gaf in het begin van vorig hectojaar."
"Ja, dat weet ik wel, ik heb over de familiestamboom wel wat gelezen," herneemt Zanaibu. "Onze ouders waren het roerend over eens dat ze niet meer in staat zouden zijn terug te keren naar een leven gebaseerd op bezit. Mijn ouders hadden uiteraard al als kind projecten uitgewerkt in wat toen nog Charter Groepen heette, maar Kiril, Vesela, Abdul, Sana en mama Ayala waren jonge volwassenen toen ze voor het eerst met een Aardse leergroep in contact kwamen, tijdens hun aanpassingsperiode op de maan. Verder hadden Milo en zijn zus het heel hun jonge leven knap lastig met het feit dat hun ouders hen bij pleegouders achterlieten en zomaar naar Mars verdwenen. Milo was bang dat hij over hen zou horen toen jij naar Mars ging met Wolfgang, Liberty, en hij was blij dat niemand Takis-nakomelingen op Mars ter sprake bracht. Hij wil liever nooit meer iets horen over hen. Iris is gemoedelijker hierover. Maar ze heeft Abdul en Sana altijd als haar echte ouders aanvaard.
De volwassenen hadden het vaker over *Elysium* dan over *Bloomkamp*. Soms kwamen de Fondsbeheerders ter sprake. Als ik het goed begreep van Liberty zijn hun nakomelingen nu,

ongeveer vijftig jaar later de heersers van Mars. Ik krijg er rillingen van, kijk."

Mijn moeder kuchte even en zei toen: "Gingen jullie leergroepen geen oud-bezitters opzoeken hier in *Paradijs* om te proberen te begrijpen wat digits *bezitten* eigenlijk wilde zeggen. Als jullie hierover vertelden, speelde er zich in mijn hoofd een soort videospel af, meestal met dramatische gevolgen voor wie geen digits had." Ze lachte. "Ik weet dat ik dolblij was dat mijn voorouders op tijd gevlucht waren uit de Megapoleis waar ze woonden en dat mijn grootouders net op tijd de juiste reisgezellen vonden, toen papa werd geboren… En uiteraard ben ik heel blij dat ze bovendien met jullie familie in contact kwamen. Zo leerde ik immers later Alberto kennen…"

Oma Sara keek mijn mama aan en zei: "Ja, die leergroepen waarbij we anderen gingen interviewen waren altijd al erg interessant. Zelfs op de maan…"

Ze knipoogt naar Catherine. "En blijkbaar is er wie nog steeds interesse heeft voor interviews…"

"Zoals jongere en oudere kinderen en kleinkinderen, zou ik zo zeggen," beaamde ik lachend.

"Opa, kan je verder vertellen over de principes, waar het je daarstraks over had? We zijn ondertussen in…?"

"In 121.61. Ik weet het nog goed want we wilden de generatie van mijn moeder een cadeautje doen. Zij zelf werd 60 dat jaar. De verzamelingen belevenissen samengebracht door de *SamIk* groep zorgde voor meer syntheses die naast het Empathisch principe en het Maaltijd principe nog vier principes suggereerden: een Circulatie-, een Deel- een Heterogeniteit- en een Ecosystemisch

principe. Vooral Despina en Vanderlei werkten aan die samenvattingen. Raja analyseerde voortdurend de historisch economisch kant en Hiroka deed zijn best om zoals Vanderlei het graag had, de samenvattingen simpel te houden.

Eerst het Circulatie Principe dan. We zouden het ook het Migratie Principe kunnen noemen. Dolers en Ignoranten van meer dan 70-80 jaar hadden toentertijd nog heel wat verhalen over de wijze waarop de verplaatsingen tussen de districten aan allerlei regels waren gebonden. De meest voorkomende regel was dat je voor elke nietigheid gewoon naar je district van herkomst werd teruggestuurd zodra de bestuurders er een reden of drogreden voor vonden. Of je werd afgevoerd en liep het reële gevaar onder de plak te komen zitten van een arrogante militieleider ergens buiten de Poleis.

Volgens Raja had dat vooral te maken met verouderde begrippen zoals arbeidsmarkt, werkgever, werknemer, baas, slaaf, onderdrukker, onderdrukte. Je moet je proberen voor te stellen dat door het wegvallen van het persoonlijk bezit en het opkomen van het Deel Principe waarover ik het zo dadelijk over zal hebben, heel wat structuren overbodig werden. Controlestructuren uit de tijd dat producenten een deel van hun producten moesten afstaan aan wie zei hen te beschermen hadden zich ontwikkeld tot soms erg complexe belastingsystemen. In wat de democratische regimes heette kwam daar, afhankelijk van het soort regime, ook nog ambtenarenbeheer, goederenbeheer en sociale zekerheid bij kijken. Toen dat allemaal begon weg te vallen zodra de rijken zich afschermden en uiteindelijk naar *Elysium* verdwenen werd de grensbewaking zoals koningen en verkozen leiders dat van

vroeger kenden hoe langer hoe meer nutteloos. Het enige wat verdedigd werd was bloot bezit, dikwijls op bloedige wijze. De groep over de economische geschiedenis waar Raja mee samenwerkt in de sectie menswetenschappen van de Centrale Bibliotheek beschikt over heel wat teksten uit die periode.

Wat heeft dat allemaal met Circulatie te maken? Wel tot kort voor de volledige instorting rond de periode van de Vulkanische Winter moesten Poleis-mensen hun arbeid verkopen om over geld en later over *digits* te beschikken. In functie van het weinige dat ze betaald werden, probeerden velen zich richting beter betalende werkgevers te verplaatsen. Ze doken dan vaak samen met hun kinderen clandestien ergens anders op. De Staatsgrens en later de Polisgrens werd hoofdzakelijk gebruikt om dat soort circulatie tegen te verhinderen. De restricties tegen rijken waren zeldzaam, die tegen armen waren legio. Armen ignorant houden was meestal voldoende om ze op dezelfde plaats te houden. Reële en gefantaseerde beelden van verschrikking werden opgehangen over wat iemand kon overkomen bij onwettige verplaatsing.

Uiteraard verplaatst vandaag niemand zich meer om economische redenen en hoe langer hoe minder om recreatieve redenen. In de *Convivialis Civitas* leven de mensen zonder door de tijd te worden opgejaagd, gewoon omdat ze geen bezit verzamelen en omdat iedereen gewoon is te delen.

De artificiële economische of consumentisme drang tot reizen viel gewoon weg. Het Circulatie Principe stelt dat iedereen die dat wil zich zonder meer kan verplaatsen. Migratie kan voor eender welk project waar geïnteresseerden voor zijn. Iedereen kan gewoon

van de semi-automatische reismiddelen gebruik maken, op land en ter zee. Grappig is misschien wel dat er door het wegvallen van *'tijd is geld'* op aarde bijna nooit meer gevlogen wordt. De Oost-West SAV-verbindingen gebeurt per *Zeil-zonnevaartuig*. Zowat de hele aëronautische productie is nu omgebouwd tot productie voor ruimteverkeer. We hadden het real over dat rond de wisseling van hectojaar 121 naar 122 de belangstelling voor ruimtereizen naar verder afgelegen plaatsen snel begon toe te nemen.
Kort gezegd: Het is wat paradoxaal. Door de druk op reizen weg te nemen met het geld verdienen of de vrije tijd als opgegeven redenen, kan vandaag iedereen die wil eenvoudig gaan naar waar ze ook maar willen. Een dezer dagen heb ik het wel nog over Dusan en Lupe."
"De ouders van Nadia?" vroeg Liberty.
"En haar tweelingzus, ja."

Ik onderbrak hen. "Begin niet nogmaals nu en vroeger door elkaar te haspelen. In 121.61 was Lupe zes of zeven, ja? Volgens Nadia woonden haar grootouders toen nog in Arqueopolis en kwamen ze pas twee jaar later naar Bibliopolis."
Opa moest lachen. "Ok, ok, het Deel Principe. Maar eerst nog dit. Jullie begrijpen dat de principes sterk met elkaar verbonden zijn. Dat heeft vooral te maken omdat ze zich baseren op wereldwijde en door *SamIk* verzamelde ervaringen van enorme groep equivalieden. De antropogogen maakten van het bereiden en nuttigen van maaltijden een principe, toen ze er de enorme historische en sociale verspreiding van inzagen. Het toonde hoe Ignoranten, Dolers en zelfs met door onwetendheid arrogant

geworden individuen uiteindelijk allemaal tot dezelfde soort behoren.
Sommigen leggen een link tussen het Deel Principe en het Maaltijd Principe. De onderliggende handelingen zijn herkenbaar. Groepen mensen brengen al dan niet op basis van gemaakte afspraken ingrediënten mee. Het gaat om samen delen en niet om onder elkaar uitwisselen. Ik kom niet iets in de plaats geven. Nee, ik breng mee, we delen en gebruiken wat we meebrachten voor het project waarmee we bezig zijn.
Dat is van wezenlijk belang. Uitwisseling leidt gemakkelijk tot waardebepaling, om 'juiste' uitwisselingen te verzorgen. Waardebepaling leidt tot referentie-eenheid, munt en geld. Wanneer we samen delen, is er geen waardebepaling nodig in de zin van een vergelijking tussen goederen. Men brengt in wat men beschikbaar heeft kunde voor het uiteindelijke project. As ingenieur, als onderzoeker, als geoloog, als delver, als chemicus, als dokter. Als gemeenschap brengen we materialen in. De natuur brengt de 'bouwstenen' in en ga zo maar voort. Je zou bijna van een structurele link kunnen spreken tussen Maaltijd principe en Deel principe. Het Maaltijd principe maakt het Deel principe duidelijk voor alle activiteiten tijdens de Heropbouw door *Convivialis Civitas*. We steunen op het Deel principe om datgene te verzamelen wat we nodig hebben voor een persoonlijk of een groepsproject en we hebben geen enkele interesse ons te voorzien van wat we niet nodig hebben, alleen om het te hebben. Bezit heeft geen zin, dus heeft uitwisseling geen zin. Ik herhaal. Het is onnuttig persoonlijk te beschikken over wat we niet nodig hebben voor onze projecten, inclusief de

manier waarop we ons persoonlijk leven willen leiden. Geen noodzaak om te ruilen betekent dat we vandaag weten en akkoord gaan dat niets op de planeet bezeten hoeft te worden. Het wordt gebruikt of verwerkt, op basis van onderling akkoord. Op lokaal vlak is delen eenvoudig. Alle duurzame goederen, zoals huizen, zijn van voorlopig gebruik. Iedereen kan onder elkaar afspraken maken om van huis te wisselen in functie van de nood naar meer plaats of minder plaats, of eender welke andere reden. De Tsjechen gaven die soms op elkaar ingrijpende afspraken de naam *Kulový blesk* in een raar mengsel van een type 1 en type 2 maatschappij in hectojaar 119, toen iedereen effectief voortdurend met elkaar ruilde omdat niemand echt over geld beschikte. Vandaag heeft elke *Convivialis Civitas* enkele gasthuizen ter beschikking en zorgt het ook voor een kleine reserve aan leegstaande huizen. Elke gemeenschap beschikt over geautomatiseerde projecten voor de lokale productie van basisvoedsel. De autonome landbouwbedrijven staan ook in voor de bezorging. Bij elk bewoond huis wordt wekelijks via het GAT-ETV-netwerk een basis-pakket afgezet van moeilijk thuis te verbouwen producten zoals bijvoorbeeld graangewassen. Dit pakket kon al heel snel persoonlijke wensen inhouden.

Er is geen enkele grondstof, geen enkel voorwerp of idee waaraan de gemeenschap een vergelijkende geldelijke waarde hecht. Alles kan simpelweg gedeeld worden. Toen we het Deel Principe formuleerden, dachten sommigen eerst dat het erg moeilijk zou zijn om in leergroepen het verschil uit te leggen tussen ruilen en delen, maar dat was opvallend *simpel*, om Vanderlei's stopwoord te gebruiken."

“Mooi, het Heterogeniteit Principe dan,” stuurde ik verder.
“De heterogeniteit. Kosmologen spreken over de toenemende entropie in het heelal en stellen wel vaker afsterven gelijk aan homogeen worden. In het homogeen geworden heelal is er geen energie meer beschikbaar. De maximale entropie maakt dat overal het absolute nulpunt werd bereikt.
In ons Aards *Convivialis Civitas* netwerk zorgden we ervoor de heterogeniteit onder levende wezens te leren appreciëren. Enerzijds toonde voorbeelden opgenomen in het Empatisch Principe al snel hoe de representatieve democratie faalt zodra ze arroganter wordt en op beslissingen van de meerderheid steunt. Anderzijds toonde ze dat, als je maar over voldoende tijd beschikt, coördinerend werk zich vrij gemakkelijk laat afleiden uit een goed consultatief globaal netwerk. Sinds de Heropbouw kwamen er heel wat nieuwe *Convivialis Civitas* bij en die hebben hielpen vaak de reeds bestaande gemeenschappen om zich te ontwikkelen. Men denkt een evenwicht gevonden te hebben tussen de grootte van zo’n gemeenschap en de nodige heterogeniteit om het aantal verdeelde taken die het welzijn van de gemeenschap uitmaken tot een minimum te herleiden. Er is dus een band tussen het Empatisch principe, het Heterogeniteit principe en het Coöperatie principe. Over dat laatste later meer. Antropogogen hadden het al opgemerkt, maar nu stellen velen het elke keer opnieuw vast in de gemeenschappen. Hoe meer heterogeniteit in alle aspecten van de genetische diversiteit een bepaalde gemeenschap of groep gemeenschappen, hoe gemakkelijker het wordt om het Coöperatie en het Deel principe tot hun volle ontplooiing te laten komen. Dat maakt gelijk het leven van zo’n gemeenschap

aangenamer en gezelliger. Terloops, gezelligheid is één van de mogelijke vertalingen voor *conviviality*. Heterogeniteit is vandaag op Aarde erkent als een voordeel voor levende wezens. Dat staat diametraal tegenover de cultureel aangemoedigde drang naar homogeniteit door wie de Staat, het ras, het dogma, de mythe of wat dan ook voor iedereen gelijk wil maken in een voor iedereen gelijk gemaakte geprogrammeerde instructie. Wie ideeën niet homogeniseerde was een stommeling en bovendien gevaarlijk voor wie de macht uitoefende. Sorry voor die negatieve beoordeling van bepaalde laat-120 hectojaar verschijnselen waar mijn grootmoeder vaak onder geleden heeft."

"Misschien kan je dit deel van ons gesprek beëindigen met de redenen van *SamIk* om een Ecosystemisch Principe af te leiden uit haar observaties," stelde mijn vader voor.

"Goed," zei Opa. "Dit principe is misschien gewoon een gevolg van alle geobserveerde en over de jaren heen samengebrachte gedragingen. Mijn moeder hield erg van dit principe, ook al weer omdat het vrij *simpel* was.

Kijk, als gevolg van het Empatisch Principe en ten aanzien van overlevende ignoranten in de Heropbouwfase besloten we jacht en visvangst vrij te laten. Bovendien is er in een gemeenschap waar niemand wil bezitten en niemand wil verkopen geen groot gevaar voor overbevissing of misbruik bij de jacht. Wel opteerden de meeste *Convivialis Civitas* voor een afspraak om zonder vuurwapens te jagen. Gaandeweg verdween ook de jacht met de bedoeling trofeeën te tonen. Trofeeën zijn uiteindelijk enkel een mindere vorm van bezit. Die houding en dat inzicht kwam al snel in de bewoonbare zone het ecologisch

evenwicht ten goede. We blijven kweken uit dierlijk spierweefsel in kleine automatische kweekcentra. Het houden van enorme kuddes was voor de Vulkanische Winter een groot ecologisch probleem. Nieuwe gronden om te grazen hadden vaak ontbossingen tot gevolg. Dat gebeurt nu niet meer.
Er is geen ander individueel vervoer meer dan fietsen of elektrische fietsen. Er zijn geen systemen meer nodig om een op kapitaal gebaseerde markteconomie in stand te houden. Vandaag is er nog minder geproduceerde energie nodig zelfs dan in de periode van in districten opgedeelde Megapoleis. Bovendien is de aardproductie vandaag zowat volledig gebaseerd op zon- en windenergie, gewoon omdat er zo goed als geen fossiele koolhydraten meer zijn.
Het bouwen van machinerie om van onze *Convivialis Civitas* blijvend aangename leefplaatsen te maken geeft wel aanleiding tot veel nieuwe projecten om te onderzoeken op welke manier de biologische menselijke intelligentie en door mensen gemaakte elektronische intelligentie harmonieus kunnen samenwerken. De geteste en betrouwbare automatische installaties waar elke gemeenschap over beschikt voor het onderhoud van haar park Elektrische Transport Voertuigen (ETV) is een goed voorbeeld. Er zijn centrale automatische assemblage-fabrieken voor de gelijkgrondse automatische treinen (GAT), de ETV en de SAV-voertuigen. Die worden onder robot-controle plaatselijk onderhouden.
Alles bij elkaar werd het vrij eenvoudig om in het Ecosystemisch principe de wisselwerking tussen plaats en levende wezens op te nemen. De ethologen hielpen hierbij vaak door vroegere

antropomorfische verklaringen voor planten- en dierengedrag te helpen analyseren en er de eventuele nefaste te haastig getrokken gevolgtrekkingen uit weg te werken.
Verder wijs ik erop dat ook na de Heropbouw de wereldbevolking zich blijft stabiliseren op om en bij de drie miljard individuen en dat lijkt me belangrijk.
Sorry Catherine, ik verbind nogmaals even verleden, heden en misschien zelfs toekomst. Het lijkt er op dat het Ecosystemisch Principe een product is van de vaststelling dat de verregaande vernietiging van ecosystemen een gevolg was van overbevolking en daaruit voortvloeiende pandemische ziektes. Zelfs nu we de moorddadige handelingen kunnen inschatten van door bezit verblindde psychopaten die bepaalde regio's volledig uitroeiden, blijft te grote concentratie en overbevolking van één soort op één plaats een ernstige waarschuwing van de natuur."

Het werd een tijdje stil. "Zes principes dus…" stelde Liberty daarop vast. "Maar we spreken toch vaak over de negen principes van de *Convivialis Civitas*."
"Wacht toch even," lachte Opa, "anders is je zus weer in de war met de chronologie…. De andere drie principes kwamen er pas enkele jaren later bij."
Daarop zei tante Olívia: "Papa, je zei daarstraks dat die poging tot systematische verwerking van wat de *SamIk* werkgroep verzamelde een soort verjaardagscadeau was voor grootmoeder en haar generatie.
Ik moet denken aan de ignarometrische interpretatie van maatschappelijke modellen. We gebruikten bij die voorstellingen vaak het woord utopie. Dat doen we nog steeds. Op een dag

waren we aan het spelen in het Centrale Park. Ik moet toen zo'n dertien of veertien zijn geweest en Alberto was dus zowat tien. Hij keek naar een steeds opnieuw opvliegende vlucht vogels omdat er een knaap achteraan liep en hij zei: '*Kijk naar dat jongetje, wat een prachtige manier om ons de essentie van de utopie uit te leggen*'. Daarop keek oma Emmy hem verrast aan en zei dat een utopie inderdaad iets is waar we naartoe lopen zonder het ooit echt te grijpen. Misschien wilde ze zelf toch ook iets eindig hebben en bleef ze daarom zolang vasthouden aan het idee van een *Theorie van Alles* in menswetenschappen waarin ze er de principes voor een *Convivialis Civitas* in zekere zin wilde verwerken. Probeerde ze het ignarometrisch raamkader met wiskundige vergelijkingen tot een voorspelbare zekerheid maken?"

Opa kijkt verrast op: "Je zegt daar zo iets. Kijk, mijn moeder had een enorme bewondering voor háár moeder en de wiskunde die ze had ontwikkeld. Ze wist natuurlijk dat de theoretische fysici hun sluitende *Theorie van Alles* zochten om alle natuurkundige krachten met elkaar te verbinden en hoe de wiskunde ervoor hen bleef ontsnappen, misschien door de manier waarop die wiskunde op Aarde door de mens werd geformaliseerd.

Laat me een onjuiste verbinding leggen enkel om het als metafoor te gebruiken. Misschien is het onzekerheidsprincipe dat Heisenberg voor de kwantummechanica concipieerde en van toepassing is bij de natuurwetenschappen vanzelfsprekend bij de menswetenschappen."

"Háár moeder, dat is jouw grootmoeder Fernanda.? Ze moest dan toch al stokoud zijn," vroeg ik.

“Ja, ze heeft tijdens haar leven vaak moeten vluchten maar ze werd wel 95. Toen ze stierf kreeg haar tweelingzus, mijn groottante dus, berichten van medeleven uit vele *Convivialis Civitas* inclusief van de Maanbasissen. Ze had zelf een jaar daarvoor haar man Elton verloren en ze kreeg het erg zwaar nadat haar zus ook stierf.
Enkele weken na het overlijden van mijn grootmoeder kwam er een schip terug van Ganymedes. Het eerste bericht zorgde voor een algemene verassing. We vernamen toen dat alle Aardse ingenieurs die nog ginds woonden er ook wilden blijven. Het tweede bericht zou voor mijn grootmoeder geweest zijn. Maar het verblijdde heel haar familie van wiskundige ‘nabestaanden’. De piloot van het schip legde uit de TWIST-bubbels of Rovelli-Ruimtebubbels werkelijk volledig operationeel waren. De wiskundige en natuurkundige interesse ervoor ging weer met sprongen omhoog. Jonge onderzoekers gooiden zich verder op de ontrafeling van de eigenschappen van de nog steeds soms wat mysterieuze anyonen. Sinds kort vermoeden ze dat een nieuwe doorbraak op dat gebied ook de Habermas-machines ten goede kan komen dank zij een betere quantum-verwerking van gegevens.
Even zeggen dat enkele maanden erna ook groottante Joana kwam te overlijden kort nadat ze 96 werd.”

“Ik las ergens dat jij, oma, toen veel tijd besteedde aan de antropogogie en daarin vooral aan pedagogie. Papa zat toen nog steeds in een leergroep waar jij ook voor begeleiding zorgde, niet?”
“Ja, dat meer met een ander idee van mijn schoonmoeder te

maken. Emmy las vaak verhalen voor aan de kinderen van de leergroepen. Ze vond dat op papier gedrukte kinderboeken veel rijkere afbeeldingen hadden dan de doorgaans elektronische facsimile's waar wij gewoonlijk over beschikten. Op papier gedrukte kinderboeken waren behoorlijk zeldzaam. Gewoonlijk konden ze enkel getoond worden in de *Civitas* bibliotheken en sommige van die bibliotheken hadden een heel beperkte keuze. Emmy sprak steeds vaker met een groepje pedagogen waaronder Meava Southpath, Delun Huáng, Miguel Marquez. Miguel was onmiddellijk laaiend enthousiast om opnieuw kinderboeken te drukken en begon te zoeken naar tekenaars die aanpassingen wilden maken of nieuwe illustraties bedenken en uit te tekenen. Het was trouwens daarom dat we Paula Pax aanspraken. Die had ook veel oorspronkelijke ideeën voor nieuwe kinderboeken. Zij wilde graag de verschillende principes in kinderverhaaltjes opnemen zodat die door leergroepen en voorlezers konden worden gebruikt. We spraken daarop de Polipolische Raad aan om te weten of er ergens papier voorradig was en of er drukkers beschikbaar waren om samen met ons in een kinderboeken-project te stappen. Onze autonomie werd besproken en enkele maanden later wisten we welke boeken we in welke talen we zouden herdrukken. Er werd afgesproken waar de masters met de nieuwe tekeningen bewaard zouden worden en hoe de bibliotheken over de papieren uitgaves konden beschikken. We werkten volop aan een nieuwe verrijking van de kinderliteratuur. Maar we kregen hierdoor voor het eerst het besef dat gedrukte papieren exemplaren van boeken nog steeds een groot cultureel belang hadden ook voor

volwassenen. We mochten ons niet alleen concentreren op digitale verspreiding vooral van fictie en poëzie. Wel bekeken we binnen de Polipolische Raad hoe we voorzichtig konden omspringen met papierreserves…,” zei oma.

Opa nam over: “Het was in die tijd leerde dat ik Chaytan leerde kennen, denk ik. We hadden het over de kennis van de wetenschapper en de kennis van de ambachtsman. Dat was toen we aan onze ideeën werkten met de Polipolische Raad voor een soort niet bindende omkadering voor suggesties van de leerprojecten met jonge kinderen. Chaytan is een formidabele ambachtsman. Hij maakte toen meubels en gebruiksvoorwerpen. Vandaag werkt hij vooral met kinderen. Chaytan, Emmy, de ouders Zoungrana en Cheboi en ikzelf vroegen samen of er hier in de Centrale Bibliotheek van Bibliopolis een ruimte beschikbaar was in de afdeling menswetenschappen om met lokale en in ander *Convivialis Civitas* levende antropogogen die ideeën verder vorm te geven. We legden toen de basis voor de IGA, Interpolische Gemeenschap van Antropogogen.”

Vader kijkt op. “Dat is het jaar dat ik Maria leerde kennen. Ze kwam de groep met Moana, Kylie, Binh Pham, Idrissa en Kaira vervoegen.”

“Ja, ik leerde Maria’s vader kennen nadat ik contact opnam met haar moeder Kate als gevolg van een gesprek met diens vader Aldo. Ik had toen net de nota’s gelezen van mijn grootmoeder en hierdoor kreeg ik de indruk dat de familie Fox een vroegere band had met mijn familie. Aldo meende dat het zijn overgrootvader was die mijn overgrootvader zou overtuigd hebben Megalissipo te verwisselen voor *Paradijs*. We zijn

vandaag aan het proberen of we hierover meer gegevens vinden in de Paulo Demeester Bibliotheek. Maar we twijfelen of dat zal lukken. We vonden enkel het verstopte deel van de bibliotheek terug. Alles tussen dat moment en de vlucht van Sergio Mestre en Ferdinand Fox is wellicht platgebrand. We hadden zekerheid dat de familie Fox ook van Megalissipo naar hier kwam. Maar misschien was ze oorspronkelijke niet van Megalissipo afkomstig.

De familie Liber, of Vluchthaas, zoals Chaytan zich uit zijn prilste jeugd herinnert, komt uit MegaBelgium in het Noordwesten van Erebúm. Daarvan vonden we sporen terug waar we wat over romantiseren in het boek dat over *Paradijs der Boeken* gaat, als ik het goed heb. Ik nam niet lang geleden het globale schrijfplan en ik weet dat sommige stukken al geschreven en bijna leesbaar zijn.

Ondertussen bleef mijn moeder toch denken aan haar *Theorie van Alles*. We probeerden haar te laten inzien dat we met de ignarometrisch-sociologische analyse over een goed kader beschikten om modellen te analyseren. De samenkomsten met andere antropogogen en geïnteresseerden waren in dat opzicht erg productief. Zoals ik al zei legden we de basis voor de IGA. Daarbij zorgden oude namen en teksten van ondermeer Ferrer, Vygotsky, Dewey, Chomsky, Freinet, Freire, Oury, Macedo en nog een handvol anderen voor het draagvlak waarop we een stevige constructivistische aanpak bouwden voor onze leergroepen. De principes waar we met de *SamIk* groepen aan werkten hadden net tot doel om *niet* vast te lopen in denkwijzen die zouden neigen tot instructief werk in plaats van dialogisch werk. Iemand die toen de groep vervoegde en over wiens komst we heel blij

waren, was Vesela Morshov, de moeder van Dusan," eindigt Lev.

"Waarom vroegen jullie toen naar een ruimte in de Centrale Bibliotheek?" vroeg ik.

Daarop zegt oma Sara: "Dat leek ons iets vanzelfsprekend, iets *simpels,* zou Vanderlei zeggen. De terugkeer naar de Aarde na de Vulkanische Winter lag toen bijna vijfentwintig jaar achter ons. Het aantal mensen die de Vulkanische Winter niet aan de lijve hadden meegemaakt werd steeds groter. En we weten uit veel geschiedkundige bronnen en ook uit wat we ondertussen van de antropogogen leerden dat vervlakking een constant menselijk fenomeen is. Kijk naar de na-oorlogse periodes voor de Heropbouw en de wijze waarop goede voornemens terug gekelderd werden door wie op macht en bezit uit was.

We hadden nu wel een geldloze maatschappij uitgebouwd onder de *Convivialis Civitas.* Het Maaltijd- en het Empatisch principe leken goed ingeburgerd, maar we waren toch attent. Er waren ook nog veel groepen waar we weinig of geen contact mee hadden. We wisten dat er hier en daar door Bregman-ideeën economisch gemodereerde type 2 maatschappijen bestonden. Die maakten gebruik van ruilhandel, tenminste binnen een gemeenschap elkaar. Het leek ons belangrijk met hen in dialoog te treden. Het was niet onze bedoeling hen te overtuigen het op onze manier te doen. Het was er ons meer om te doen eenvoudig uit te leggen hoe het *Convivialis Civitas* netwerk in elkaar zat. We wilden graag leergroepen met kinderen zo open mogelijk begeleiden.

We hadden immers veel geleerd uit het werk met de kinderen en adolescenten die van *Elysium* naar de Aarde terugkeerden.

Ook de ervaringen met volwassenen was belangrijk. Daar zijn families zoals Kiril en Vesela, mama Ayala en de ouders van Hachim goede voorbeelden van.

Met ons *Dynamisch Collectief Maatschappelijk Project,* met de *SamIk* groepen waar Freire-cirkels en Illich-cirkels hun onderdak vonden en met de voortdurende werking van de Polipolische Raad was er een klare en eenvoudige afspraak om enkel *ad hoc* commissies op te richten. Alle *ad hoc* commissies worden nog steeds voorgesteld in alle Convivialis Civitas en zijn toegankelijk voor alle equivalieden. Dat was en is de waarborg om elke dag opnieuw tot pluralistische besluitvorming te komen. We waren bewust dat het om een traag proces ging. We zochten naar het bindelement tussen kinderbegeleiders en de wijze waarop we voortdurend opnieuw volwassenen bij de besluitvorming die hen interesseerde wilden betrekken. Later vonden we de door Greta Campos georganiseerde papieren van Paulo Demeester. Daar waren brieven bij tussen John Demeester, en Marta Lacour en tussen Paulo Demeester en Claude en Josseline Azuará die ons verder hielpen. In één van die brieven schrijft Claude: *"Mijn leerlingen weten als volwassenen de verantwoordelijkheid te hebben om Josseline's leerlingen te begeleiden. Zij weten dat het hun verantwoordelijkheid is om mijn leerlingen bij die taak te begeleiden en dus ook om hun fouten aan te wijzen. Deze foutenanalyse maakt deel uit van de agenda voor de gezamenlijke klasraden"*. Dat leek een goed antropogogisch institutioneel model. Kinderbegeleiders in opleiding verzorgden een soort raden waar ze hun eigen werk analyseerden naast de groepsraden die ze hadden met de kinderen zelf. Vandaag spreken we over groepsraden in plaats van

klasraden omdat we het begrip klas niet hebben willen weerhouden voor de leergroepen met kinderen.
Het leek ons interessant te werken aan een voorstel voor geïnteresseerden in het begeleiden van kinderen en hun leerprojecten. Het kon nuttig zijn onder elkaar een referentiekader te uit te werken en dat is in essentie het werk van de IGA. We willen dat de kunst van het leren of mathetiek een prettige activiteit blijft. Het gaat echter niet om een vrijblijvende activiteit. Leren brengt een dosis spanning met zich mee. Leren doet vaak pijn, maar mag geen pijn zijn waardoor kinderen afhaken. En dat willen we proberen aan de volgende generaties door te geven. De *Convivialis Civitas* stellen het goed, maar we moeten de zekerheid hebben dat indien er zich een moeilijkheid voordoet, we die samen kunnen bekijken. We willen steeds vermijden naar gemakkelijke oplossingen te verglijden. De gevaarlijkste is zeker de affirmatie 'ik los dat wel voor je op'. We willen rustig kunnen dialogeren. We veroordelen dat soort strategie niet, maar in het *Convivialis Civitas* netwerk is er geen plaats voor. Nogmaals, het lijkt me dat dit in de volgende twee of drie generaties erg belangrijk zal zijn. De voordelen van de geldloze maatschappij met al de hulp die ze verkrijgt van de elektronische intelligentie ligt voor de hand voor wie die zo heeft georganiseerd. We willen liever niet verbieden. Als we hiërarchieën willen vermijden zoals de Marsbewoners ze bijvoorbeeld nog steeds installeren, dan is het erg belangrijk dat we blijven vorm geven aan onze leergroepen. Laat kinderen over gevonden oplossingen redeneren zonder ze voor voldongen feiten te zetten. Vandaar dat we belang hechten

aan die wetenschappers die zeggen dat met kinderen werken betekent hen te laten experimenteren en samen in dialoog te gaan.”

Ik merkte op dat we gaandeweg overstappen van mijn grootvaders generatie naar die van mijn ouders.
Opa Lev vroeg of dat een hint was om te stoppen met onze gesprekken en de opnames te verleggen naar mijn ouders. Ik kleurde een beetje.
“Helemaal niet, Opa. Mijn bedoeling is hoofdzakelijk van jou te horen hoe die periode verliep die we de Heropbouw noemen.”

Daarop zei mijn opa: “De jaren van de Heropbouw liggen uiteraard niet precies vast. Er is wie zegt de Heropbouw ongeveer loopt tot aan het algemeen akkoord om het *Dynamisch Collectief Maatschappelijk Project* als richtsnoer te aanvaarden, samen met de onderliggende principes.
Als we dat criterium nemen, dan zouden we kunnen zeggen dat de Heropbouw nooit eindigt, net omdat het *Collectief Maatschappelijk Project* dynamisch is. We zijn collectief blij als er in de Polipolische Raad vragen binnenkomen om over een of ander aspect van de principes in dialoog te treden, als er een vraag komt naar een nieuwe *ad hoc* commissie, enzovoort.
Sommigen willen liever een meer definitieve einddatum plakken op de Heropbouw periode. Die datum is nogal vaak het ogenblik waarop de eerste permanente nederzettingen terug mogelijk werden boven en onder de keerkringen. De eerste waar we weet van hebben dateert van het jaar 121.85. Dat zou dan veertig jaar Heropbouw betekenen als je als begindatum de terugkeer naar de Aarde neemt van de vluchtelingen uit de Drie

Oorden."
"Vluchtelingen?" Ik zag de vraag die zich aftekende op het gezicht van mijn zus.
"Ja, vluchtelingen. Voor veel bewoners van de drie toenmalige grootste uitwijkplaatsen voor *wandelende boeken* meestal aangeduid als de Drie Oorden ging het echt om een vlucht. Vooral de originele bewoners die in 121.39 nog leefden en hun nazaten vonden dat sommige vroegere Poleis-bewoners te schrikachtig deden in verband met de Vulkanische Winter. Je kan ze achteraf misschien een klein beetje gelijk geven. Behalve enkele overstromingen in Schitterende Parel hebben die drie Oorden weinig last gehad van de Vulkanische Winter. Maar vanuit de weersatellieten en vanop de maan kon men observeren hoe een groot deel van de planeet onder een dikke ijs- en stoflaag kwam te liggen. Ik kom daarop terug.
Ik wilde eerste nog even zeggen dat sommige antropogogen de periode van de heropbouw wel eens afsluiten met het jaar van overlijden van mijn moeder. Daar ben ik het persoonlijk niet mee eens, en ik denk dat mijn moeder zo'n eer niet zou aanvaarden. Zelf zei ze gewoon dat de periode waar ze het meest van genoten had de *SamIk* periode was geweest en het uitdenken van werkmodellen met haar vriendin Sang en met de deelnemers uit andere *Convivialis Civitas*.
Maar om terug te komen op de Vulkanische Winter. Zoals ik denk al zei, waren er mensen zoals de familie Quispe die het geen vijf jaar uithielden op de maan. Tala en Aiyana zeiden dat ze de maanhemel beu waren. Indien de keuze zich beperkte tussen een stoffige grijze hemel met lucht en een diepzwarte hemel zonder

lucht, dan toch liever de stoffige grijze met lucht. Ze keerden in 121.42 naar de Aarde terug maar kwamen om logistieke reden in Paradijs en niet in Última Rosa terecht. Ahanu volgde zijn moeder op en als geoloog controleert hij nog steeds de vulkanische activiteit tussen de keerkringen van Alkebulan. Die is de laatste decennia erg laag. Zijn zoon Aylen begon zijn vader te vergezellen op korte excursies. Ze verrichtten ijsboringen om uit te vinden hoeveel ijs en stof zich op bepaalde plaatsen opstapelden en daarbij metingen te doen. Zodra de Noord Zuid SAV-lijn heel het Alkebulan continent doorliep, gingen ze enkele keren tot aan de bevroren kusten van de vroegere middellandse zee aan de noordelijke randen van het continent. Vooral in het westen leek het erop dat er hier en daar dooiende plaatsen waren reeds vanaf de jaren 121.73.
Er circuleert vandaag een stevige hypothese dat heel wat mantelscheuren die de ongewone vulkaanactiviteit hadden veroorzaakt in sommige delen van de wereld zich ondertussen zelf met lava opvulden.
De groep geologen waar Ahanu toen mee samenwerkte gingen ervan uit dat het gevaar op nieuwe uitbarstingen terug binnen de gewone parameters kwam te vallen van sinds er data werd bijgehouden over de vulkanische activiteit. Zoals in veel andere wetenschappelijke onderzoekingen waren er wel heel wat lacunes in de dataopslag door de gevolgen van de electromagnetische stormen."
"Zijn die stormen echt zo gevaarlijk geweest?" vroeg ik.
Liberty keek me wat verbaasd aan. "Maar zus, …" begon ze.
Ik merkte op dat ik over cosmos, magnetisme, planeten,

zonnestraling en de hele verdere huppeldepup weinig afwist.
Opa zei: "Het Aards magnetisme raakte meer dan ernstig verstoord zo'n vijftig jaar terug. De magnetische zuidpool ofte geomagnetische noordpool, sinds lang in de buurt van de geografische noordpool verschoof zich tijdens die periode versneld naar het noordwesten. Het grootste probleem was dat er tijdens die verschuiving ook een versnelde vermindering van magnetische intensiteit werd waargenomen. We kennen het aards magnetisme hoofdzakelijk als een dipoolveld en we weten al langer dat zo'n vermindering plaats vindt op momenten dat er zich een omdraaiing van dat veld zal gaan voordoet. Wat we vreesden bleek zich voor te doen. Die sterke vermindering tussen het eind van het 120ste hectojaar tot de dertiger jaren van hectojaar 121 deed het vernielend effect van de zonnewind op electromagnetische apparatuur enorm toenemen. Volgens oud-*Elysium* bewoners zouden bepaalde milities met grote militaire infrastructuur en *Cou-Clib-Clans* de zaak verergerd hebben met eigen electromagnetische aanvallen. Op dit ogenblik weten we al dat de omkering zich sneller dan voorzien voordoet. Als we gemiddelden bekijken moeten we het gelukkig niet hebben over één of andere catastrofale afwijking. Volgens de modellen waar we vandaag over beschikken doet zo'n omkering zich ongeveer elke half miljoen jaar voor. Aan de vooravond van de Vulkanische Winter waren sinds de laatste omdraaiing ongeveer 780.000 jaar voorbij gegaan. Het lijkt erop dat we enkel onze kompassen moeten bijregelen zolang de omdraaiing niet voltooid is. We moeten wel langere zonnewind pieken veroorzaakt door de aan de gang zijnde omdraaiing

voortdurend nagaan. E kunnen zich gevaarlijke biologische mutaties voordoen onder plant, mens- en andere diersoorten. We hebben de uitgebreide kennis over elektronische schilden uit de Bloomkamp-tijden goed kunnen gebruiken om ons te leren beschermen. Er zullen wellicht meer generaties interesse hebben voor evolutiebiologie, Liberty, dan alle reeds voorbije generaties sinds de opkomst van Homo Sapiens. Ik weet hoe je je interesseert voor verschillende aspecten van de biologische wetenschappen, je toekomst is verzekerd…”
De aanwezigen moesten lachen…
Daarop vervolgde Opa: “Catherine, voor onze saga is het voldoende te weten dat de natuurlijke electromagnetische stormen versterkt door artificiële aanvallen heel wat schade veroorzaakten. Niet enkel wat onbeschermd op papier stond ging onherroepelijk verloren. Ik zeg niet dat alle digitale informatie weg is. We weten dat dit niet het geval is. Op de maan en in de Centrale Bibliotheken ligt al heel wat. Optimisten zeggen dat we de volgende decennia meer verborgen en beschermde plaatsen zullen opgraven zoals al het geval was met de Paulo Demeester bibliotheek en enkele andere. Daarmee zullen we wellicht nog getuigenissen van het menselijke weten en van kunstzinnige creativiteit zullen recupereren. Hoeveel er verloren ging zullen we nooit precies weten.”

Oma Sara kwam nogmaals tussen: “Ondertussen was jullie vader 20 en jullie ouders woonden zowat samen. Ik zeg zowat, want zolang ze niet het geschikte huis vonden, woonden ze dan weer bij ons in, dan weer bij Chaytan en Kate. Je moeder had toen al vooral interesse voor filologie en taalgeschiedenis. Je

vader had interesse voor een bepaald aspect van de geschiedenis. Hij verzamelde gedurende een tijd lang alles wat hij kon vinden over de invloed van mythes en dogma's op het gedrag van de mensen voor de Heropbouw. Kort daarna wijdde hij zich meer permanent aan de IGA en daartoe heeft zijn grootmoeder Emmy veel bijgedragen."

Daarop zei mijn papa: "Liefje, ik weet niet of dit je interesseert. Ik wilde toen vooral begrijpen wat dat werelddogma was dat zich uitdrukte door middel van het geloof in geld. Dat kwam vooral omdat er in onze buurt enkele Harari-kenners woonden en omdat Raja me niet met rust liet zolang ik *Gratis geld voor iedereen* van Bregman niet had gelezen. Hij had zelf dat boek uit hectojaar 120 meegebracht. Waarom niet gewoon *Geen Geld Meer Voor Niemand.* Volgens Vanderlei was die oplossing niet zo *simpel…* Hij wees er op hoe de vertaling van het boek in de meeste talen de titel *Utopie voor Realisten* meekreeg. Die titelvertaling stemt tot nadenken. Voor mij, geboren en getogen in Bibliopolis was dat geen toeval, maar een soort ambivalente tussenoplossing. Ik probeerde meer te weten van Kiril en Vesela en van andere nazaten van de door oud-*Elysianen* vernoemde Fondsbeheerders. Want in zekere zin waren de Fondsbeheerders vandaag de aanvoerders en ze namen heel hun manier van denken mee naar Mars. Vergeet dat niet Liberty. Het was duidelijk dat het om een dogma gaat, om een geloof dat je niet in vraag kunt stellen. Volgens mij is hieraan niets veranderd. Voor hen bestaat het geld zoals de dag en de nacht bestaan. Voor hen is geld een natuurlijk verschijnsel en geen cultureel gegeven. Het hangt nog steeds helemaal

samen met dat andere geloof. De natuur heeft het zó geregeld dat sommigen geld in grote hoeveelheid bezitten en anderen niet. Maar die anderen hebben een natuurlijke drang om het te willen bezitten. De gevaarlijke bijgedachte die altijd alle middelen aanwenden om bezit te verkrijgen. Wie dat niet doet is nog gevaarlijker als afvallige en kan beter vernietigd worden. Grote bezitters kunnen zich erg moeilijk in iemand anders schoenen zetten. Als ik het goed begreep werd *coins* een virtueel mijnbouw product en de absolute opvolger van fysische mijnbouw producten zoals goud. Wellicht is dat op Mars nog steeds zo. Maar dat *coins-mijnen* leidde ook tot procédés van verrijking die andere rijke Bloomkampers onwettelijk noemden. Onwettelijk kon betekenen dat ze de *coins* niet verkregen door 'legale' producten te verkopen of in 'legale' producten te beleggen. Uiteraard bepaalde wie de macht had op aarde en wie de macht heeft op Mars wat legaal en wat niet legaal is.
Wat oude teksten en documenten aantonen is dat tussen zeggen en doen veel onduidelijk is. Ik heb vele geluisterd naar wat Kiril en Vesela vertelden. Ik ben een nazaat op het spoor gekomen van beheerders van het Brandad-fonds en het werd voor mij steeds duidelijker dat over geloof in geld moeilijk te dialogeren valt. Gelovigen geloven in bezit of verliezen hun geloof erin. Misschien zijn Bregman-gemeenschappen daarom ook zo moeilijk in evenwicht te houden. De vooringenomenheid over *In den beginne schiep de mens het Geld* houdt een even absolute waarheid als die voor de theologische teksten die aanvangen met *In den beginne schiep God hemel en aarde*. Bovendien lijken de woorden mens en God hier soms rare synoniemen voor het woord natuur!

Persoonlijk hou ik meer van de versie *In den beginne was er het Woord* maar dan zonder het vervolg dat Johannes er aan gaf. Hoewel. De wijze geloof om het in God te verankeren steunt uiteraard vooral op metaforen. Natuurhistorisch gezien was er in het begin iets wat de natuurkundige *Theorie van Alles* misschien ooit zal kunnen uitleggen.
Maar laat me toe een andere metafoor te gebruiken door te zeggen dat het gat er voorlopig nog steeds erg zwart uitziet… ondanks Rovelli-Ruimtebubbels en misschien ooit de WARP-aandrijving, waar jullie het enkele dagen geleden over hadden.
Iets heel anders. Tijdens die periode kwamen Maria en ik allebei nogal vaak over de vloer bij Kiril en Vesela en we waren geen van beiden verwonderd toen een zenuwachtige Iris ons vertelde dat ze zich verloofd had met Milo Takis."

Ik merkte op dat mijn ouders en grootouders blijkbaar een vriendschapsband hadden met de auteurs of de ouders van de auteurs van de Saga waarvoor we informatie aan het verzamelen waren.
Mijn vader barstte in lachen uit: "Uiteraard zijn de meesten vrienden van lange datum. Wie anders zou aan zo'n krankzinnig project willen werken met je moeder. Op een ander moment vertel ik je nog wel een en ander hierover."
Mijn moeder keek hem dreigend aan: "Maar er wordt enkel neergeschreven wat door de censuurcommissie komt!"
Daarop begonnen we allemaal te lachen. Het leken wel of we plots in het van Megalissipo van Oligarchen en *GNet-Z* waren in plaats in *CC Bibliopolis*.
"Om even op *digits* en *coins* terug te komen," zei ik. "Was

volgens jullie de op ruilsymbolen gebaseerde economie toen volledig van de Aarde verdwenen?"

Opa merkte op dat hij even moest nadenken hoe hij het best over de volgende jaren kon vertellen. Dan zei hij:
"Eigenlijk zijn we er persoonlijk nooit helemaal zeker van geweest tenminste niet vooraleer Dusan en Lupe terugkeerden van hun wereldreis. Sindsdien weten we hoe type 2 gemeenschappen op Aarde werken en dat er nog steeds bestaan."
Liberty en ik keken beiden verwonderd.
"Ja, daar heb ik het straks over. Beloofd.
Maar eerst dit. In *CC Bibliopolis* gingen we enkele rustige jaren tegemoet met veel mensen van de leeftijd van jullie ouders die trouwden of gingen samenwonen. Er werden kinderen geboren. In de Polipolische Raad nam het project vorm om alle SAV-verbindingen tot Magneto's om te bouwen vooralsnog tussen de keerkringen. Enerzijds maakte dat het onderhoud veel eenvoudiger en anderzijds werd dat vervoersnet nog meer automatisch. De zich verplaatsende toestellen hoefden geen ingenieurs meer aan boord te hebben. Doordat geld en de tijd om het verdienen geen rol meer speelden bleef men bij de ideale snelheid om zo ecologisch mogelijk energie te verbruiken. Daarom verplaatsen de stellen zich nog steeds met een snelheid van tussen de 200 en 300 km per uur. Op Alkebulan waar nogal wat zand- en stofwinden plaats vinden werden delen van het traject in buisconstructies opgenomen. Oude afspraken om geen *Convivialis Civitas* rechtstreeks aan de SAV-lijnen te koppelen en zo hiërarchieën te vermijden bleven geldig.
Toen Dusan en Lupe in 121.76 trouwden en kort daarop op reis

vertrokken, zag dat net er uit als volgt. In Alkebulan was de Noord-Zuid Magneto operationeel van 30 graden noorderbreedte tot 25 graden zuiderbreedte. Op dat moment was op Alkebulan ook de zuidelijke tak van de Oost - West as afgewerkt terwijl op de noordelijke tak vanaf het snijpunt met de Noord-Zuid as nog een conventionele hoge snelheidstrein werd gebruikt. Het was de bedoeling de Noord-Zuid as door te trekken tot aan de middellandse zee zodra het klimaat het toeliet, wat nog zo'n goede tien jaar zou duren. De oversteek van de oceaan richting Waçúm gebeurde uiteraard met Zeil-zonnevaartuigen. Die waren wat kleiner van omvang waren dan de twee grotere passagiersvaartuigen die toen west-Alkebulan met oost-Anahuac. Er waren ook vier vaartuigen in dienst die de lange overtocht maakten om de eilandengroep in de buurt van de evenaar in Waçúm te verbinden met west-Anahuac. Dat was echt een reis voor wie het leven op de oceaan wilde bekijken en graag lang op zee vertoefde…

De Noord-Zuid as in Abya Yala liep toen tot een landengte die een binnenzee van Vineland omsluit en op zo'n 25 graden noorderbreedte ligt. Zuidwaarts trok de SAV-lijn toen tot zo'n 27 graden zuiderbreedte. Ook hier was het de bedoeling verder zuidwaarts te trekken zodra de klimaatomstandigheden het toelieten.

Op het ogenblik van de reis van Dusan en Lupe was men bezig met het verder aanleggen van een meer oostelijke lijn voor de Noord-Zuid as in Anahuac nu steeds meer *Convivialis Civitas* zich zuid-oostwaarts van het Amazone-gebied vestigden. Maria, misschien zou het geen slecht idee zijn om een kaartje op te

nemen in het laatste deel van de Saga waarop we het SAV-netwerk aanduiden met de aansluitende reizen over zee."

"Misschien. Ik zal erover nadenken en het aan de groep voorleggen. Ik dacht ook aan een informatief deeltje met wat praktische informatie." [Zie *Kleine Gids voor Verstrooiden*].

"Maar op mijn verhaal terug te komen," ging Opa verder. "Dusan en Lupe vertrokken in westelijke richting zodat hun laatste bezoek Arqueopolis gold waar ze zo'n zes maanden bleven. Ook daar breidde de Centrale Bibliotheek snel uit. Gaandeweg kwam er meer materiaal toe. Bij ons kreeg het gebouw kreeg vanaf 121.78 langzaam aan de vorm dat het vandaag nog heeft. Velen prijsden toen de voorzienigheid van de families die *Paradijs* uitbouwden en een enorme open ruimte rond de Centrale Bibliotheek voorzagen. Het gebouw werd de volgende tien jaar uiteindelijk 2 en een halve kilometer lang. Het park kreeg toen ook haar huidige vorm."

Daarop zei oma: "Jullie ouders gingen toen wonen in het huis waar ze nu nog steeds wonen. Je vader heeft altijd van dat park gehouden en bracht er toen ook veel tijd in door. Gaandeweg werden namen gekozen voor de verschillende hubs en werd er werk gemaakt van de verhoogde realiteit in elke hub in verband met het aspect van het menselijk kunnen dat in zekere zien aan elke hubnaam verbonden was. We gingen niet over één nacht ijs en sommige hubs kregen niet snel een naam. Toen werd er ook afgesproken om geen ondergrondse lijnen meer aan te leggen. Behalve de enkele oudere perrons in de buurt van de Centrale Bibliotheek en op de eerste spider-verbindingen, kozen we bewust voor een automatisch netwerk van oppervlakte-treinen.

Als gevolg van de Vulkanische Winter raadden veel ingenieurs af om ondergronds te werken. Na onze terugkeer op Aarde hadden we nogal wat gruwelverhalen gehoord over ingestorte tunnels. De geologen wilden liever minder risico's nemen. Met de oost-west en de noord-oost lijnen werd ook de grootte van Bibliopolis zowat vastgelegd. Uiteraard kunnen we via eender welke lijn verder bouwen aan de polis, mocht dat de wens zijn van de Biblio-equivalieden. Maar veel equivalieden van onze polis legden uit waarom ze indertijd mee voorstelden om de gemeenschappen onder de honderdduizend equivalieden te houden. Dat zou niet snel veranderen daar de wereldbevolking de laatste drie generaties niet meer toenam. We hopen het op een 30.000 Polis van maximum 100.000 inwoners te kunnen blijven houden. Dat is ongeveer hetzelfde aantal polissen als het aantal steden voor *Bloomkamp* de wereld in MegaPoleis opsloot. Uiteraard is er een drastische vermindering van equivalieden per polis in vergelijking met het aantal inwoners per stad, om het *Convivialis Civitas* netwerk levendig te houden. Dat is absoluut nodig, zo leerden we snel in die periode. Je kan geen drie miljard mensen wereldwijd met elkaar laten praten over alles, maar het Deel Principe zorgde gaandeweg voor het nodige vertrouwen. Niet iedereen wil overal bij betrokken zijn, maar iedereen heeft wel alle kanalen ter beschikking om zich overal van op de hoogte te houden. En de basisregel van de Polipolische Raad dat eender wie die dat wil in een a*d hoc* commissie kan stappen is niet meer veranderd sinds die jaren zeventig van vorig hectojaar. In de Polissen is de dialoog onder de Polis-equivalieden gemakkelijk te regelen op die manier.

Iets waar sociologen en psychologen belangstelling voor toonden was de snel verminderende druk naar het zoeken om het leven van een menselijk wezen artificieel te verlengen. Het Ecosystemisch Principe omvatte het idee dat iedereen wist dat elk dierlijk leven eindig is en dat onze onsterfelijkheid ligt in wat we cultureel van generatie op generatie overdragen. Voor de Heropbouw was er ver doorgedreven biologisch onderzoek op dat gebied. Maar dat kwam enkel ten goede aan wie veel geld en bezit had. Enkel het consumentisme met de bedoeling sommigen geld te laten verdienen droeg wel zijn steentje bij.
Er was een hele industrie om het eigen lichaam artificieel jong te houden, zowel uiterlijk als innerlijk. Dat had weinig te maken met het artificieel verlengen van het leven uiteraard. En tijdens de vulkanische winter daalde de gemiddelde leeftijd snel. Uiteindelijk kwam dat de Niet-Ignoranten ten goede. Ze waren beter geïnformeerd en konden hun lichaam beter gezond houden gewoon door meer rationele beslissingen nemen. Ze konden het eigen leven ook beter beschermen, zelfs indien niet iedereen met alles akkoord ging, zoals toen mijn grootmoeder ons persé op de maan wilde zetten… Ik geeft vandaag toe dat het wel mijn persoonlijke overlevingskansen verhoogde.
Zuiver biologisch ligt de actiefste periode voor voortplanting en ontwikkeling als jong volwassene nog steeds tussen twintig en dertig jaar. De gewoonte in het laatste hectojaar voor de Vulkanische Winter om steeds later kinderen te baren was cultureel, niet biologisch. Verder is het zuiver biologisch ook nog steeds zo dat een individueel menselijk lichaam hogere sporen van veroudering begint te vertonen na het zestigste levensjaar.

Ziektes en andere uitwendige verschijnselen kunnen ook vandaag stokken in de wielen steken van één bepaald individu. Spontane genetische veranderingen zorgen gemakkelijker voor niet voor leven vatbare oplossingen dan voor verbeterde mutaties.
In een context van sterke hiërarchieën en machtsvertoon was de drang naar eeuwig leven een egoïstische, zeg maar narcistische dwang geworden. Al heel lang werd het eeuwige leven na de dood beloofd. Denk maar aan de oude mythes en wat koningen en keizers rond de hectojaren 60 tot 70 allemaal uitvonden om zich hiervan te verzekeren, zonder succes weliswaar.
Er is in alle Polissen uiteraard een goede geneeskundige dienst die ervoor zorgt dat ziektes en ongelukken goed behandeld kunnen worden. De druk op overplantingen van organen neemt af maar komt nog wel voor. Het Ecosystemisch Principe en het Empathisch principe zorgen ervoor dat het eenvoudiger is voor mensen om tot beslissingen te komen in verband met hun levenskwaliteit. Natuurlijk besluit ieder voor zich hoe ze hun eigen leven inrichten en eventueel beëindigen. Er zijn geen taboe's. Zelfdoding uit wanhoop is heel zeldzaam geworden omdat die wanhoop meestal het gevolg was van geld-problemen of van (kleine) machtsproblemen. Op dit ogenblik is eigenlijk de voornaamste nog steeds niet op te lossen wanhoop een niet beantwoordde liefde. Maar de agressie die daarrond kan ontstaan is voor een groot deel opgevangen door de leergroepen en de persoonlijke invulling van door de *SamIk* werkgroep samengebrachte principes. Groepen ondersteunen mensen die tekenen van eenzaamheid vertonen. Er is voor alles tijd wanneer tijd niet gekocht hoeft te worden…

Tegenwoordig stelt men in de Polissen vast dat mensen zonder genetische tegenslagen normaal gezien tot tegen de 90 jaar aan leven en dan sterven. Eigenaardig genoeg helpt dat om het leven rustiger te bekijken zelfs wanneer iemand om biologische redenen vroeger sterft.
Ongelukken blijven ongelukken natuurlijk. Ook in een *Convivialis Civitas* kan iemand van het dak vallen of verdrinken. Onder een (automatisch) vervoermiddel sterven is bij ons weten sinds de Heropbouw niet meer gebeurd."

Het is nogmaals oma Sara die zegt: "Vergeet ondertussen het kleine verhaal niet. Bij Milo Takis en Iris Morshov wordt Manuel geboren en een jaar later waren wij de blijde grootouders van jou, Catherine! We nuttigden uiteraard die eerste tijden na je geboorte veel maaltijden bij jullie thuis, vaak in het gezelschap van Chaytan en Kate. Je was een paar weken oud toen Aylen Quispe met Mika op maaltijd bezoek kwamen en aankondigden dat ze gingen samenwonen. Leuke tijden gingen we tegemoet, met veel baby's en jonge kinderen om ons heen…"

De negen principes

Opa gaat verder: "Aan wie de periode van de Heropbouw persé wil begrenzen zou je ook kunnen suggereren dat het de periode is tussen de start van de Polipolische Raad en het jaar 121.80 waarin voor het eerst het netwerk van *Convivialis Civitas* negen principes voorstelt als een soort gemeenschappelijke noemer door de *SamIk* samengebracht."

Ik wil hier even duidelijk stellen dat de *SamIk* groep waar de

moeder van mijn grootvader aan bijdroeg niet meer onder dezelfde vorm bestaat maar wel nog steeds werkzaam is. Dat komt wellicht als gevolg van het Empatisch principe zelf of misschien van het Antropogogisch principe. We zijn ons ervan dat *Convivialis Civitas* levende organismen zijn en dat er af en toe een Polis bij het netwerk aansluit. De *SamIk* groep is kleiner dan toen, maar heeft nog steeds hetzelfde erg dynamische karakter om wat onder de mensen leeft samen te brengen en aan de equivalieden te vragen of bepaalde principes moeten worden aangepast. Dat was erg belangrijk toen en dat is het nu nog altijd. En nu ben ik het die de chronologie overhoop gooi. Meer als we het hebben over de twee reizen naar Mars in het laatste boek van onze saga.

“In dat jaar 121.80,” vulde mijn vader aan, “kregen we veel informatie van Ganymedes. Eerst en vooral een uitleg over hoe de Terraformatie ginds verliep. Men was er ondertussen in geslaagd met twee zon-versterkers van reflecterende panelen gaandeweg voldoende beplanting en vloeibaar water te verkrijgen. Het massaal inbrengen van cyanobacteriën bracht ook een toename van het zuurstofgehalte op gang. Dat was goed nieuws. De bewoners van de Jupitermaan dachten toen dat ze tegen het begin van hectojaar 123 wellicht al uitstappen zullen kunnen doen buiten de basissen met een minimum aan beschermende pakken. Ik herinner hier wel even dat Ganymedes de langst lopende processen van Terraformatie heeft, discreet opgestart in de eerste helft van het 120ste hectojaar toen in het kader van het het bestaande microbiologisch onderzoek. We kregen ook gegevens over de wijze waarop de bewoners van Ganymedes zich

hadden georganiseerd. Even herinneren dat *Elysium* altijd veel meer interesse had getoond voor Mars dan voor Ganymedes. De gemeenschap op de Jupitermanen bestond toen voor ongeveer voor de helft uit voormalige Maan- en Aardebewoners en voor de helft uit voormalige *Elysium*-bewoners en de nazaten van beide groepen. We vernamen dat de gemiddelde leeftijd er lager lag dan op Aarde. Enerzijds was de bevolking veel kleiner en anderzijds waren er gewoon meer ongelukken als gevolg van de gevaren verbonden aan de buitenwandelingen. Dat was op de Maan en op Mars trouwens ook het geval. Uit de gekregen gegevens konden we opmaken dat de leefkoepels zich hadden georganiseerd als een soort op zich staande vrij gesloten gemeenschappen waarbinnen iedereen over een gewaarborgd minimum bezit beschikte in de stijl van de Bregman-voorstellen. Er is een centraal gecontroleerde eerder beperkte samenwerking tussen de verschillende leefkoepels. De samenhang is verzekerd door middel van een soort algemene raad die samengesteld is uit verkozen leden van de verschillende leefkoepels. Alles bij elkaar lijkt het erop dat ze een vorm van democratisch bestuurde groep van samenwerkende leefkoepels installeerden.
Die informatie zorgde ervoor dat we per video aan Dusan en Lupe vroegen of ze, nu ze in Zuid-Waçúm verbleven, fysisch contact konden opnemen met op Aarde bestaande type 2 gemeenschappen. Men vermoedde het bestaan ervan in het zuidelijkste bewoonde deel van het vroegere Rijk van het Midden. Daar had men immers tot net vóór de Vulkanische Winter nog geproduceerd volgens op *digits* gebaseerde economische regels. De overlevenden die tijdig naar het

Zuiden waren geraakt en gewild of ongewild geen contact hadden met *Schitterende Parel* of andere *Convivialis Civitas-Civitates* in die streken, organiseerden zich eerder spontaan in een soort variatie van Bregman-gemeenschappen. Wellicht waren de goede ervaringen in verband met het beheer van micro-krediet in kleine samenwerkende groepen de reden hiervoor. Ook het poligroepen was gekend. Stel dat dertig mensen een landbouwploeg willen bezitten. Ze kwamen onder elkaar overeen elke maand een dertigste van de prijs van zo'n machine samen te brengen. Elke maand werd er een gekocht om onder de inleggers te verloten. Na dertig maanden was iedereen eigenaar van zo'n toestel. Ook onder de armere bewoners van Erebúm was dat in het hectojaar 119 een populaire manier van doen om zich bij voorbeeld een individuele auto aan te schaffen. De groepen bestonden toen uit 24 tot 36 deelnemers, afhankelijk van het gewenste model. Allen binnen zo'n groep wist aldus dat ze in de loop van twee tot drie jaar over een eigen voertuig zouden beschikken. De rijken waren niet onverdeeld gelukkig met dit soort organisatievormen omdat de klassieke bankleningen en kredieten hen veel meer geld en later *digits* opbracht. Naarmate sommige gemeenschappen van Waçúm toch meer contact hadden met *Convivialis Civitas* in de jaren tussen 121.54 en 121.80 raakten de Bregman-praktijken soms in onbruik en schakelde men toch over naar het coöperatief beheer van gemeenschappelijke infrastructuren als eerste stap richting afschaffing van ruilwaarden. Maar het vermoeden dat er nog dergelijke gemeenschappen bestonden op Aarde werd

mij toen bevestigd. Dusan en Lupe bezochten een werkende type 2 gemeenschap. Hun economie baseerde zich in de eerste plaats op kleine plaatselijke reserves van Zeldzame Aarden, goud inbegrepen, waar een symbolische ruilwaarde aan verbonden was. Er was voor zover ze konden nagaan geen bitcoin-mijnbouw maar ze gaven wel de naam *coins* aan hun geld."

Ik keek Opa aan en zei: "Als ik het goed voorstaat heb je tot nu over de oorsprong van zes van de principes gesproken. De drie anderen werden in het jaar 121.80 geformuleerd?"
"Ja. In dat jaar leken mijn moeder en de anderen die nog met het idee speelden definitief af te stappen van de *Theorie van Alles* voor de menswetenschappen. Achteraf denk ik dat ze van het idee afstapten dat je met wiskundige formules alles wat te maken heeft met menselijke relatie en cultuur kan berekenen met een aanvaardbare foutenmarge. De sociologische ignarometrische analyse had ons gaandeweg getoond dat het gewoon efficiënter en voorzichtiger leek de fenomenologie statistisch te bekijken om tendenzen te begrijpen. Alberto, misschien heb je ooit zin om daar wat aan te sleutelen. Wie tot dan nog aan een *Theorie van Alles* dacht zag toen in dat het voor de menswetenschappen op zich gevaarlijk was zo'n geïnstitutionaliseerde theorie voor te stellen. Dergelijke theorie kon de opvoeding van kinderen gemakkelijk terug in een soort dwangbuis duwen. Het zou opnieuw kunnen leiden naar een geloof dat je door iedereen op dezelfde manier onderwijzen overal hetzelfde soort equivalieden bekomt. Gelukkig is dat wellicht onmogelijk en in tegenstrijd met het Heterogeniteit principe en het Empathisch principe. Zo'n

theorie kon opnieuw aanleiding geven tot instructiemodellen waaruit alle afwijkingen medisch, klinisch of met geweld worden verwijderd. De *SamIk* groep zag ondertussen nog drie samenbundelingen waarbij ze de naam Antropogogisch principe, Coöperatie principe en Creativiteit principe voorstelden.
Het is eigenlijk wel grappig dat het zowat laatste geformuleerde principe dat rond Antropogogie werd. Langs de andere kant toont het misschien ook hoe voorzichtig de begeleiders van leergroepen waren geworden. Het Antropogogisch Principe is enkel volledig vatbaar door wie in een bezitloze maatschappij leeft. Bezit geeft onvermijdelijk aanleiding tot hiërarchie. En het begrip hiërarchie is op zich tegengesteld aan het begrip antropogogie. Een meester die afleidt wat anderen zeggen en dan een begeleidende rol opneemt gaat antropogogisch te werk. Een volwassen begeleider met een leerproject die waarom-vragen helpt formuleren is mediator tussen het voorwerp in studie en wie het bestudeert. Uit antropogogisch standpunt gezien stellen meesters zich alle waarom-vragen die hen zelf bezig houden. Ze zijn nooit dogma-houders, ze twijfelen in de Popperiaanse betekenis van het woord. Het Antropogogisch Principe laat toe mathetiek en auteurschap in relatie te zetten met elkaar. Antropogogisch werk is instellend en niet ingesteld. Een gevolg van het dialogiserend leren is dat antropogogie verdwijnt zodra men binnen een werkgroep niet meer bereid is de dingen opnieuw te bekijken. Het Antropogogisch Principe zorgt voor evenwicht in *Convivialis Civitas*. Zonder dit principe zouden grotere Civitas met equivalieden al snel steden met inwoners worden waarin sommigen 'bediening' krijgen van

anderen aan hen ondergeschikt. Het Antropogogisch Principe steunt op empathisch altruïsme dat het zelfbewustzijn in evenwicht houdt.

Laat me nog even op het auteurschap terugkomen. In een bezitloze maatschappij is de drijfveer voor de kunst van het onderzoekswerk en de kunst voor het maken van dingen het plezier dat men erin vindt. Tijdens die veertig jaar na de Vulkanische Winter zijn binnen elke *Convivialis Civitas* gaandeweg alle equivalieden wel degelijk co-auteur geworden van *iets* met *iemand*. Bovendien namen de co-auteurs van verschillende Civitas steeds toe. Communautaire banden op planetair niveau werden meer en meer aangevoeld. Uiteraard legde dat een meer universele basis voor het Coöperatie Principe. Zonder op bezit gebaseerde hiërarchie was het veel gemakkelijker erg uit elkaar lopende pluralistische projecten van co-auteurs te ontwikkelen Zowat overal verbonden coöperatieve projecten zich vaak onderling op basis van dialoog. Wie vandaag voor een bepaald onderzoeksveld interesse heeft kan in het *Convivialis Civitas netwerk* leergemeenschappen vinden. Vanaf de jaren tachtig werd het overduidelijk hoe vanzelfsprekend het was om fysieke en digitale bijeenkomsten te houden over elk mogelijk coöperatief project.

Antropogogisch Principe en Coöperatie Principe zijn nauw met elkaar verbonden. Coöperatie is een complex begrip. Coöperanten hebben een collectief oeuvre in permanente constructie. Het overkoepelend collectief oeuvre is vandaag het eigenlijke *Convivialis Civitas* netwerk van over zelfbewustzijn beschikkende wezens. De vooruitgang die we toen zagen, was dat dit collectieve

werk echt van en voor alle equivalieden is zonder dat iedereen aan alles moet meewerken. Het oeuvre is een complex netwerk, een spinsel van talloze activiteiten en projecten, uitgetekend en uitgewerkt door hun initiatiefnemers, in coöperatie. Elk nieuw initiatief, of eender welke aanpassing aan een bestaand initiatief wordt besproken op de vertrouwensbasis die voortvloeit uit het dialogiserend leren van het Antropogogisch Principe en het Deel Principe. We vermeden toen al erg goed potentiële valstrikken zoals het valse voordeel van eenstemmigheid. Beslissingen van meerderheid tegen minderheid die gemakkelijk tot dichotomie leiden, doen zich niet meer voor. De Coöperatie behoedt zich voor het ontstaan van hiërarchieën gebaseerd op vertoning van macht en bezit.

Tenslotte vond de *SamIk* groep het ook belangrijk aandacht te schenken aan een Creativiteit Principe. Ook Wetenden, zoals ze door Ignoranten en Bloomkampers werden genoemd, konden erg arrogant zijn en superieur doen. Handenarbeid, kunst en ambachtelijk werk werden door die arrogante Wetenden vaak gezien als minderwaardig ten aanzien van zuiver intellectueel onderzoekswerk. Voor de Heropbouw maakten de *Bloomkampers* maakten voor dat soort bezigheden economische keurslijven. Aan producten werd prestige of een geldelijke waarde gehangen. Met het Creativiteit Principe zijn handenarbeid, kunst en ambachtelijk werk opnieuw bezigheden die verbeelding en vaardigheid verbinden gewoon omwille van het loutere plezier om te creëren. Daarbij hebben de equivalieden die zich met hoog technisch werk bezig houden vaak steun van interpolische leergemeenschappen.

Mijn moeder maakte een aanpassing van het ignarometrisch

raamkader en stelde kader 105/121 voor [*zie bijlage*]. Hierin voegde ze een aantal types toe die hoewel ze duidelijk kunnen onderkend worden in de laatste decennia voor de Heropbouw, niet expliciet vermeld werden door Sérgio Mestre. Voor zover we weten voerde hij geen nieuwe ideaal types in, ook niet na zijn aankomst in *Paradijs der Boeken*. Omdat mijn moeder toch wel een beetje stijfhoofdig was denk ik soms dat ze zonder er nog over te spreken, van de fantasie van een voorspellend kader met haar *Theorie van Alles* voor Menswetenschappen terugviel op een werkbaar analyserend kader en dat laatste probeerde uit te breiden. Een analyse brengt tendenzen aan het licht, maar wellicht kan men in cultuur, samenlevingsverbanden en menselijk gedrag geen voorspellingen maken gevat in sluitende wiskundige vergelijkingen zoals men doet met de baan van een meteoor. En dat laatste is al knap lastig en uiteindelijk enkel mogelijk omdat de aantrekkingskracht van bepaalde hemellichamen te zwak is om invloed te hebben op die baan. In de vergelijkingen mogen die factoren worden verwaarloosd. Beïnvloedt de wijze waarop we de natuur zien de wijze waarop we haar wiskundig beschrijven? Heeft de wijze waarop we naar regelmaat zochten ons beïnvloedt in het uitleggen van het verschijnsel wiskunde? Is wiskunde een taal of een natuurlijk fenomeen waarvoor we een taal uitvonden om dat fenomeen te beschrijven? Met andere woorden, bestaat wiskunde buiten de mens en kan ze op een andere manier beschreven worden, zodat Gödel er niet aan te pas komt?

Je weet hoe ik van de marges hou… had Fermat een heel andere manier om zijn theorema aan te tonen na zijn

provocerend commentaar op Diofanto? Kan hij een andere redenering gevolgd hebben dan Wiles? Maar die beide redeneringen blijven menselijk. Bestaan er niet-menselijke wiskundige redeneringen?”

Ik zag mijn zus nu erg intens naar onze opa kijken. Ik begreep dat zijn woorden haar tot iets inspireerden [zie deel 13. *De terugkeer van gedrukt papier*].
Ondertussen leek Opa wel overtuigd te zijn dat sinds de negen principes geformuleerd werden, ze ondanks voortdurende kleine veranderingen toch wel in zekere vorm ‘vast liggen’. Ik zet vast liggen tussen haakjes. Ik hou niet van dat begrip in deze context. Er is onder alle *Convivialis Civitas* een afspraak de negen principes op te nemen in leergroepen van kinderen en volwassenen maar in de zin om er over te spreken en samen voorbeelden te zoeken als een groep er mee bezig is. De principes worden niet in geschreven samengevatte vorm verspreid. Er is geen boekje met de principes. Ze zijn niet op steen gebeiteld. Met andere woorden, er is de afspraak geen canon te maken gebaseerd op de negen principes. Ze moeten mee kunnen evolueren met heel het *Dynamisch Collectief Maatschappij Project*. We zetten ze hier enkel op een (alfabetisch) rijtje en uiteraard kan iedere lezer van dit boek en iedereen die een Centrale Bibliotheek in eender welke Civitas bezoekt, over elk principe lezen wat er in haar eerste versie en volgende versies over gezegd werd. De negen principes zijn het Antropogogisch Principe, Circulatie Principe, Coöperatie Principe, Creativiteit Principe, Deelprincipe, Empathisch Principe, Ecosystemisch Principe, Heterogeniteit Principe en het Maaltijd Principe.

Mijn aandacht keerde terug naar het gesprek en ik merkte op: "Een markant jaar, 121.80, dat begrijp ik nu wel."
"Ja," beaamde opa gelijk, "en er was nog een belangrijk moment dat jaar. Het woord keerkringsgemeenschappen (KKG) zou niet meer gebruikt worden om het Aardse deel van de polipolische raad aan te duiden daar er ook al enkele vaste gemeenschappen waren boven en onder de keerkringen. Het was bedoeld als een vereenvoudiging. De Polipolische Raad was niet langer de KKG plus de Maan-basissen, maar gewoon alle gemeenschappen die wilden aansluiten bij de Raad. Daarbij aanvaardden die gemeenschappen de permanente dialoog rond het *Dynamisch Collectief Maatschappij Project,* het ***Dycomaat*** project. De *SamIk* groep is één van de groepen die equivalieden samen brengt zo vaak ze over één of meer dan één aspect van dat project willen praten. Het Dycomaat en de SamIk groep zijn praktische uitwerkingen van een ideaal voor een wereldwijd netwerk van ***Convivialis Civitas***, gezien er afgestapt werd van het idee van staat of stadstaat. Volgens mijn moeder was die *Convivialis Civitas* op zich een uitgewerkte vorm van een *Paradijs der Boeken Utopie* waar ze over schreef in haar interpretatie van het 121ste hectojaar.
Je vader sprak me er onlangs over aan. Hij zou graag een kleine nieuwe formulering maken van mijn moeders raamkader en de analyse wat vereenvoudigen nu we meer informatie hebben over de stand van zaken op die plaatsen in ons zonnestelsel met menselijke aanwezigheid. Alles bij elkaar gaat het al om vijf verschillende lokalen. Ja ik weet het, ik ben weeral over vandaag bezig. Ik zeg er verder niets over. Ik raadde hem aan

zijn ideeën uit te werken en het debat erover te voeren via Neo-Ignarysis [Zie deel 13 *(nota van Maria Liber)*]."

Na een pauze zei mijn moeder: "De twee volgende jaren waren we minder met algemene collectieve zaken bezig. We praatten veel over kinderen en baby's ondermeer met onze vrienden Zoungrana, Takis, Cheboi en Quispe maar ook met andere families met baby's of waar er op komst waren. Jij was drie jaar oud toen Liberty geboren werd. Het jaar daarvoor hadden Aylen en Mika hun dochter Sayen. Enkele maanden daarop werd bij mijn broer de tweeling Wolfgang en David geboren. Er waren veel huis- en tuinmomenten vol kraaiende, huilende, spelende kinderen in de eerste helft van de jaren 80. We spraken druk over de leergroepen waar we jullie wilden in onderbrengen zodra jullie waarom-vragen zouden beginnen stellen. Voor jou was dat toen al het geval, en ook Halona kon Milo of Iris lang bezig houden met niet aflatende reeksen waarom-vragen. Half 121.83 kwamen Dusan en Lupe terug van hun wereldreis terug. Ze begonnen ook aan kinderen te denken… Alles bij elkaar waren ze bijna zeven jaar uit Bibliopolis weg geweest."
Daarop zei Opa: "Waarom vragen we ze niet om langs te komen? Dusan is een beetje vergeetachtig, maar Lupe heeft het geheugen van een olifant. Ze moeten ongeveer jullie leeftijd hebben, niet, Alberto?"

Enkele dagen later zaten we gezellig bij elkaar in de tuin. Ik legde uit dat ik voor ons saga-verhaal de herinneringen verzamelde van Opa, Oma en onze ouders. Ik zei dat mijn vader al eens had vermeld dat Dusan en Lupe een tijdje bij een

Bregman-gemeenschap hadden doorgebracht in Zuid-Waçúm. Maar ik wist dat ze ook een Oost-West overtocht hadden gemaakt en ondermeer Culturopolis, Perolapolis en Arqueopolis bezocht hadden. Ik zei nog dat we hen graag over die periode hoorden vertellen.
Daarop vroeg ik: "Tussen haakjes, hoeveel Convivialis Civitatis hebben jullie toen bezocht? Weten jullie dat nog?"
Lupe zei: "Laat me maar vertellen Dusan, en vul eventueel aan."
"Dat is een lieve manier om te zeggen dat ik veel vergeten ben van die wereldreis," lachte Dusan. "Maar Lupe heeft gelijk, laat haar maar vertellen."
Daarop stak Lupe van wal. "We hebben het over de jaren 121.76 tot 121.83. Ik zou zeggen dat het installeren van de Polipolische Raad in volle gang was en dat er erg geanimeerde debatten waren in de *SamIk* groep, waarbij Dusan's ouders en ikzelf bijna altijd aanwezig waren. Ik had Dusan voorgesteld om de reis te zien als een soort *SamIk* reis. We konden naar verhalen luisteren op de verschillende plaatsen waar we langs kwamen. Het idee kwam in me op nadat we in de Centrale Bibliotheek een gedeeltelijke kopie vonden van het verhaal van een journalist uit het hectojaar 120. Die had toen een voettrektocht op zich genomen vanuit het toenmalige Ethiopië tot aan het toenmalige Vuurland, Homo Sapiens achterna bij de uittocht uit zone 1. Zijn naam was Paul Salopek. Zijn verhalen getuigden van enorm humanisme. Wij waren uiteraard niet van plan dit te voet na te doen. We wilden graag de reeds bestaande Magneto's gebruiken op de SAV lijnen en we waren vooral opgewonden toen we dachten aan de oceaanovertocht per Zeil-zonnevaartuig van

Culturopolis naar Perolapolis. We verzamelden dus geen mijlpalen zoals wie ons inspireerde zo'n anderhalf hectojaar eerder had gedaan, maar we bezochten tijdens onze tocht toch een dertigtal Convivialis Civitas en één Bregman-gemeenschap. Door de band bleven we minstens een maand in elke gemeenschap, soms wat langer. Het langst verbleven we in de type 2 gemeenschap in Waçúm en in Arqueopolis voor we naar Bibliopolis terugkwamen.

In Arqueopolis gingen zochten we naar mogelijke lokalisaties van bibliotheken in Poleis boven en onder de keerkringen die nog onder sneeuw, ijs en modder en soms onder gestolde lava liggen.

We verbleven ook enkele maanden in Culturopolis, omdat Dusan voor de overtocht van Culturopolis naar Perolapolis wat op krachten moest komen. We werden goede vrienden van Diego Márquez en zijn vrouw Elena Mendonça. We weten dat kort na ons vertrek Elena zwanger werd van Pablo, de eerste van hun twee kinderen. Straks meer over ons verblijf daar.

We besloten van Oost naar West te reizen, omdat de overvaarten in die richting iets sneller gaan dan bij het reizen van West naar Oost. De reiswegen liggen dicht bij de evenaar en de vaartuigen gebruiken zeilen en door zonnepanelen opgewekte energie.

Op de Magneto-verbinding naar de Oost-West SAV-lijn richting Atlantische kust liggen er behalve Bibliopolis nog zo'n tiental Civitas. We verbleven in één van de gasthuizen bij twee ervan. Het gebruik van de verbinding was erg *simpel*, goed voor Vanderlei, Lev. Bij het instappen zei je waar je wilde uitstappen. Bibliopolis was toen op die lijn een eindstation, dus je hoefde er

maar gewoon heen te gaan na de dienstregeling op te zoeken thuis en een plaats te reserveren. Als je in één van de tussenstations voor de SAV-hub wilde opstappen dan moest je gewoon electronisch een zitje aanvragen. Als je toch niet meereisde, kwamen die zitjes automatisch terug vrij. Dat is voor de SAV nog steeds het geval.

We verbleven dus tweemaal een maand in een van de gasthuizen van de twee Civitas op weg naar de SAV-lijn. Dat ging heel vlot. Normaal is in zo'n gasthuis plaats voor een tiental trekker-koppels of alleen trekkende reizigers en het huis is zelden vol. Verder kan je natuurlijk verblijven bij wie je wil als je er vrienden, kennissen of familie hebt wonen. De equivalieden van de Civitas verwachten, net als in Bibliopolis, om ongeveer evenveel groenten terug aan te planten als je hebt gebruikt in de moestuin van het huis waar je verblijft. Bij aankomst verwittig je de automatische aanvoerdienst welk centraal verdeeld voedsel je graag wil. Wat dat betreft werkte het *Convivialis Civitas* netwerk toen al even goed als nu. Vermits onze eerste stopplaats op slechts ongeveer een uur van Bibliopolis ligt maakten de equivalieden die er toen woonden dikwijls de reis naar de Centrale Bibliotheek hier. Vandaag is er ook ginds een vrij grote bibliotheek.

De heterogeniteit onder equivalieden was even groot als hier en wie regelmatig de plaatselijke raad vervoegde wist ons te vertellen dat ze sinds het jaar van ons bezoek geen noodzakelijke gemeenschappelijke diensten meer op de agenda hoefden te zetten. Dat was tot 121.75 wel het geval geweest. Toen we terugkwamen en uit nieuwsgierigheid gegevens

daarrond opvroegen werden op die specifieke locatie alle diensten steeds door hiervoor geïnteresseerden gedaan. Er is zowat overal een algemene tendens tot zelfregulatie. Het bepalen van sommige gemeenschapstijden is vooral een noodzaak in kleinere of recentere Civitas. Ook voor enkele knel-activiteiten waar wat risico aan verbonden is. Soms moet de gemeenschap als een geheel inspringen. Hier en daar is er een tekort aan brandweerlieden en soms ook aan individuele begeleiders."

"Welk soort individuele begeleiders?" Vroeg Liberty.

"We hoorden er overal wel eens over spreken en het heeft wellicht met de menselijke natuur te maken. Uiteraard wordt er niet meer gestolen, en misdaden om een andere misdaad te verbergen zijn zowat onbestaande. Blijft over de misdaden als gevolg van liefdeperikelen. Die bestaan nog altijd, en in de jaren 70 van vorig hectojaar waren ze wat moeilijker aan te pakken dan vandaag. Vandaag lijkt het Empathisch Principe cultureel beter aangepakt te worden op de meeste plaatsen. In de eerste Civitas waar we verbleven is Dusan zelfs vrijwillig enkele dagen ingesprongen om iemand te begeleiden die het moeilijk had met het feit dat de vrouw waarmee hij een tijd een verhouding had uiteindelijk toch voor een andere partner koos. Jaloersheid bestaat en kan nog steeds tot agressie leiden. In sommige gevallen neemt de natuur de overhand over de cultuur. In dit geval was de begeleiding nodig om te vermijden de begeleidde persoon een vroegere vriendin of vriend in een opwelling kwaad zou doen.

Een goede maand later reisden we door naar onze tweede stop.

Ik wilde er twee electro-technische ingenieurs ontmoeten waarmee ik kort daarvoor op afstand een project had opgestart met de bedoeling verbeteringen in te brengen in het automatisch leren van elektronische eenheden die we toen gebruikten bij het opdelven van ertsen op meteoren. Je kan over wat we nog steeds *machine learning* noemen veel vinden in het ingenieur gedeelte van de Centrale Bibliotheek.
We zorgden voor een plek op het vaartuig van Alkebulan naar Anahuac op één van de momenten van het jaar waarbij we konden rekenen op een eerder rustige overvaart. Ik weet niet wie van jullie al van die vaartuigen gebruik maakte. Toen waren ze al best comfortabel, en het schijnt dat er sindsdien al veel aan gesleuteld is om ze nog passagier vriendelijker te maken. Tijdens de reis hadden alle passagiers de beschikking over een hut en verder was er ook een centrale ruimte voorzien waar iedereen kon samen komen. De maaltijden deden toen nog erg denken aan wat we op de vaartuigen van en naar de maan hebben. De schepen waren toen al volautomatisch. Twee keer per minuut ging er een ping naar de volgsatelliet zodat de koers indien nodig kon worden bijgestuurd. Er was wel een kleine groep zeilers aan boord. Die konden de automatische piloot uitschakelen en gebruik maken van de winden als die gunstig lagen. Voor de rest werkten de schepen op zonne-energie. Ze waren toen niet erg snel en de overtocht naar Anahuac nam ongeveer een maand in beslag. Maar die maand ging erg snel voorbij. Op onze reis waren we als ik niet verwar met de andere twee grote oversteekmomenten met veertig in het totaal, waaronder acht goed opgeleide zeilers.

Eenmaal terug op vaste grond namen we de Oost-West SAV die de Oostkust met de Westkust van Anahuac verbindt over een afstand van wat meer dan 5200 km. De Magneto werd daar aangelegd gebruik makende van een hoge snelheidslijn waarvan het spoor al voor ongeveer de helft bestond. Dat was op zich een aanpassing van een autosnelweg de laatste twintig jaar voor de Vulkanische Winter gebeurd, vertelden ze ons in Culturopolis. Tussen beide stukken waar de hoge snelheidslijnen reeds reed, had men vanaf de Heropbouw ongeveer vijftien jaar gewerkt aan het rechttrekken van de rest van de oude snelweg. Her en der moest het tracé terug aangelegd worden. Dan waren er nog eens vijf jaar nodig om beide Magneto-eindhubs met elkaar te verbinden. Het viel ons op dat het tot aan de hub waar SAV-oost-west SAV-noord-zuid kruist drukker was dan de Alkebulan SAV-oost-west verbinding. We vernamen op de Magneto dat de meeste hubs naar plaatselijke verbindingen vooral op die Noord-Zuid as lagen en per gewone hoge snelheidstrein gebeurt. Op die kruising ontdubbelt die SAV-lijn bovendien richting Zuid.

We bleven langer in Culturopolis dan we eerst dachten. Men raadde ons aan te wachten tot de volgende equinox vooraleer te denken aan de overtocht richting Waçúm. Voor naar Perolapolis af te buigen moesten we eerst wat meer Zuidwaarts. De Noord-Zuid as van de Waçúm-SAV vertrekt aan een hub op 5 graden Zuid waar de Magneto aansluit op de SAV-vaartuig verbinding. Voor je aan die aansluiting bereikt op zo’n 105 graden Oost moet je eerst een stuk over land, met een Magneto tussen 142 Oost en 137 Oost op een andere eilandengroep van Waçúm.

Maar eerst Culturopolis. De Civitas toonde enige gelijkenis met

Bibliopolis. Het ging om een vrij eenvoudig stratenplan van loodrecht op elkaar staande straten, zoals in veel andere polissen. Er was een goed equivalent van gelijkvloers automatische treinen en kleinere elektrische voertuigen om je naar de hubs van de automatische treinen te brengen. We voelden ons snel thuis in Culturopolis en het was waar dat de Bibliotheek op het eind van de jaren 70 over veel meer literatuur en poëzie beschikte dan Bibliopolis.
Zelf zochten we bij een van onze eerste bezoeken aan de Centrale Bibliotheek de mensen op die zich bezig hielden met het samenbrengen van alle informatie in verband met Illich en wat men nog had aan documenten uit het XX-eeuwse CIDOC in Cuernavaca. Men bracht in Culturopolis ook documenten samen uit Erebúm. Veel kwam uit een privé-organisatie die in het vroegere Wenen actief was met de naam *Centre For International Development* tot de Staten verdwenen en de mensen in door *Bloomkamp* opgezette Megapoleis terecht kwamen. Ze hadden in Culturopolis uiteraard digitale kopieën en heel wat fac-simili's van documenten uit Bibliopolis. We waren overeengekomen enkele originele en in Duitse taal uitgegeven werken van Illich en enkele boeken van bevrijdingstheologen uit de 120ste en 121ste hectojaren geschreven door theologen die niet uit Anahuac afkomstig waren mee te nemen voor die Centrale Bibliotheek na te laten. De bevrijdingstheologie had vooral in Anahuac voor de Heropbouw een belangrijke rol gespeeld in *GNet-Z*.
Jullie overgrootmoeder Emmy raadde ons aan contact op te nemen met de familie Márquez. Diego en Elena maakten

onmiddellijk ruimte voor ons, niet enkel in de Bibliotheek, maar ook bij hen thuis. We verbleven ruim vijf maanden bij hen. Zoals jullie ouders weten werkten met de *SamIk* groep van bij hen thuis. We maakten ervan gebruik om door te geven wat we aan ideeën en praktijken hadden geobserveerd in de *Civitas* die we ondertussen hadden bezocht met de bedoeling equivalieden bij te staan bij het bespreken van bepaalde plaatselijke praktijken met suggesties om ze als voorbeelden te gebruiken voor het geheel van principes, die zoals jullie ondertussen weten een eerste algemene beschrijving kregen in 121.80."

"Toen we uiteindelijk uit Culturopolis vertrokken," begon Dusan, "vroegen Miguel en Elena met ons in contact te blijven. Alberto, die oudste zoon van hen is toch betrokken bij dat schrijfproject van jullie, niet?"

Lev begon te lachen. "Catherine, ik wijs erop dat het niet ik is die deze keer de chronologie door elkaar haal…"
Lupe keek Dusan aan en zei: "Laat mij liever verder vertellen, schat.
We werkten die maanden vooral met een ploeg antropogogen van de Centrale Bibliotheek van Culturopolis, maar we hadden ook heel wat contact met wie werkte rond de communicatie bij menselijk en niet menselijk onderzoekswerk. Zelf gaan we van n de hypothese uit dat op Aarde het onderzoekswerk gedaan door elektronische intelligentie uiteindelijk een menselijke basis heeft, want oorspronkelijk is die intelligentie door de mens ontwikkeld. Niet menselijk onderzoekswerk zou dus werk zijn dat gedaan was door andere soorten dan de mens. Of dat ook bestaat blijft een open vraag, zowel op Aarde als in het

Universum in het algemeen. Het is een boeiende vraag, denk maar aan de discussies rond Aardse en niet Aardse wiskunde. Maar in dit geval ging het vooral om het gebruik van Habermas-machine modellen om zo uitgebreid mogelijk gegevens en data te analyseren en te interpreteren. We wisten uiteraard dat Habermas-machines oorspronkelijk ook door mensen werden ontwikkeld. Die aanpak stuurde de zelflerende capaciteit bij. Na de Heropbouw verdween vanzelf veel van het valse nieuws en de contra-informatie zoals we die vroeger van belangengroepen kenden. Niemand had nog interesse om valse informatie te verspreiden, want het begrip daarmee iets te winnen was een inhoudsloos begrip geworden. Het enige waar mensen mee moesten opletten was *gossip* hoofdzakelijk wanneer het over amoureuze betrekkingen ging. Het uitgangspunt was dat een Habermas-machine gewoonlijk gemakkelijker het emotionele kon buitensluiten als het over analyse van informatie gaat.

Tegen de tijd dat de equinox eraan kwam trokken we verder in westelijke richting met de bedoeling de Grote Oceaan over te steken naar de eilanden van Zuid-Waçúm. Het Zeil-zonnevaartuig waar we de overvaart mee aangingen had iets minder mensen aan boord dan het Atlantische. Met net geen dertig mensen waaronder zes ervaren zeilers, gingen we de oceaan op. Hoewel het ditmaal over een ongeveer driemaal grotere afstand ging van wat meer 15.000 km, dachten we na ongeveer twee maanden terug vaste grond onder de voeten te hebben. Dat zou lukken indien we wat geluk hadden met de wind en niet te vaak de luwte dichter bij de evenaar moesten opzoeken om enkel op zonne-energie trager maar rustiger te

vorderen. Uiteindelijk nam de overtocht 63 dagen in beslag, een mooi gemiddelde.

Toen we wisten wanneer we in Waçúm Zuid-Oost zouden toekomen vroegen we een zitje op de eerst aansluitende SAV-trein. Een dag later kwamen we na een zij-afslag te nemen aan in een Waçúm-Civitas. We vonden het prettig om ervaringen te kunnen uitwisselen met nazaten van equivalieden die hoofdzakelijk uit het Rijk der Midden afkomstig waren. We hoorden van hen over de gemeenschappen in Zuid-Waçúm die door pré-Heropbouw analisten beschreven werden als type 2 of Bregman gemeenschappen. We wilden er graag één bezoeken en van dichtbij bekijken. We wilden aan den lijve ondervinden hoe hun organisatie in elkaar zat. We vroegen hoe we ons het best konden voorbereiden hiervoor. Verantwoordelijken voor leergroepen legden ons uit dat dit soort gemeenschappen gewoonlijk grotendeels bestaat uit kinderen van Onwetenden die het economisch productiesysteem van het Rijk der Midden persoonlijk hadden gekend. Dit wil zeggen dat hun ouders of zij zelf hun arbeid nog hadden verkocht, vaak voor weinig geld, tot op het moment dat de *Elysianen* de hele boel in elkaar deden storten tijdens de Eerste Grote Verveling.

Veel van hun makkers overleefden de Vulkanische Winter niet, en wie ze overleefde schuwde vaak de *Convivialis Civitas* omdat sommige mythe verspreiders de schuld voor de Vulkanische Winter in de schoenen van de Wetenden had geschoven. Ze waren niet bepaald agressief, tenzij ze zich bedreigd voelden op de plaatsen waar ze zich gingen installeren, meestal in vruchtbare heuvelachtige streken. Enkele van de Zeldzame

Aarden en ook nog steeds goud waren de metalen met Symbolische Waarde. Maar ze bezaten over het algemeen vrij weinig. In de *Civitas* waar we verbleven raadde men ons aan eerst door te reizen naar het oost-west noord-zuid SAV-knooppunt op de volgende grote eilandengroep (en vandaag nog steeds de enige hub tussen Zeil-zonnevaartuig en Magneto op de oost-west SAV die de wereld omspant. Het beste was om eerst naar Perolapolis te reizen. Daar konden we contact leggen met nog bestaande Bregman gemeenschappen en vragen wie welke gemeenschap ons als geïnteresseerde bezoekers wilde ontvangen.
In Perolapolis zochten we families op die indertijd van *Elysium* en van de Maan naar de Aarde waren teruggekeerd na de Vulkanische Winter. Perolapolis is een interessante plaats voor wie liever dichter bij het water woont. De verbinding naar de SAV-assen is wat lastiger en trager dan van andere Civitas, maar de equivalieden ginds lijken minder neiging te hebben om reizen te maken eenmaal ze er wonen. De gemiddelde leeftijd van de bevolking lijkt wat hoger te liggen dan in Bibliopolis. De plaatselijke bevolking zegt dat het wel meer voorkomt dat oudere mensen naar Perolapolis komen wonen omdat ze er zich beschut voelen. We legden uiteraard contact met Keanu en Meava Southpath en hun dochter Moana die een omgekeerde ervaring hadden. Keanu's ouders waren immers naar Bibliopolis verhuisd. Ze spraken er alledrie over dat ze wellicht één van de volgende jaren toch een reis zouden ondernemen naar Bibliopolis. Ze wisten natuurlijk dat de ouders van Keanu het goed stelden. Ze zouden erg blij zijn mochten ze na zovele jaren

hun kleindochter in levende lijve kunnen ontmoeten. Keanu hielp ons om afspraken te maken met de Bregman gemeenschap die akkoord ging om ons enige tijd op te nemen. De plaatselijke Civitas-raad stemde erin toe om dat we voor die gelegenheid een kleine hoeveelheid Zeldzame Aarden meenamen. Zo maakten we ons niet afhankelijk van de reserves van de gemeenschap door middel van een gewaarborgd minimum dat we eventueel konden opvragen om uitwisseling van activiteiten, producten en diensten te bekostigen. We schatten over voldoende ruilwaarde te beschikken om ongeveer een half jaar in de gemeenschap te kunnen verblijven en nog wat te kunnen schenken. Na de stop hub te verlaten op de Civitas aftakking van de SAV-lijn, werden we opgepikt door een kleine door een mens bestuurde zonnewagen. Hij legde ons uit dat zijn werk erin bestond mensen van één plaats naar een andere te brengen en daarmee *coins* te verdienen. Deze rit was betaald door de Stadsregering. Zodra we toekwamen vroeg men ons of we over eigen middelen beschikten of een aanvraag wilden doen voor een gewaarborgd minimum. We legden uit dat we bezoekers waren en dat we een kleine hoeveelheid Zeldzame Aarden meebrachten die we aan de gemeenschap wilden laten in ruil voor de eraan verbonden symbolische waarde. We wisten niet of we ons goed uitdrukten, maar men duidde ons de Centrale Bank aan als de plaats waar we Aarden in bewaring konden geven.

Eenmaal daar legden we uit dat het niet onze bedoeling was wat we meebrachten ook terug mee te nemen wanneer we weggingen. Met medeweten van de Civitas waar we vandaan

kwamen was wat we meebrachten een middel van bestaan - was dat correct uitgedrukt? - en het overschot wilden we schenken. De verantwoordelijke - hij noemde zichzelf een bankdirecteur - zei daarop dat wat we binnenbrachten als waarborg zou dienen voor wat we aan *coins* zouden krijgen. We konden dan opteren een deel van die *coins* onmiddellijk te schenken om nieuwe micro-krediet groepen op te zetten. De hele reeks berekeningen die hij daarop maakte waren in onze ogen van dezelfde aard als wat de astrologen deden in vroeger tijden wanneer ze berekenden welk leven een nieuwe boreling kon verwachten. Maar de bankdirecteur legde ons met een ernstig gezicht uit hoeveel *coins* we nodig zouden hebben en hoe we zes maanden in de gemeenschap konden doorbrengen zonder 'in moeilijkheden' te geraken. Met in moeilijkheden, bedoelde hij wellicht niet over voldoende *coins* beschikken voor alles voor wat we moesten 'betalen'. Indien we echt de rest wilden schenken, zei hij, dan stonden de Zeldzame Aarden die we hadden meegebracht voor voldoende *coins* om op zijn minst vijf micro-kredietgroepen te waarborgen. We begrepen niet helemaal wat hij daarmee bedoelde maar hij zag er volgens ons best tevreden uit met het resultaat. Hij gaf ons een nummer op een site die we van eerder welke computerterminal konden raadplegen en een kaart. Op die manier konden we de fluctuatie van ons saldo nagaan zei hij, iets wat ons wat mysterieus in de oren klonk. Verder raadde hij ons aan ruilmarkten te bezoeken. Op die manier zouden minder coins 'uitgeven', zodra we iets te ruilen hadden.

In de Bregman gemeenschappen zijn er geen Civitas-gasthuizen

zoals wij die kennen. Ze hebben verschillende soorten verblijfplaatsen waarvan de verstrekte bediening die meer of menselijk of meer machinaal kan zijn de 'waarde' bepaalt. Voor verschillende verblijfplaatsen zijn dus verschillende *coins*-tarieven. We zagen een soort concentrische organisatie. Wie over de meeste *coins* beschikte, woonde dichter bij het centrum, wie er het minste had woonde in de overgangsgebieden tussen gemeenschap en braakliggend terrein. Nog steeds geholpen door de bankdirecteur hoe de zes geplande maanden door te brengen, besloten we een kleine tweekamerruimte te betrekken ongeveer halfweg de rand en het centrum van de bewoonde radius. Met de verzamelde informatie zochten we in het bewuste deel van de gemeenschap een huurkantoor op (dat is een plaats waar je met *coins* je woning betaalt), op zoek naar een geschikte plaats voor de door de bankdirecteur gesuggereerde prijs. We ontdekten onmiddellijk dat je over tijd moet beschikken om te onderhandelen. Tijd hadden wij in overvloed en gelukkig had de directeur ook over het begrip onderhandelen gesproken. In de praktijk wil dat zeggen dat je niet zomaar aanvaardt wat je aangeboden krijgt. Je doet tegenvoorstellen. Na ongeveer een halfuur over en weer gepraat, slaagden we erin een 'contract' te hebben voor zo'n tweekamerwoonst voor heel wat 'minder' dan de 'oorspronkelijke' vraagprijs. In ruil voor ongeveer de helft van ons 'saldo' *coins* kregen we een sleutel voor die woonst die we dus voor zes maanden mochten gebruiken. Onze eerste opmerking was dat het ons daarmee niet duidelijker werd wat voor de bezitters van die huurwoning eigenlijk de waarde ervan was. Wat ze vroegen of wat we ervoor betaald hadden? Later hoorden we dat waarden

van verschillende factoren afhing, en dat dit normaal was in een op kapitaal gebaseerde economie. Voor ons leek de waarde sterk op een cultuur van niet bindende afspraken. Nadat we ons hadden geïnstalleerd gingen we op zoek naar eten. We ontdekten de eerste dag al dat men op open lucht markten groenten en fruit kon kopen of ruilen (als je iets te ruilen hebt). Dat kostte doorgaans veel minder dan naar de overdekte plaatsen te gaan die ze ‘winkels’ noemen. Wij hadden uiteraard geen fruit of groenten om te ruilen, dus moesten we voor wat we nodig hadden ook met *coins* betalen. Over het algemeen moesten we hiervoor de kaart die we hadden gekregen tegen een toestel leggen, en dan verscheen op het scherm van het toestel hoeveel we moesten ‘betalen’. Wat we aan de vorige eigenaar gaven voor de etenswaren, verdween dan van ons ‘saldo’. Het overzicht noemden ze een ‘bankuittreksel’.

We brachten weinig tijd door in het centrum, dat vooral bestond uit grotere huizen en heel veel ‘winkels’. Heel snel wisten we dat we er niets konden ‘kopen’, gewoon omdat we er de ‘*coins*’ niet voor hadden. We zochten dus contact met wie in de buitenringen van de gemeenschap woonde. Dat waren vaak ambachtslui en handwerkers, die ons uitlegden dat ze moesten werken en wat ze maakten of herstelden moesten ‘verkopen’ om *coins* te krijgen waar ze dan weer andere dingen konden ‘kopen’.

Een ambachtsman legde uit dat hij voor zijn werk een nieuwe naaimachine nodig had maar dat hij daar geen *coins* voor had. Hij vertelde ons dat hij negen andere ambachtslui gezocht had die ook een nieuwe naaimachine nodig hadden. Onder elkaar

legden ze tien keren opnieuw een tiende van de ‘prijs’ van de machine bij elkaar en kochten dan één machine die ze verlootten onder wie er nog geen had. Dat garandeerde dat in de tijdspanne van tien aankopen ieder van hen over een nieuwe machine beschikte die ze anders niet hadden kunnen betalen. Kun je dan geen *coins* van de bank krijgen, zoals wij deden, vroeg ik. De ambachtsman lachte. Jij had ruilwaarde onder de vorm van Zeldzame Aarden. Mijn ruilwaarde zijn de kleren die ik maak of de herstelling die ze me met *coins* betalen. Als ik aan de bank meer *coins* vraag, dan moet ik daarvoor betalen. Een krediet toestaan, of geld lenen noemen ze dat. Als ik leen, dan kost me dat veel meer dan wanneer ik negen collega’s vind om samen tien aankopen te doen in tien maanden. Meestal betaal je en vijfde tot een derde van het geleende bedrag om zo’n lening te betalen!

Dus die banken verdienen *coins* gewoon door *coins* te lenen?

Ja, vandaar dat die waarborg die jullie gaven belangrijk was. Wat je uiteindelijk afsprak is dat de bank een stukje van je waarborg enkel mag gebruiken om microkredieten te verschaffen. Dat is een gevolg van de Bregman voorstellen voor een inkomen voor iedereen. Op die kleine kredieten moet de lener niets betalen. De bank maakt zo’n microkrediet enkel als ze er zeker van is dat je heel weinig hebt en niet met de *coins* zal verdwijnen zonder ze terug te te betalen. Die waarborg dient voor gevallen van overmacht. Als iemand met zo’n microkrediet plots sterft bijvoorbeeld.

Waarin verschilt jullie gemeenschap nog meer met een type 1 gemeenschap uit de tijd van de *Bloomkampers* op het einde van

vorig hectojaar en het begin van het huidige? vroeg ik verder. Ik moest eerst wel omstandiger uitleggen wat ik met een type 1 maatschappij bedoelde.
Na wat voorbeelden te hebben gegeven, dacht de ambachtsman dat er nog twee belangrijke verschillen waren: enerzijds mocht alles gratis geruild worden, dat wil zeggen, dat je op ruilen geen taksen moest betalen. Anderzijds werd op alles wat met *coins* werd 'gekocht' wel een taks geheven die hoger werd in functie van de som die je betaalde. Die taksen werden dan volgens strikte regels verdeeld onder wie het minste *coins* had of helemaal niet kon werken om *coins* te verdienen. Wat gratis geld voor iedereen die dat nodig heeft…
Is het dan niet eenvoudiger zijn te doen zoals wij doen in een Convivialis Civitas, vroeg ik nogmaals. Daarop schudde de ambachtsman het hoofd en zei: *Niemand onder ons gelooft echt te kunnen leven zonder dingen te bezitten, zonder een eigendom te hebben, ook al is dat enkel de naaimachine om kleren te herstellen en voor velen de muren waartussen we wonen. Dat is gewoon ons geloof. Iedereen gelooft ook dat door een samenspel van werk en geluk men tot een status kan komen waarin anderen werken en je zelf kunt leven van wat je de anderen laat doen… leven van de opbrengst als een deel van een bank bezit bijvoorbeeld…* was zijn antwoord."

Ik keek Lupe ongelovig aan. "Zijn er vandaag op Aarde nog steeds mensen die zo denken? Is bezitten iets zo belangrijk bij dat geloof?"
"Bezitten op zich is niet het aller belangrijkste," antwoordde Dusan. "In die gemeenschappen is het geloof zelf in bezit

belangrijk en dat geloof is praktisch onverwoestbaar. Die culturele norm van bezit werd al meer dan honderd hectojaren of tien kilojaren van jongs af aan ingebracht door wie de macht had om een absolute waarde te geven aan ruilsymbolen. Zelfs de Vulkanische Winter en de onzinnige overtuiging van de *Bloomkampers* dat ze de hele Wereld bezaten verstoorden niet echt dat geloof bij niet-bezitters, onwetenden of armen. Ze blijven geloven dat ze ooit zullen bezitten. Het is sterker dan hen zelf. Kijk naar Mars vandaag.
Op Aarde zetten nog al wat Bregman gemeenschappen vroeg of laat toch de stap naar een bezitloze organisatie zoals de onze, omdat ze mettertijd doorheen de sporadische contacten inzagen dat we gelukkig waren. Wellicht heeft het feit dat alle inwoners van type 2 gemeenschappen de zoals zij zeggen 'gratis' SAV-verbindingen konden gebruiken geholpen om informele gesprekken te bevorderen. In het begin van hectojaar 122 zijn dolenden die zich nu pas organiseren als gemeenschap zeldzaam geworden. Maar we weten niet wat de toekomst brengt. Komen er op Aarde opnieuw meer bezit-gelovigen mochten bewoners van Mars, Ganymedes of Europa naar hier willen terugkomen. We weten niet of ze er zullen in slagen gelovigen te winnen onder de equivalieden van de *Convivialis Civitas*. Spreek hierover met je vader. Het is iets waar hij het soms over heeft…"

Lupe nam de draad van haar verhaal weer op: "We bleven dus de volle zes maanden in die Bregman-gemeenschap. Het moeilijkste voor mij was om te zien hoe zowat iedereen het eigen geloof of het moet ik zeggen het door rijkere *coins*-

bezitters geïnduceerd geloof niet in vraag stelden. Geen waarom-vragen, weinig hoe-vragen. Ze vonden het gewoon normaal hun arbeid te verkopen aan wie daar rijkelijk van profiteert zonder iets anders in de plaats te geven dan het geloof in *coins*. Maar toch bleven we ook hier het Empathische en het Heterogeniteit principe aanhouden. We wilden uiteraard wel praten over onze manier van leven maar we waren er niet op uit de anderen te overtuigen dat wij beter wisten hoe te leven. We vroegen enkel de anderen ons niet te verplichtten ons tot het geloof in geld te bekeren. Ik had met Lev's moeder geleerd dat we die anderen nooit moesten verplichten te aanvaarden dat hun geloof in geld enkel een cultureel opgelegd patroon is. We kunnen best naast elkaar op dezelfde planeet leven. In de Polissen waar wij leven is bezit niet aan de orde. Dat was moeilijk, wellicht onmogelijk, vóór de Heropbouw. Toen verplichtten de arrogante *Bloomkampers* iedereen wel geld als absolute waarheid te aanvaarden een waarheid waar iedereen in moest geloven. Meer, ze beweerden dat wie niet over geld beschikte automatisch een gevaar betekende voor de rest van de mensheid. Hun eigen *Bloomkamp*-geloof maakte de ze gewoon niet in staat waren te zien dat hun eigen opulente leven uiteindelijk gevaarlijk was voor zichzelf en voor de anderen. Ze bevonden zich op de nul-vloer van de empathie."

"En dus, na zes maanden vertrokken jullie," zei Liberty.

"Ja, na zes maanden ging het terug Zuidwaarts. Daarop namen we voor de laatste maal het SAV Zeil-zonnevaartuig om naar Alkebulan terug te keren.

Terug op de SAV-Magneto van de Alkebulan Oost-West as

namen we bij de eerste hub de afslag naar Arqueopolis. Die *Convivialis Civitas* leek toen misschien het meest van allemaal op Bibliopolis. Ik hoorde er trouwens dat veel equivalieden eerder in Bibliopolis hadden verbleven of gewoond. Toen aan het begin van de Vulkanische Winter de druk op *Paradijs* op een bepaald moment bijna ondraaglijk werd, ondanks de vele uitwijkelingen naar de Maan, begon een belangrijke groep equivalieden Arqueopolis aan te leggen. Daarbij waren er uiteraard veel archeologen die graag de wereld opnieuw in kaart wilden brengen in functie van wat wel een soort nieuwe ijstijd leek. Toen we er op bezoek waren was bekommernis te proberen steeds Noordelijker door as en ijs bedolven Poleis terug te vinden. Hun belangstelling ging hoofdzakelijk uit naar bibliotheken met nog opgeslagen Kennis en Wetenschap. We maakten er ook het ogenblik mee waarop de twee Centrale Bibliotheken van Bibliopolis en Arqueopolis vaste verbindingen opstartten tussen bepaalde sectoren van beide instellingen om een betere doorstroming van informatie te garanderen. Zoals jullie weten hebben vandaag veel andere *Convivialis Civitas* ook vaste verbindingen met elkaars bibliotheken."

"En dan kwamen jullie dus terug naar Bibliopolis. Waren jullie tevreden met die reis? Of waren jullie van plan om terug te vertrekken?" vroeg Opa. Dusan en Lupe keken elkaar aan en glimlachten daarop naar ons allemaal.

"Nee," zei Lupe. "We wilden graag alles wat we aan ervaring hadden opgedaan aan de anderen vertellen en zien aan welke projecten van Bibliopolis of van Bibliopolis met andere Polissen we konden deelnemen."

Dusan en Lupe hebben tot vandaag geen reizen meer verricht. Anderhalf jaar na hun reis gaven ze vorm aan een persoonlijk project en kregen ze tweeling Nadia en Nídia. Enkele maanden daarvoor waren bij Ondjoy en Erika de tweeling Wolfgang en David geboren.
Wellicht plantten ze de reismicroben over in hun eigen tweeling. Later leken ze die andere twee besmet te hebben… Ook hierover meer in het boek dertien van de saga.
Voor het ogenblik is het belangrijk te weten hoe na hun thuiskomst een uitgebreid gesprek tussen Ahanu Quispe, Diego Marquez, Dusan en Lupe Morshov in verband met de door *SamIk* gedistilleerde principes eindigde met een opmerking van Dusan en Lupe dat de hele Marquez familie altijd heel welkom zou zijn bij hen thuis, in Bibliopolis.

Dezelfde avond vroeg ik: "Zijn we echt voldoende zeker dat we onze wijze van leven kunnen beschermen tegen de geld-gelovigen. Ik heb menen te begrijpen, zowel uit jouw verhaal als uit de ignarometrie dat geld, bezit, macht en arrogantie heel erg samenhangen en typisch menselijke culturele producten zijn."
Daarop zei Opa bijna onmiddellijk: "We hadden het al over hoe het aantal mensen op de planeet vandaag een factor van stabiliteit is. We hadden het ook al over de biologische eindigheid van het leven. Volgens mijn moeder was dit immers belangrijk. Het ziekelijk verlangen naar het eeuwige leven hangt samen met het ziekelijk verlangen naar macht en rijkdom. Neem het ene verlangen af dan neemt het andere ook af, lijkt het wel. We denken dat de individuen van de soort Homo Sapiens vandaag op een gezondere manier omgaat met de collectieve levenscyclus en

de persoonlijke levenslijn en dood daarin inpast. Er is een collectieve aanvaarding dat de biologische levensverwachting eindig is. Ze formuleerde die ideeën toen ze het over de *kanteleeuw* had met de bijna fatale afloop van de menselijke maatschappijen in de eerste helft van hectojaar 121. Alleen de af en toe sterk empathische groepen, met volgens haar dezelfde organisatievorm zoals in Paradijs der boeken [*zie bijlage*] en die we in de recentere geschiedenis *Convivialis Civitas* noemen konden het ergste verhinderen. Ik zei al dat de wereldbevolking op iets meer dan een derde terugviel en de hiërarchie uitweek naar buitenplaneten.

Voor het ogenblik is nog steeds meer dan de helft van de landoppervlakte op Aarde ongeschikt voor permanente bewoning. De Vulkanische Winter lijkt voorbij, maar de gevolgen zijn zichtbaar vanop de maanbasis. Geologen houden de aardemantel in de gaten. Men weet nog steeds niet of de langzaam stollende scheuren zullen openbreken of verder zullen dichtsmelten en of de verschuiving van tectonische platen haar gewone gang terug zal vinden.

De ruines van megalissipo

In 121.90 werden Opa Lev 63 jaar en mijn vader 37. Opa hield zich dan vooral bezig met het archiveren van documenten uit de tijd van de Heropbouw. Zijn grootste plezier bestond in het lezen van nota's in de marge. Vader was druk bezig met het proberen vervolledigen van Ignarysis-reeksen van voor de Vulkanische Winter. Daaruit had hij ook al heel wat informatie opgedaan over de zusters Demeester.

"Vertellen jullie wat over het jaar 121.90?" vroeg ik aan beiden. Ze keken elkaar aan en Opa zei: "Begin jij maar, ik heb al zoveel verteld de laatste dagen."
Mijn vader stak van wal: "Kort na de tweede equinox van 121.89 kregen we het bezoek van een archeoloog met antropogogische belangstelling. Amadeus was zijn naam en hij kwam ons opzoeken in de Centrale Bibliotheek. Hij vroeg of er leden van de Auctor-familie in de buurt waren. Ik zei hem dat hij er al twee gevonden had, Lev en Alberto, hier present. Hij keek ons even aan en zei toen dat hij misschien een ontdekking had gedaan die ons kon interesseren. We luisterden. Amadeus vertelde dat hij deel uitmaakte van een ploeg die gaandeweg elk jaar in de maanden tussen de eerste equinox en tot kort na de noordelijke zomer-zonnewende naar de noordzijde van het middellandse zee-bekken pleegde te trekken. Vorig jaar waren ze in ook in het zuidelijk deel van Erebúm geweest. Op oude kaarten stond dat deel van Erebúm vermeld als het Iberische schiereiland. Ze hadden gezocht naar districten uit wat toen gekend was als Megandalusalgarb en Megalissipo. Er waren

plannen om er ook volgend jaar naartoe te trekken. Centraal Zuid-Erebúm en Megabarça lagen voorlopig nog te ver naar het Noorden. Van Megalissipo hadden ze vorig jaar enkele dieptescans kunnen maken. Het terrein onder de vlak makende as- en ijskorst was nogal heuvelachtig en er waren verscheidene plaatsen waar er slechts een tiental meter moest gegraven worden om de vroegere oppervlakte te bereiken. Men had dat op verscheidene plaatsen kunnen doen. Nadat ze kort na de zonnewende terug in Bibliopolis waren had hun team geprobeerd de oppervlakte scans te vergelijken met beschikbaar antiek fotomateriaal. Daarbij hadden ze de indruk gekregen dat ze vlak in de buurt waren geweest van de Paulo Demeester Bibliotheek binnen een complex van gebouwen waarvan de kelderverdiepingen in vrij goede staat verkeerden. Jullie kunnen jullie wel indenken dat naarmate Amadeus verder sprak we steeds enthousiaster werden. We bekeken foto's en scans en vroegen hem of we er 's anderendaags verder over konden praten in het bijzijn van Aylen en Mika Quispe. De Quispe's toonden belangstelling om geologische redenen.
Amadeus zei dat zijn ploeg vooral geïnteresseerd was om volgend jaar verder te gaan met scannen, maar dat hij persoonlijk graag zou willen doorbreken tot een opslagplaats van oude documenten om te zien of en hoe de toen gebruikte bescherming effectief was geweest tegen de electromagnetische aanvallen. Als jonge vader had hij interesse in antropogogie en hij had gelezen dat de Paulo Demeester bibliotheek een ondergronds deel toentertijd op die manier zou hebben beschermd. Kortom, hij was geïnteresseerd om te ontdekken of

het nuttig zou zijn in Megalissipo gelijkaardige ruimtes open te breken en daarvoor deze bibliotheek als test te gebruiken.
Mijn vader en ik waren uiteraard opgetogen omdat Amadeus wist dat we in Bibliopolis voor zover toen geweten was de dichtste afstammelingen zouden zijn van de gezusters Demeester. Wij zeiden direct dat we geïnteresseerd waren om mee te gaan.
Daarop keek Amadeus toch wel even bezorgd en vroeg of we enige ervaring hadden met klimmen of met grotonderzoek. Jullie opa zei dat het laatste grotonderzoek waaraan hij had deelgenomen op de maan was geweest toen hij zo'n zestien of zeventien jaar oud was en ik zei dat ik nooit geklommen had.
Indien we hen echt wilden vergezellen bij de eerst volgende equinox naar Megalissipo zei Amadeus, zou het misschien niet slecht zijn klim- en daal-oefeningen met touwen te organiseren in de majestueuze vijftien meter hoge bomen tussen Bibliopolis en de Bukoba-gemeenschap. Dus leerden jullie opa en ik in de volgende weken hoe we aan we ons in een touw hangend naar boven konden heisen en daarna terug naar beneden laten zakken. Zakken is voor de armspieren uiteraard minder belastend dan stijgen. Maar na enkele dagen twijfelden we toch of we dit zouden aankunnen. Zowel Amadeus als de Quispe's wezen erop dat we verder moesten trainen zodat onze arm en beenspieren gewoon werden aan die inspanningen. Bovendien moesten we ons vooral voorstellen dat we ginds in de kou (zelfs dicht bij de zomerwende kwam de temperatuur in de zone van Megalissipo nauwelijks boven het vriesnulpunt uit) naar boven zouden klimmen. De relatieve kou maakte de inspanningen al

bij al iets minder moeilijk na een goede voorbereiding. En zei Aylen erbij, het is toch wel iets gemakkelijker om zich in een ijstunnel en schoenen met klimijzers met steun tegen de wanden naar boven te trekken. Waar het kan wordt zelfs een soort lier gezet om de klimmers te helpen.
We wisselden de klim- en ‘sport'dagen in de natuur af met het raadplegen van documenten en plannen. Het leek erop dat we ongeveer wisten waar we gaten zouden moeten graven om tot aan de Paulo Demeester Bibliotheek te komen, maar de hele onderneming kon slagen… of niet. We bevestigden nogmaals dat Megalissipo pas na een eerste asuitval door de belangrijkste van een reeks kleinere aardbevingen was getroffen. Dat gebeurde 51 jaar geleden en als de verborgen kelder effectief bestond dan kon de as als een soort schokdemper hebben kunnen dienen. In Bibliopolis wist men enkel dat Greta Campos nadat ze in *Paradijs* toegekomen was ooit met haar kleindochter Fernanda Mestre over die kelder had gesproken. Die kleindochter was de grootmoeder van jullie opa. Die had toen al slechts vage herinneringen hierover. Er was ook één document tussen de Ignarysis documenten die naar die kelder verwees. Het verbergen van de bibliotheek zou 100 jaar geleden gebeurd zijn.”
Opa ging verder, nu papa even zweeg. “Maar jullie begrijpen het toch wel. We waren opgewonden als kleine kinderen. Twee dagen voor de equinox zaten we op de verbindings-Magneto richting Alkebulan SAV-Noord-Zuid. Bij het Noordelijk eindpunt van de Alkebulan-SAV waar het vooralsnog diepgevroren moerasgebied van de vroegere Middellandse Zee begon, stapten

we over op een soort zweefski's. In elk voertuig was er plaats voor vier personen. Mika legde ons uit dat men niet precies wist hoe de ondergrond evolueerde tussen Alkebulan en Erebúm. Over pakweg vijftig jaar zou er terug een binnenzee kunnen komen of een ondiep moeras op een basaltoppervlakte. Het was dus nog te vroeg was om te beslissen met welke middelen de SAV-Noord-Zuid lijn door te trekken. Men dacht eraan die lijn oostelijker te leggen in de richting van het vroegere Megasul gebied om de gebergten te vermijden die Centraal Erebúm scheidt van de meer zuiders liggende schiereilanden, zowel in oostelijke als westelijke richting.
De zweefski-tocht naar Megalissipo nam drie dagen in beslag. Elk voertuig vervoerde vier personen. Se reis was eentoniger dan met de Magneto. We gebruikten GPS gegevens om op koers te blijven. We raadpleegden tijdens de reis de zelfgetekende kaarten die we vergeleken met historische documenten. Amadeus en ikzelf overzagen de stappen voor de boorgaten. Je moet je daarbij voorstellen dat zo'n boorgat een soort negatief is van een hoge vrij smalle boom. In plaats van langs de stam naar boven te klimmen, laat je je door een gat naar beneden zakken, zo'n tien tot twaalf meter diep. Eenmaal beneden moet je zorgen dat er voldoende zuurstoftoevoer is, waarna je moet onderzoeken hoe je de bodem gaat openbreken. En breken is hier het woord. Wellicht kwamen er explosieven aan te pas en dat kon dan weer heel het lange, diepe, mangat in gevaar brengen. We hebben het over meer dan tien meter ijs en as en niet over het imploderen van een betonnen structuur."
Papa hernam: "Megalissipo was toen een enorme ruïne. Het

grootste deel is dat vandaag nog steeds. Skeletten van gebouwen die meer dan tien meter hoog - laat ons zeggen meer dan vijf verdiepingen - en niet ingestort waren tijdens de Vulkanische Winter, staken als stille getuigen boven het ijs uit. Op sommige plaatsen hoopte de bevroren massa zich hoger op maar er waren ook 'gaten'. Het is dus niet direct een vlakte voor een vredevol zweefski-ritje…

Op aanwijzing van Mika en Amadeus opteerden we ervoor vier mangaten te boren. Anderhalve week later dachten we door vier voldoende veilige gestutte gangen naar de bodem van wat wellicht de Paulo Demeester bibliotheek zou zijn geweest neer te kunnen dalen.

De eerste verrassing was dat we in de buurt van de bodem van twee van de kokers resten vonden van muren en misschien ook van een deel van een trap. Helemaal gek was dat tussen twee muren een soort werktafel gekneld stond die er al bij al goed bewaard uit zag. Op twee muren en onder de tafel vonden we wat geschreven teksten. We dachten dat het Iberisch was [zie boek 10 *Arrogantie en Ignorantie*]. We fotografeerden de teksten en die namiddag hadden we een video-conferentie met de groep linguïsten waar Maria regelmatig mee samenkwam. We vroegen hen de teksten te bekijken en de essentie ervan te vertalen.

Twee dagen later maakte een boodschap uit Bibliopolis ons blij. Het waren wel degelijk teksten die ons overtuigden dat we met de Paulo Demeester Bibliotheek te maken hadden.

Ondertussen waren de geologen aan het werk om drie mangaten onderaan met elkaar te verbinden en een kleine

artificiële grot uit het ijs te houwen. Die grot werd gestut tijdens het maken ervan en daarbij werd voortdurend koude lucht geblazen zodat het ‘plafond’ goed bevroren bleef. De omgeving van de vier mangaten boven waren afgezet om te vermijden op die plaats gewicht te zetten en de gaten zelf werden overspannen zodat ze droog bleven tijdens de vele regendagen.
De artificiële grot werd door ledlampen verlicht. Toen begonnen de twee begeleidende grot onderzoekers te scannen naar holtes onder wat een soort betonnen vloer leek te zijn. We wisten ondertussen van andere uitgravingen geleid door kleine werkgroepen uit Arqueopolis dat *GNet-Z* indertijd bepaalde technieken gebruikte om de *Cou-Clib-Clans* af te leiden van ondergronds bewaard materiaal. Jullie grootvader had twee notaboekjes bij die hij tussen de papieren van zijn grootmoeder Fernanda had teruggevonden. Die moet zo’n twintig jaar geweest zijn toen de familie besloot tot het aanleggen van de bewaarbunker. Maar net in die periode was ze blijkbaar het grootste deel van haar tijd in wat ze toen Bradin noemden, een door *Bloomkamp* gefinancierd universitair complex ergens mid-Noord Erebúm. De boekjes hielpen dus niet veel om de aard en de plaats van de bewaarbunker te bepalen. Na ongeveer een maand zoeken en tasten dachten we de juiste plaats toegang tot de verborgen kelders te hebben gevonden. We hadden nog ongeveer vier weken tijd, voor we moesten denken aan de terugreis naar Bibliopolis om zonder grote problemen met de zweefski’s tot aan de eindhut van de Magneto te komen. Dat verhoogde de spanning een beetje, uiteraard.”
Opa keek vader aan en zei: “Dat verhoogde de spanning

uiteraard een beetje heel veel. Ik wilde persé datzelfde jaar zekerheid krijgen. Ik was zoals gezegd toen 63. Nu voel ik mij op mijn tachtigste jaar nog steeds gezond en wel maar ik kon toen niet weten of ik erin zou slagen het jaar daarop opnieuw de reis naar Megalissipo zou kunnen maken. De geologen raadden ons af explosieven te gebruiken om de kelder open te leggen. Het gevaar voor instorten was toch niet onaanzienlijk. En hoe delicaat ze ook te werk gingen, je wist nooit helemaal precies wat de explosie in de kelder zelf kon veroorzaken. Er zou zich een belangrijke luchtverplaatsing kunnen ontwikkelen binnenin de kelder en we wisten niet in welke staat de eventueel daar opgeslagen papieren documenten zich zouden bevinden. Uiteindelijk werd besloten een mangat te boren op die plaats waar een scan op een zichtbare holte wees wat leek op een trap onder het kelderplafond. Amadeus stelde voor een gekoelde diamantzaag te gebruiken. Alle benodigdheden werden ons ongeveer een week later per zweef-ski bezorgd en we gingen gelijk aan het werk. Het zagen zelf ging snel, het weghalen van de brokstukken door één van de mangaten ook. We hadden ondertussen een hijssysteem van korven aangelegd.
En já, tien dagen voor we weg moesten zaten we in de kelder! Het eerste wat we vonden waren dozen niet enkel met honderd jaar oude dispositieven om materiaal digitaal op te slaan, maar ook allerlei lezers om dat opgeslagen materiaal te kunnen bekijken en toestellen om op computers aan te sluiten, direct of per kabel van VGA verbindingen tot het soort USB dat gebruikelijk was op het einde van de hectojaar 120.
En die eerste dozen, lieve kleindochters, maakten toch heel wat

emoties los. Ik keek recht naar de volledige verzameling *Ignarysis* vanaf het eerste nummer in 120.25 tot het laatst begraven nummer in 120.90. Daarenboven gedigitaliseerd op vier verschillende houders Kunnen jullie je dit voorstellen? Plots was 65 van de 75 jaar ignarysis-tijdschriften kompleet en kon je vader vele van de nog bestaande lacunes opvullen in de collectie van de Centrale Bibliotheek van Bibliopolis.
We gebruikten de laatste dagen om alles netjes terug af te sluiten en besloten enkel de elektronische dragers, lezers en afspeeltoestellen mee te nemen naar Bibliopolis in de hoop dat ze in goede staat zouden zijn. We maakten wel een soort foto-inventaris van wat we in de eerste van de vier kelderruimtes vonden. En dan moesten we echt terug."
Papa ging verder: "Ik herinner me weinig van die eerste terugreis behalve opwinding. In het zweefski-toestel probeerden jullie opa en ik aan de hand van wat Maria ons had vertaald een lijst te maken van wat we het eerst wilden doornemen… al die sinds de vulkanische winter niet meer geziene Ignarysis nummers van voor 120.90! Tijdens de Magneto-reis namen we de technische informatie door van de afspeeltoestellen. Sommige leken gewoon kopieën te zijn van de huidige lezers van schijven en geheugenkaarten. En toen we in Bibliopolis terug waren zag ik een week lang jullie grootvader bijna niet. Hij bracht het grootste deel van zijn tijd door met twee informatica archeologen die niet enkel de toestellen aan de praat kregen, maar hem ook uitlegden hoe hij er de meegebrachte documenten erop kon visualiseren.
Uiteraard keerden we het jaar daarop terug naar Megalissipo en

dit maal gingen Opa en Oma mee. We brachten die zomer meer onder de grond door dan boven de grond. We slaagden erin anderhalve kelder na te gaan en grotendeels in te pakken voor vervoer naar Bibliopolis.

We spraken er toen over dat we misschien over een grotere werkruimte zouden moeten beschikken om documenten uit de beginjaren van de ignarometrie en institutionele antropogogie te klasseren en na te gaan. Zoals jullie weten werd dat de basis van wat volgend jaar officieel de JCD-ruimte zal heten, nu het saga-project haar definitieve vorm krijgt. Maar terug naar 121.91. Kort na de Noordelijke zomer zonnewende brachten we met zweefski's en Magneto heel wat kisten dagboeken, getypte en geschreven documenten mee. Boeken en electronisch materiaal zouden tijdens de volgende maanden blijven komen. Ik overwoog wellicht nog een keer of twee naar Megalissipo terug te keren om bij het uitgraafwerk aanwezig te zijn."

Opa neemt terug het woord op: "Die eerste jaren namen we vooral de meer persoonlijke nota's door. Geleidelijk aan sprak heel de familie een aardig woordje Iberisch. Het was in die periode dat we in een boek teksten lazen van Francisco N'Kondo over het muzikaal talent van zijn kleindochter Alberta. Die Alberta was nog jong toen Greta Campos en Francisco's broer Alexandre blijkbaar besloten hun bibliotheek te beschermen. Mijn grootmoeder's vader Sérgio relativeerde blijkbaar vaak de agressie van bepaalde groepen Ignoranten en van de plaatselijke Oligarchen. Dat zou blijkbaar ook gebeurd zijn toen zijn vrouw en mijn grootmoeder besloten naar hier te reizen. Hij kwam later. Dat wordt bevestigd door andere bronnen.

Je moet je wel voorstellen dat die keldervondsten in Megalissipo het familieverhaal vertelden tot zo'n honderd jaar voor ze ontdekt werden. Wat we weten over de periode tussen 2090 of 120.90 en 121.90 baseert zich vooral op verhalen en zijdelingse informatie via hier en daar geschreven documenten. De naam Alberta duikt ook in *Paradijs* enkele keren in een nota op. We denken dat het over dezelfde persoon gaat, maar we zijn er niet zeker van."

Convivialis Civitas Consolidatus?

Mijn zus Liberty stond erop dit korte nawoord te schrijven als een soort herinnering aan de moeder van Opa Lev.
Ze stierf de 10de Dekmomehns van 121.92 kort voor ze 92 jaar oud zou geworden zijn.

Een jaar voor ze stierf schreef Emmy Lehrman een nota voor de *SamIk* werkgroep waarin ze het heeft over de *kanteleeuw* of het *kantel-hectojaar* 121. In die nota probeert ze te verduidelijken wat ze bedoelde. Aan de vooravond van de Vulkanische Winter was de mensheid op een driesprong beland waar het maatschappijmodellen betreft. Alberto Auctor denkt vaak over die driesprong na en probeert ze vandaag in kaart te brengen. We komen hierop terug in boek dertien van de saga. Het heeft uiteraard hoofdzakelijk te maken met de drie types gemeenschappen. Ze maakte een nieuw raamkader 105/121. Door hieraan bepaalde ideaal-types toe te voegen drukte ze ook haar bezorgdheid uit over nieuwe hiërarchieën die zouden kunnen opduiken in de toekomst.

Emmy was niet onverdeeld gelukkig toen ze van de simpele problemen omschrijvers moest horen dat meer dan drie kwart van de *Elysianen* en bijna alle nakomelingen van de Fondsbeheerders liever naar Mars vertrokken dan naar de Aarde terug te keren toen Elysium aan het einde van haar levensduur kwam. Na de Vulkanische Winter toonde de Aarde immers sporen van verbetering.
We kunnen ons vijftien jaar na haar overlijden een beeld vormen van Emmy's vooruitziendheid. Meer dan veertig jaar geleden,

waarschuwt ze ervoor dat het vrijwillige vertrek van *Elysianen* geen onverdeeld positieve oplossing is. Ze voorziet dat het om een breuk gaat met de aardse gemeenschappen die zich ondertussen organiseerden in het *Convivialis Civitas* netwerk. Ze ervaart een breuk altijd als een mogelijke moeilijkheid. Hadden de *Elysianen* hun nakomelingen immers niet vaak voorgehouden dat ze naar een soort Aards Paradijs zouden terugkeren, bijna zonder bevolking? Naderhand bleken er toch nog tienduizenden nederzettingen te bestaan. En bovendien hadden bijna overal de inwoners hun geloof aan bezit of geld afgezworen! Hoe vang je zoiets op?
We herkennen Emmy's wijze van denken in de manier waarop ze de door *SamIk* samengebrachte wens tot duurzaamheid van een kosmopolitische ethiek in de eerste plaats probeert te omschrijven in het Maaltijd en Empathie principe die vandaag onze gemeenschappen kenmerken.
Ze probeert komaf te maken met richtlijnen voor mededogen zoals in de oude religies. Ze zoekt naar om nieuwe ethische regels en gedragscodes. Hierbij wordt het uitstallen van rijkdom beschouwd als een grove vorm van ondoordachtheid. Machtsexcessen houden te vaak een rechtstreeks verband met de soms dwangmatige attitude van wie religie in dogma giet.

Vanaf de start van de Heropbouw en gedurende de dertig jaren die erop volgden, begeleidt Emmy niet alleen denkgroepen, leergemeenschappen en lokale productiegroepen, maar dikwijls maakte ze er ook actief deel van uit. Ze draagt bij voor het opzetten van eerder artisanale productie eenheden ook als de producten zeer complexe objecten zijn. Het gaat in dat

geval om diensten of producten die lange gespecialiseerde studies vergen om ze te verwezenlijken. Ze heeft veel bijgedragen om te doen inzien dat industrialisatie meer met kapitaalvergaring te maken heeft dan met een efficiënte vorm om bepaalde producten te maken waarvoor eerder complexe machines nodig zijn. Zonder geld en macht is concurrentie overbodig. Concurrentie heeft te maken met betalen om te bezitten, niet met maken om te gebruiken. Collectief door menselijke en elektronische intelligentie gemaakte objecten vereenvoudigen het produceren ervan.

Het is mede doorheen deze collectieve en culturele denk inspanning dat vandaag een project kan uitgewerkt worden zodra er een groep personen bestaat die erin geïnteresseerd is en die groep de technische capaciteit toont of vindt om het project te verwezenlijken.

De algemene ethische gedragscode houdt voor elk project een voorafgaande impactstudie in. Deze heeft als doel na te gaan of het project niet geïnteresseerde mede-equivalieden zou kunnen benadelen.

Vandaag beseffen we heel goed de voordelen van de wijze waarop een ethische commissies wordt gevormd. Emmy en Sang legden met de Polipolische Raad de basis voor het *ad hoc* karakter van elke commissie. Elke commissie staat altijd open voor wie er deel van wil uitmaken. Het consolideren van deze manier van denken was zoals Opa Lev ons in dit boek vertelde het gevolg van het invoeren van een culturele aanpak met kinderen in de basisleergroepen, waar ervaring, onderzoek en kennis elkaar ontmoeten.

Het was ook die ervaring die ons er toe bracht in te zien dat zowel voor kinderen als voor volwassenen, lezen en schrijven even belangrijk is om de link te leggen tussen wie is en wie was.

Daar komen we op terug in *De terugkeer van gedrukt papier*.

Einde van boek 12

Een vreemde brief

Lieve Pascal

We maken gebruik van kleine haperingen in het ruimte tijd continuum om je een saga te laten geworden van opvoeders, pedagogen en antropogogen. De saga werd voor de eerste maal gepubliceerde in 122.15 (holocene kalender), wat overeenkomt met het jaar 2215 volgens de kalender die jullie in de XXI eeuw gebruiken.
De dynastie loopt over 20 generaties, van 1630 tot 2222 in jullie jaartelling.

Toen we jouw eeuw bestudeerden bij de voorbereiding van het werk, vonden we jouw naam en je interesse in het dialogiserend leren. Dat is de reden waarom we je vriendelijk vragen de documenten, die we opsturen telkens we er de kans toe krijgen, verder te verspreiden.

Je mag gerust zijn. De hapering in het continuüm zal geen enkele invloed hebben op het verleden en de toekomst van levende mensen. Er kunnen enkel documenten doorheen gestuurd worden.
In naam van de ploeg schrijvers,

Maria Liber

Bijlagen

Raamkader 105/121

Ignora

	Ignorantie / arrogantie	Minder I -5	I -4	I -3	I -2	I -1
Meer	A 5	Fascistische leider	Commerciële onderzoeker	Autocraat	Ruimte kolonisator	Aanmatigende leider
	A 4	Secteleider	Strategische oorlogsstoker	Religieus inquisiteur	Beul	Hooligan
	A 3	Leider particratie	Consumenten mode schepper	Agressieve oorlogsstoker	Huurling	Militante traditionalist
	A 2	Liberaal-democratisch leider	Financierder		Sterft voor het vaderland	
	A 1	Leider westerse democratie	Tolerant ambientalist		Kritische stemmer	Kritische volger
"neutraal"	A 0	Democratisch leider	Transitieleider	Middelmatige leider	Gedisciplineerd stemmer	
	A -1	Consensus leider	Begripvolle ambientalist	Legitieme beschermer	Geïnformeerde stemmer	Tolerant voor integratie
	A -2	Anti-macht intellectueel	Bregmanist	Antropomorfe wetenschapper	Actieve verdediger integratie	
	A -3	Intellectueel generalist	Bewuste consument	Paterna-listische pluralist	Gewetens-bezwaarde	
	A -4	Ethisch onderzoeker	Consensus pluralist	Exobiotopische wetenschapper	Meditatie meester	Dialogerende mysticus
Minder	A -5	Pluralist kosmopoliete ethiek	Onder-handelende diplomaat	Universalist	Pacifist	
		Minder				

antie →

"neutraal"					Meer	
I0	I1	I2	I3	I4	I5	
Populistische leider	Carrièremaker	theoreticus samen-zweringen	Rechterarm populistische leider	Rechterarm fascistische leider	Anarchist alfa bommen-legger	Meer
Vluchtige populistische leider	Samen-zweerder	Cultuur aanvaller	Dogmatische religieus gelovige	Dogmatische oorlogsstoker	Anarchist alfa populist	
	Volgeling populistische leider	Militante aanhanger	Xenofoob nationalist	Opportu-nistische verkoper	Boek-verbrander	
Middelmatige nationalist	Xenofoob	Nationalist	Xenofoob en homofoob	Omnifoob en racist	Intolerante anarchist	
	Intolerant voor integratie	Vaste partij stemmer		Fundamenta-listische ambientalist	Ignorant "fake news" maker	
Kleurloze figuur	Middelmatige traditionalist	Passieve stemmer	Middelmatige volgeling	Grillige volgeling	Onschadelijke anarchist	"neutraal"
	Twijfelende volgeling	"contrarie" stemmer	Spiritist	Intolerante ambientalist	Anarchist omega	
		No man volksraad-plegingen	Pacifieke traditionalist		Anti-macht ignorant	
Middelmatige bemiddelaar		Yes man volksraad-plegingen	Volgeling samenzwerings theorie	Compulsieve consument	Ignorant "fake news" lezer	
Naïeve volgeling	Dialogiserend religieus gelovige	Respectvolle militant	Volgeling spiritisme	Slippendrager	Secte ignorant	
Consensus diplomaat	Geïntegreerde persoon	Gelaten geïntegreerd persoon		Loopt met eender wie mee	Dwaze universele dupe	Minder
"neutraal"					Meer	

Interpretatie hectojaar 121 door Emmy Lehrman

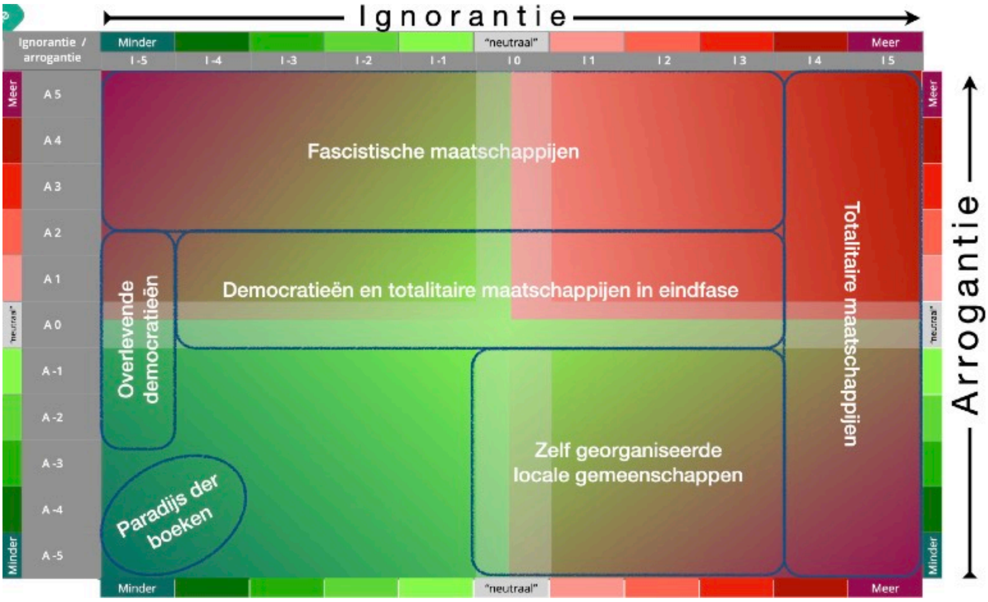

Liberty heeft ethologie en elektronische intelligentie (E.I.) als werkterrein gekozen. Met Zainabu Cheboi schreef ze een serie artikels over de invloed van het niet-pluralistische denken op gedragscodes, nadat ze als vrijwilligster had gewerkt voor een gemeenschapscommissie.
Catherine is analiste en documentaliste en interesseert zich vooral voor de pos-Heropbouw geschiedenis en neemt ook deel aan contacten met de nakomelingen van de Elysianen die niet naar de Aarde wensten terug te keren.

Dit is het twaalfde en voorlaatste deel van de Magister-Auctor Saga.
Catherine en Liberty vragen hun ouders en grootouders om het verhaal te vertellen van de Heropbouw die volgens hun grootvader Lev nog steeds bezig is maar die anderen associëren met de de periode tussen de terugkeer naar de Aarde na de Vulkanische Winter en het formuleren van de negen principes die de Convivialis Civitas in een wereldwijd netwerk van equivalieden samenbrengen.